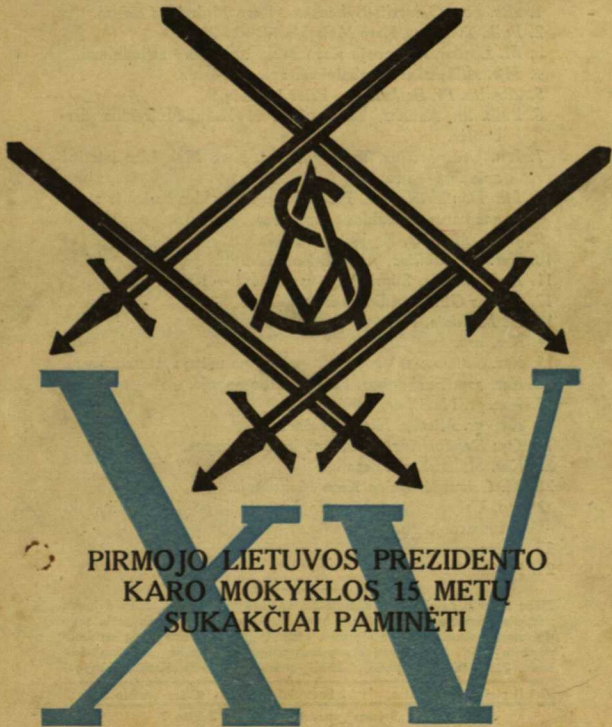

Lietuvos Švietimo Sąjunga
Vyriausiam Stabe
GAUTA
1934 XII 28

KARIŪNAS

PIRMOJO LIETUVOS PREZIDENTO
KARO MOKYKLOS 15 METŲ
SUKAKČIAI PAMINĖTI

1934 N 13-14

KARIŪNAS

P.L.P. Karo Mokyklos kariūnų iliustruotas žurnalas. Išaina kas du mėn.
Leidžia kariūnų ramovė. Redaguoja ltn. Urbanavičius Simas. Prenumerata:
metams — 5 lt. Atskiras nr. — 1 lt. Adr: P.L.P. Karo Mokykla, A. Panemunė.

1934 (III) M.

Rugsėjis-Gruodis

13-14 Nr.

TURINYS

1. *Ats. gen. Galvydis-Bykauskas*, Karo Mokyklos daigai.
2. *Pulk. Tvaronas*, Karo Mokykla 1919-20-21 m.
3. *M. Daukyns*, Pirmojo Karo Mok. ūkio vėko atsiminimai.
4. *Mjr. Ališauskas*, Atsiminimai apie I-ją laidą.
5. *Ats. ltn. Pr. Barkauskas*, Prieš 15 metų.
6. *Pulk. ltn. Kaunas*, Atsiminimai iš Karo Mokyklos darbuotės.
7. *Ltn. Urbanavičius*, Trumpa P.L.P. Karo Mokyklos istorinė apžvalga — kronika.
8. *Ltn. Danilevičius St.*, P.L.P. Karo Mokyklos kadro ir atsargos karininkų laidos diagramose.
9. *J. ltn. Mironas*, Ką jautė 60 širdžių.
10. *Kar. gr. Babilius*, Jiems buvo paskutinis paradas.
11. *Ltn. Valiulis*, Stiprioji mūsų tvirtovė — Karo Mokykla.
12. *Liudas Gira*, Rytdienos laimėtojai.
13. *A. Miškinis*, Lietuva!
14. *Kar. asp. Jarašiūnas*. * * *
15. *Kar. Šidlauskas*, Viskas turi palūžti po mūsų ryžtumu, jėga...
16. *Kar. asp. Puskunigis*, Naujo darbo angoje.
17. *Kar. gr. Navickas*, Spalių 9-oji.
18. *Kar. gr. Miselis*, Nerami naktis.
19. *Ltn. Danilevičius*, Nežinomo kareivio kapas.
20. *Kar. Šidlauskas*, Priesaika.
21. *Kl. Griauzdė*, Daina Karo Mokykloje.
22. *Ltn. Urbanavičius*, Nuo šapirografuojamo laikraščelio, iki iliustruoto žurnalo.
23. Mūsų gyvenimas.
24. Kariūniški trupiniai.

Mūsų žurnalo dviejų metų komplektas sudarys vieną tomą. Šiuo dvigubu sukakties numeriu I-įjį „Kariūno“ tomą baigiame. Su 15-ju nr. gerb. savo prenumeratoriams išsiųsime I-jo tomo turinį ir gražų, visiškai naują kreidinio popierio viršelį (lapą), kurį bus galima užlipinti ant įeisto „Kariūno“ I-jo tomo. Jūsų stalą puoš puiki, didžiulė, gausiai iliustruota „Kariūno“ knyga!

Viršelį piešė V. Jomantas.

Foto Šulco.

Klišės gamino „Vaga“

Spaudė „Šviesos“ spaustuvė, Kaune, Jankšto 2

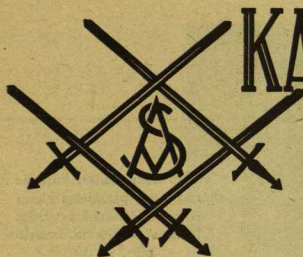
Galvenais darbs
parādēti
Rēd.

*Mūsu ginklas, mūsu mokslas —
Lietuvai Tēvynei*

ANTANAS SMETONA

Karo Mokyklos Šefas, Tautos Vadas,
Vyriausias ginkluotų jėgų Viršininkas

KARIŪNAS

PIRMOJO LIETUVOS
PREZIDENTO KARO
MOKYKLOS KARIŪ-
NŲ ILIUSTRUOTAS
ŽURNALAS

1934 (III) M.

Rugsėjis-Gruodis

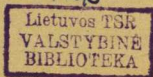
13-14 Nr.

Šių metų rugsėjo mėn. 15 dieną P. L. P. Karo Mokykla, išleisdama XVI-ąją kadro kariūnų ir IX-ąją aspirantų laidą, švenčia penkiolikos metų sukaktį.

„Kariūno“ žurnalas, kiek jėgos leidžia, pasiryžo nušviesti sunkų, garbingai nueitą mūsų vienintelės kariškosios Almae Matris penkiolikos metų gyvenimo kelią.

Štai jis! P22-514

karo belaisviais. Pasak žinių, juos teisiais vietiniais ten-
amas. Mirties pavojus jiems negresia. Tuoj reikės iš-
šakymas, draudžias nešioti ginklus. Ginklą turintis
nešioti tik turį valdžios leidimą. Dėl spartakų nuga-
lėjimo Berlyne buvo didelės džiaugsmo manifestacijos.

Valdžios žinios.

Karo mokykla.

1. Dabartinis rankų apyvokų metu, karo mokyklos kursas yra sutrumpintas.
2. Į karo mokyklą gali stoti visi vyrai geros sveikatos ir nejaunesni kaip 17 m amžiaus.
3. Į karo mokyklą be kvotimų bus priimami tik tie kurie tur mokyklės patildymą mažiausia 4 klasės gimnazijos realines mokyklos arba lauge mokytojų seminarų, miesto mokyklų ir kitas mokyklas, turintis 4 kl. kursą.
4. Visi norintieji stoti karo mokyklon privalo tuoj užsirašyti Apsaugos Ministerijos rašinėje. Užsirašiusių bus tuojau priimti.
5. Kiekvienas vyras, įstojęs į Karo Mokyklą, gauna karinio viraus ir visą kitą pasirūpinti jam (kariniam) užlaikymą.
6. Karo mokyklos kursas tęsis tris mėnesius.
7. Kiekvienai, baigę karo mokyklą, gaus karininkų vardą ir slūdinamį į pilną papildyti mokyto mokykla. Išbuvęs tris mėnesius pulk ir išlekęs ten užrašyti kvotimas vyriausybei teikti, gali gauti karininko vardą.

Krašto Apsaugos Ministeris
Paskaitė Kaplinkas (parašas) Velykis.

Viešas dokumentas, kuriame pirmą kartą paminėtas Lietuvos Karo Mokyklos vardas („Lietuva“, 1919 m. sausio mėn. 15 d.)

Karininką Galvydį-Bykauską skiriu Viršininku Kariškos mokyklos nuo 25-I-19.

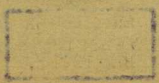
(Ištrauka iš Įsakymo Kr. Aps. Min-jai 20 ns 1919 m. sausio 25 d.)

Karininką, Literatūros komisijos (narį) Tvaranavičių skiriu pagalbininku Viršininko karo mokyklos nuo šios dienos. Įsakau karininkui Tvaranavičiui tuojau pradėti eiti šias pareigas ir parinkti tinkamą štatą mokytojų, reikalingų vadovėlių, knygų, butą ir t.t.

(Ištrauka iš Įsakymo Kr. Aps. Min-jai 22 ns 1919 m. sausio 4 d.)

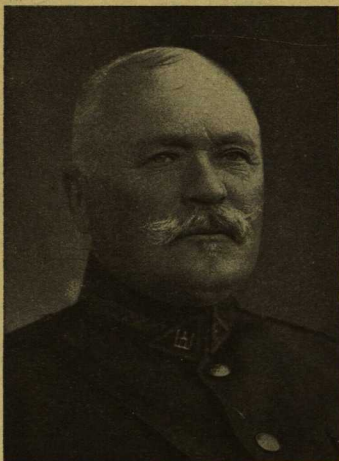
1929 m. gegužės mėn. 16 dieną Ministerių Kabineto prašymu Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas p. Antanas Smetona sutiko būti Karo Mokyklos Šefu. Todėl Karo Mokykla ateityje turi vadintis „Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla“.

(Ištrauka iš Įsakymo Kariuomenei 78 ns 1929 m. spalio 7 d.)

Ats. generolas
GALVYDIS-
BYKAUSKAS
Pirmasis Karo Mokyk-
los viršininkas.

(Viršininku buvo nuo
1919 m. sausio mėn. 25
d. iki tų pat metų gruodžio
mėn. 31 d. ir nuo
1922 m. sausio mėn. 1 d.
iki 1926 m. spalio mėn.
1 d.)

Ats. gen. Galvydis-Bykauskas

Karo Mokyklos daigai

Žinia, kad esu paskirtas Karo Mokyklos viršininku, gavau būdamas tarnybos reikalais Berlyne. Šita žinia buvo drauge linksma ir liūdna. Linksma todėl, kad man pirmajam teko garbė rengti Lietuvos karininkus; liūdna todėl, kad grynai kautynių karininkui, kuris jau nuo jaunų dienų svajėjo apie kautynes už Tėvynę, atėjus laikui svajones realizuoti, teko nuo jų atsisakyti ir imtis pasirengimo darbo, taikaus darbo.

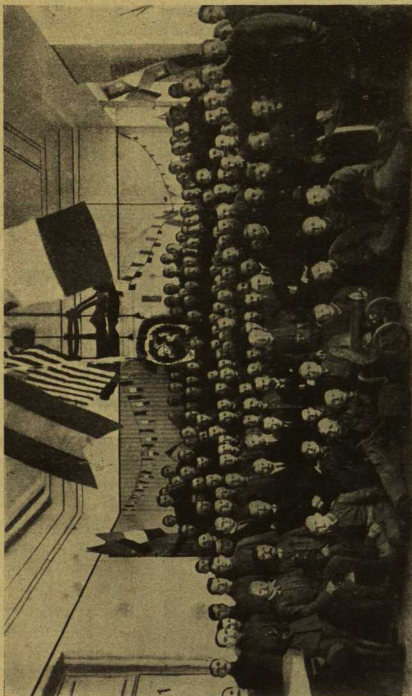
Ne visiems gerai aiškus rimtumas ir svarbumas kariškojo pasirengimo ir karo mokslo realizavimo kautynių lauke. Jei dažnai pastebima, kad kariai iš aukšto į civilius žiūri, tad negalima pasakyti, kad tai nebūtų visai be pamato. Ypač dabar, varojant kare visą techniką, tikras karo mokslas nepaprastai kom-

Pirmieji Karo Mokyklos rūmai Kaune
(Duonelaičio g. 11—13 nr. ir Gedimino g. 29 nr.)

plikuotas ir daug sunkiau realizuojamas, negu kiti mokslai. Pa-
prastas mokslininkas nuvargęs gali ramiai pasilsėti ir varyti savo
darbą toliau. Tačiau nei blogas oras, nei didžiausias nuovargis,
nei pavojus negali pateisinti atidėliojimo kariškų sprendimų ir
veiksmų. Be gerų karininkų, be gero kadro niekas negali sudaryti
geros kariuomenės. Tik prigimties gabumai, sujungti su sistemine
gu, ilgu, atkakliu, ištvėringu darbu, geriems viršininkams vado-
vaujant, gali duoti tikrą rikiuotės karininką. Tik tikrų karininkų
vadovaujama kariuomenė galit tinkamai atlikti savo pareigas,
t. y., laiduoti tautos nepriklausomybę ir suduoti grausmiškus
smūgius, nuo kurių žūsta ar gauna pradžią naujos valstybės,
kultūros.

Grįžęs Kaunan, jau radau pradėtus parengiamuosius darbus.
Nežinau kieno iniciatyva buvo surastas butas, gale Gedimino
gatvės, miesto pakrašty — geras, švarus oras. Čia pat nedidelė
aikštė gimnastikos ir rikiuotės pratimams; truputį pasikėlus
ąžuolynas, kur buvo galima atlikti manevrinės rikiuotės prati-
mus; dar keletą kilometrų tolyn, labai gražioj vietoj, šaudykla ir
dideli plotai įvairiems kariniams pratimams atlikti; lengvas pa-
togus susisiekimas mokytojams, ir kiti miesto patogumai.

Pirmoji laida Karo Mokyklos atidarymo proga, 1919 m. balandžio mėn. 1 d.

Pirmą Karo Mokyklos kadrą sudarė šie karininkai:

- Galvydis-Bykauskas — viršininkas
- Tvaronas — padėjėjas.
- Jakutis — adjutantas.
- Dauknys — ūkio vedėjas.
- Dirmantas — vyr. instruktorius.
- Jagučanskas — vyr. instr. ir ūkio vedėjas.

Barkauskas — vyr. instruktorius.
Juozaitis — jaun. instruktorius
Garmus — jaun. instruktorius.
Musteikis — jaun. instruktorius.
Sutkus — vyr. instr. ir l. e. išdininko p.
Kalino — vyr. kavalerijos instruktorius.

Ir jiems likimas suteikė didelės garbės — parengti pirmuosius Lietuvos karininkus.

Karininkai, kaip tikri tautos sūnūs, atvaizduoja savo tautos savumus, jos geras ir blogas puses, kultūros laipsnį. Jeigu karininkai, ir bendrai kariuomenė, taip daug pareina nuo savo tautos, tad iš antros pusės, karininkai, auklėdami ir mokydami jaunuomenę, turi didelės reikšmės tautos kultūros kėlime: nuo jų pareina — ar pavesti jiems kareiviai visais atvejais bus pagerinti, patobulinti, ar sugadinti. Jeigu kiekvienas pilietis yra savo tautos reikalų ir garbės gynėjas, palaikytojas, tai karininkui šitos pareigos yra visų didžiausios, ypač kilus karui, kai tautos likimas ir garbė įteikiama pirmiausia į karininkų rankas.

Prieš pirmą Karo Mokyklos kadra stovėjo uždavinys—sudarinti naują grynai lietuviško tipo karininką, pasisavinant šį tą sau iš kitų, o svarbiausia, atstatant ryšius ir semiant iš žilos, garbingos lietuvių tautos senovės ir visą taikant prie dabarties gyvenimo aplinkybių. Kaip sėkmingai šitas uždavinys buvo atliktas, gerai žino kariuomenė.

Ir mokslo ir fiziniu atžvilgiu pirmos laidos sudėtis buvo labai gera ir tinkama, kad tam tikrose aplinkybėse išeitų pirmos rūšies karininkai. Buvo ir silpnųusių: daugelis buvo grįžę iš Rusijos, iš Voronežo. Visa girdėta, visa pergyventa tarp rusų bolševikų negalėjo nepalikti savo ženklų. Būtinai palaikymas, kartais labai sunkiomis, žiauriomis priemonėmis, drausmės reikalavo tam tikro atsargumo, takto. Tėvynės meilė ir karštas noras atgaivinti jos nepriklausomybę padėjo nuveikti sunkumus, ir visa pasibaigė laimingai.

Pirmoji laida galėjo ir vartojo beveik vien tik rusų statutus ir vadovėlius, kurie, gerai suprasti ir pritaikinti, nebuvo jau taip blogi, kaip daug kam atrodė. Tiesa, jie buvo pasenę, bet tai neturėjo labai didelės reikšmės, nes ir mūsų numatomi priešai nestovėjo šiuo atveju aukščiau. Vadinamoji nauja doktrina — vakarų fronto padaras antroji pusė didžiojo karo, dar nebuvo priimta, nes rytų — rusų frontas tuo laiku suiro ir ją sudarant nedalyvavo.

Nelaukdamas karo mokslo skyriaus darbų vaisių, kiekvienas lektorius pats vertė iš rusų kalbos ir dėstė. Rusai-bolševikai stovėjo linijoj: Jonava — Kaišiadorys, t. y. beveik prie Kauno vartų, ir per trumpą laiką galėjo okupuoti visą Lietuvą ir padaryti galą visom svajonėm. Keletas pulkų dar tik formavosi, savonorių būriai buvo per silpni.

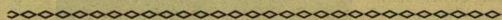
Todėl mokymo kursas buvo trumpas—vos 4 mėn. Ginklai, su kuriais buvo numatoma turėti reikalo, buvo: šautavas, lengvas ir sunkus kulkosvaidžiai, rankinės ir šautuvų granatos, šarvuoti automobiliai ir traukiniai, lauko patranka, lengva lauko gaubica, nedidelis aviacijos skaičius ir net tankai. Ir trumpas laikas, ir kadro sudėtis, ir visos aplinkybės neleido nė svajoti apie parengimą prie labai komplikuočių, metodiškų dabartinės reguliarios kariuomenės ugnies kautynių. Teko pasitenkinti parengiant greičiau prie partizaniško pobūdžio veiksmų.

Po 15 metų, Karo Mokyklą baigus! Pirmoji laida š. m. lapkričio mėn. 11 d. iškilmingai apvaikščiojo savo 15 metų sukaktį

Visi tikri lietuviai, matydami, kad prasideda rimtas tėvynės gynėjų darbas, džiaugėsi ir visokiais būdais rodė savo patenkimą. Kai tekdavo įvairiais mokyklos reikalais kreiptis ar į valstybės įstaigas, ar į atskirus asmenis, nebūdavo atsitikimų nepalankaus atsakymo. Visada ir visur jautėsi ir buvo matyti didžiausias palankumas. Tą pat galima pasakyti apie prancūzų ir anglų karininkus. Tokios darbo sąlygos kėlė jo dalyviuose ypatingą nuotaiką ir paliko jų atminty nepaprastai malonių, šviesių pergyvenimų.

(„Karys“ 1929 m. 40 nr.).

Kiekviena tauta savo laisvei ir garbei apginti privalo skirti savo sūnus. Tauta, kuri nesugebės to padaryti savo laisvei ir garbei apginti, negali ir neturi teisės būti laisva: tokia tauta tegali būti tik traša kitoms tautoms

Gen. Galvydis-Bykauskas

KARINĖS DARAVIČIUS JURGIS	RAJONŲ DM	1918. VII. 04
LTM. OŽELIS SERAFINAS	RAJONŲ DM	1919. XI. 02
.. KUKLIERIS JONAS	ZVIRKLIŲ	1920. IX. 02
.. SILDUKAS PETRAS	BERKANIŲ	IX. 02
.. MUSTEIKIS JURGIS	UMSNIŲ	IX. 02
.. STAPULIONIS JONAS	JARŪLIŲ	IX. 02
.. KUMPIŠ JUOŽAS	VARĖNA	X. 10
.. STYRA PETRAS	GAIDRELIŲ	X. 9
.. BAUSYS JUOŽAS	SODERGA	X. 16
.. ANDRIULIS STASYS	RYKINTAI	X. 16
.. TISKA ZIGMAS	RYKINTAI	XI. 17
.. MATULAITIS AITANAS	BARŠKIŲ	XI. 21
.. TELASKYS PRANAS	GRONAIŲ	XI. 21
.. MATULAITIS KAZYS	..	XI. 22
.. BIRDALEVIČIUS VIKTORAS	1923. I. 15	
.. BERAS ALEKSAS	VARYSIŲ	.. 02
VYKLEIDREBELIS ALEKSANDRAS 02

A.T.A.
NAPITONAS
NDREIKA EDUARDAS
1923. I. 15.

A.T.A.
KARINĖS
STASĖLIS VINČAS
1923. I. 15.

Marmuro lentos puošia Karo Mokyklos švenstovės — aktų salės — sienas. Aukso raidėmis įrašyti vardai byloja, kad Mokyklos parengti vyrai garbingai atliko jiems pavestas didžias vado pareigas

Lietuvos oro didvyris, IV sios laidos auklėtinis kap. Steponas Darius, kartu su Stasiu Girėnu, laisvingai perskridęs Atlanto vandenyną, 1933 m. liepos mėn. 17 d. žuvo Soldino miške (Vokietijoje)

„Aš, Antanas Smetona, Lietuvos Respublikos Prezidentas, pasirėmęs kariuomenės vėliavų įstatais (1926 m. Įsak. Kar. 47 Nr. 1 §), teikiu Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklai Šefo vėliavą, kuri tebūna amžinu vadovu kilniems ir sunkiems mokyklos uždaviniams vykdyti, auklėjant tvirtus ir garbingus Lietuvos karininkus ir skiepijant jiems šventą Tėvynės meilę ir nesulaužomą galią jos laisvei ginti“.

(Ištrauka iš Įsakymo Kariuomenei 78 ns 1929 m. spalį 7 d.)

Generaliaus štabo
pulk. RASTIKIS
Vyriausio Štabo
Viršininkas

Gen. št. pulk. Stasys Raštikis gimė 1896 m. rugsėjo 1 d. Šiaulių apskr., Kuršėnuose. Baigė Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją ir Lietuvos universiteto medicinos fakulteto veterinarijos skyrių.

Pirmuosius karo mokslus išėjo Tiflis'o karo mokykloje 1917 m. Aukštąjį karo mokslą baigė užsienyje 1932 m.

Į Lietuvos kariuomenę stojo 1919 m. kovo 21 d. ir buvo paskirtas į 5 p. pulką 1-os kuopos karininku. Pulke laikinai ėjo kuopos vado pareigas. 1919 m. rugpiūčio 29 d. kautynėse su bolševikais buvo sužeistas ir pateko bolševikų nelaisvėn, iš kurios grįžo 1920 m. balandžio 6 d.

1922 m. kovo 29 d. perkeltas iš 5 p. pulko į vyr. štabą, kur tarnavo gen. št. v-bos skyriuose. 1926 m. gruodžio m. skiriamas II skyriaus viršininku. Tas pareigas ėjo ligi 1930 m. balandžio mėn., kada turėjo išvykti į užsienius aukštojo mokslo citi.

Grįžęs iš užsienių, buvo paskirtas 5 p. pulko vado padėjėju (1932. VIII. 8) ir drauge paliktas etatiniu V. D. K. kursų lektorium, pulko vado teisėmis. 1933 m. rugsėjo mėn. skiriamas citi 5 p. pulko vado pareigas. Vėliau buvo paskirtas III-os pėstininkų divizijos štabo viršininku, gen. št.

Gen. štabo pulkininkas
MUSTEIKIS KAZYS
Dabartinis P. L. P. Karo
Mokyklos viršininkas (nuo
š. m. lapkričio mėn. 1 d.)

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos dabartinis viršininkas gen. št. pulk. Musteikis yra gimęs 1894 m. lapkričio 22 d. Utenos apskrityje, Tauragnų valsč., Stučių km. Karo mokyklą baigė Orenburge 1915 m. Aukštąją prekybos mokyklą baigė Vienoje 1928 m., o 1932 m. baigė generallinio štabo akademią Briuselyje.

Lietuvos kariuomenės savanorių įstojo 1918 m. gruodžio 1 d. Buvo paskirtas krašto apsaugos ministerijos valdybos sudėtin. Tarnavo Vilniaus ir Kauno komendantūrose. 1919 m. kovo 23 d. perkeltas Karo Mokyklon, kur ėjo įvairias pareigas ir kartu buvo lektorium. 1920 m. pradžioje jis buvo perkeltas į auto batalioną ir paskirtas šarvuoto diviziono vadu. Nuo 1924 m. spalio 7 d. buvo išėjęs atsargon. Atsargoje būdamas jis baigė aukštąją prekybos mokyklą. Kariuomenės vėl grįžo 1928 m. sausio 19 d., 1928 m. kovo 1 d. paskirtas K. Mokyklos inspektorium, kur išbuvo ligi 1930 m. Po to išvyko užsienin karo akademijon, o iš ten grįžęs buvo paskirtas gen. št. valdybos I skyriaus viršininku, gi 1934 m. — vyriausio štabo administracijos valdybos vako pareigas eiti. Gen. št. pulk. Musteikis apdovanotas D. L. K. Gedimino ordino III laipsniu, savanorių kūrėjų medaliu ir jubiliejiniu medaliu.

valdybos viršininku, o š. m. rugsėjo mėn. paskirtas vyriausio štabo viršininku.

Už pasižymėjimus kautynėse ir nuopelnus tėvynei apdovanotas ordinais: Vyčio Kryžiaus V laipsnio; D. L. K. Gedimino III laipsnio ordinu; Lietuvos Nepriklausomybės medaliu; Švedų I klasės riterio laipsnio karališku kardo ordinu (Kungl Svardsorden); Latvijos 10 metų atdavavimo kovų jubil. medaliu.

Pulk. TVARONAS
Antrasis Karo Mo-
kyklos viršininkas.

(Nuo 1919 m. sau-
sio m. 30 d. iki tų
pat metų vasario 27
d. l. e. Mok. Vko
p. Viršininku buvo
nuo 1920 m. sausio
mėn. 1 d. iki 1921
m. gruodžio 31 d.)

Pulkininkas Tvaronas

Karo Mokykla 1919-20-21 m.

Apleidus Vilnių, kariuomenės organizavimo darbas buvo tęsiamas laikinoje mūsų sostinėje Kaune, kur 1919 m. sausio mėnesio pradžioje Krašto Apsaugos Ministerijos štabe kilo su-
manymas įsteigti Karo Mokyklą. Aš buvau numatytas kaip
Viršininko padėjėjas ir Įsakymu Kariuomenei 22 Nr. 8 § man
pavesta paruošti programą, pasirinkti butą, numatyti kadrą ir
visa kita, kas liečia Karo Mokyklos įsteigimą.

Pasiremiant Kariuomenės Įsakymu apie Karo Mokyklos įstei-
gimą, mano pradėta rūpintis surasti Karo Mokyklai patalpą,
nes daug trobsių buvo karo sunaikinta ir, be to, Kaune tuo
metu stovėta vokiečių okupacinės kariuomenės. Numaciau tro-
besius, dabartiniu laiku užimamus karo ligoninės, bet pasirodė
juose nebūta nei langų, nei durų, ir viskas tiek sugriauta, kad
buvo reikalingas didelis ir daug lėšų reikalaujantis remontas.
Iš trobsių, neužimtų Vokietijos įstaigų, ir kitos numatomos Ka-

ro Mokyklai patalpos buvo panašiam stovyje. Tuomet buvo nužiuřetas namas Gedimino g. vė 29 Nr., kuriame buvo įsteigtas visuomenės klubas. Krašto Apsaugos Ministerijos štabui sutikus, šį namą klubas užleido Karo Mokyklos buveinei. Buvo dedamos pastangos išgauti reikalingus Mokyklai baldus, lovas, prausykles, mokslo priemones, apmūdiravimą ir visa kita. Mano rūpintasi ir kadru. Sužinojęs, kad Žemės Ūkio Ministerijoje yra numatomi mobilizacijai karininkai, asmeniškai nuvykęs pasikviečiau karininkus: Jakutį, Dirmantą, Dauknį, ir tik nežymi kadro dalis buvo rekomenduota ir prisiųsta Krašto Apsaugos Ministerijos štabo.

Kadangi 1916—1917 m. aš dirbau Čistopolyje praporščikų mokyklos kadro sąstate, tai sustatant Karo Mokyklai programas, numatant dėstymo dalykus ir kas privalo būti dėstoma, bendram organizavime ir vidujiniam susitvarkyme, buvo prisilaikyta rusų karo mokyklos 4 mėnesių kurso. Pristatyta programa, matoma, buvo patvirtinta, nes papildymų arba bent kokių nurodymų iš štabo negauta.

Atlikus paruošiamą Mokyklos įsteigimui darbą, netrukus paskelbta apie priėmimą Karo Mokyklon jaunuolių, turinčių nemažiau 4 kl. vidurinių mokyklų ceną. Dėl ankštumo buto, stokos kadro, mokslo priemonių, į I-ą laidą buvo priimta virš 100 kariūnų. Grįžus Karo Mokyklos Viršininkui gen. Galvydžiui Bykauskui iš užsienio, kur buvo komandiruotas intendanturos reikalais, aš, pasilikdamas padėjėju, buvau paskirtas kuopos vadu. Pradžioje kovo mėnesio buvo pradėtas I-osios laidos mokymo kursas. Nuo pirmos Karo Mokyklos įkūrimo dienos, per taktikos pamokas, ir šiaip kiekviena proga, aš laikiau savo pareiga kariūnams nurodyti, iš kur gresia Lietuvai didžiausias pavojus nustoti nepriklausomybės. Todėl nuo pirmos dienos perspėjau kariūnus, kad laikas trumpas ir juo didesnis pavojus, tuo privalo būti skaudesnė drausmė ir didesnis visų jėgų įtempimas. Sulig kilmės, kariūnai buvo maž visi lietuviai ir daugumoje nuvarginti karo ir jo pasėkų. Man buvo labai nemalonu, kad Karo Mokykla pradžioje negreit galėjo suteikti jiems apmūdiravimą ir kai kurį laiką reikėjo dėvėti savo sermėgas. Ir menkam medžiaginiam aprūpinimui esant, ūpas buvo pakilęs, nes visi jautė, kad užbaigus Karo Mokyklą, galės savarankiškai išbandyti savo jėgas, kuriant laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą. Tarpe I-osios laidos kariūnų buvo reikšta žymės lietuvių konservatizmo, todėl jų sielos iš civilio į karį persilaužimas buvo gan sunkokas. Nors ir pildydavo visus statomus reikalavimus

mus, bet sieloje, matomai, nebuvo, kaip kaimo vaikų, su prastas drausmės reikalingumas ir tuose reikalavimuose žiūrėta, kaip į jų žeminimą. Net buvo paduoti vieno kito kariūno kolektyvinio pobūdžio nepatenkinimo drausme pareiškimai, bet priminus, kad Karo Mokyklos gyvenimą kitaip tvarkyti nėra galima ir neįmanoma, savo pareiškimus atsiėmė atgal. Nuo to laiko Karo Mokykla įėjo į tinkamą ir reikalingą vagą, nes kariūnų pradėta persiimti karine dvasia ir suprasta, kad karininkas daug tinkamiau galės ginti savo tautą nuo kaimyno išnaudojimo, tik tuomet, kai jis, siekdamas šviesos ir tiesos idealo, bus pats drausmingas ir bus Karo Mokyklos suole įgavęs nors elementarines karines žinias. Šiaip į kariūnus nebuvo žiūrėta vien tik kaip į valdinius, kurių nuomonė šiuo ar tuo klausimu neturėtų jokios reikšmės. Išdirbant Karo Mokyklos ženklų projektą, nustatant sveikinimosi formas, — buvo pritraukti kariūnai ir su jais bendrai aptarta, kokia sveikinimosi forma Lietuvos kariams labiausiai tiktų. Netarnybos metu stengtis būti ne tik viršininkais, bet ir jų draugais. Rūpintis išlaikyti Karo Mokyklos vieningumą.

Dėjau visas pastangas apginti kariūnus nuo lenkiškumo ir, pavyzdžiui, kuomet vienas kariūnas per pamokas išdrįso skaityti lenkišką laikraštį, tai norėdamas užkirsti kelią visam tam, kas yra lenkiška, pareikalavau šį kariūną pašalinti iš Karo Mokyklos. Matydamas, kad kreipimasis valdinio į viršininką žodžiu „ponas“ yra panašus lenkų kalbai, nustačiau šiam tikslui žodį „tamsta“. Ši mano nuomonė ateityje buvo priimta visai kariuomenei ir užfiksuota Vidaus tarnybos statute 25 §.

Norėdamas kariūnams suteikti daugiau karinių žinių, aš, kaip mokyklos Viršininko padėjėjas, rūpinaus pritraukti Mokyklon specialistus. Buvęs tuo metu štabo Viršininkas pulk. Velykis mano prašymą patenkino, bet kai kurie iš prisijusių specialistų, pavyzdžiui, pulk. Dzengelevskis, vieton dėstyti pavesta jam dalyką, viešai kariūnams niekino Lietuvą ir kaip įmanydamas įrodinėjo reikalingumą nustoti nepriklausomybės Lenkijos naudai. Toks dėstymas iššaukė kariūnų protestą, ir man buvo suteiktas nemažas moralinis malonumas. Aš pamačiau, kad 3 mėnesių laikotarpis kariūnų buvimo Karo Mokykloje nepraėjo veltui. Jie jau ne tie jaunuoliai, kurie neatskirtų skleidžiamo melo nuo tiesos, bet yra sąmoningi, atskiriantieji lietuvių tautos reikalus nuo reikalų suvis svetimos mums valstybės, kuri tik ir svajoja Lietuvą pavergti. Aš padariau išvadą, kad Karo Mokyklos gyvenimo sutvarkyme ir kariūnų auklėjime yra pa-

imta labai teisinga kryptis, ir dedamos panašios pulk. Dzengelevskio pastangos kariūnų tarpe neranda jokio pritarimo. Jų noras kariūnų auklėjimą pakreipti kiton vagon jau buvo labai pavėluotas. Pažymėtinas faktas, kad Karo Mokyklos organizavime, tvarkyme, mokyme nei štabo, nei kieno kito nebuvo duota bent kokių nurodymų. Tas vertė Mokyklos kadra užsibrėžtam darbe pasitikėti tik savo jėgomis. Saugodamas kariūnus nuo svetimos įtakos, aš stengiaus, kad Karo Mokyklos išleistieji leitenantai būtų autoritetingi, ir norėjau, kad numatyta užsiėmimų programa būtų pilnumoje išeita.

I-os laidos kariūnai buvo išleisti į kariuomenės dalis karužų laipsnyje. Io-ji laida nulėmė Karo Mokyklos tolimesnį likimą, nes savo sąmoningumu, įgytomis žiniomis, drausmingumu išleistieji karužai nebuvo atsilikę nuo kitų valstybių karininkų, išėjusių mokyklą karo metu. Aukštos nuomonės apie jaunosius karužus buvo vyriausybė, visuomenė ir bešalūs aukštieji karininkai.

Tais pačiais metais liepos mėnesio 17 d. Kariuomenės Įsakymu 114 Nr. buvo patvirtinti Karo Mokyklos dėsniai. Karo Mokykla išplėsta į 2 kuopas po 150 kariūnų. Buvo numatyti ir iš anksto išskirti specialūs skyriai, kurie buvo aprūpinti reikalingomis jiems priemonėmis. Už teorijos pamokas numatytas atlyginimas — tuo galima buvo pritraukti tinkamesnių dėstytojų, ypač specialiuose skyriuose. Visa tai rodo Karo Mokyklos žymų sustiprėjimą. Įsitikinta, kad Lietuvos Karo Mokykla pilnai gali atitikti savo paskyrimą. II-os laidos kariūnai ėjo pramintu ir išmėgintu I-os laidos keliu. Matyti, būta jų pasiryžta pildyti visus reikalavimus ir nusistatyta savo pasiryžimą ištesėti iki galo. Šiaip, turiu pabrėžti, kad II-os laidos kariūnų tarpe buvo plačių pažiūrų, tinkamo išsilavinimo ir sunkesniuose momentuose turėjo nusistatymą, atitinkantį tikriems nuvargintos tėvynės lietuviams, ir buvo jos aktyvi parama.

Iš Karo Mokyklos II-os laidos pergyventų svarbesnių momentų — buvo likvidavimas lenkų karinių organizacijų, kurios, matydamos, kad slapti jų agentų darbai neduoda realių vaisių, būk tai sumanė viešai su ginklu savo jėgas išbandyti. Gandai, kad lenkų karinės organizacijos rengiasi užviešpatauti Kaune, buvo net nerimti, nes lenkų karinės organizacijos matė, kad Karo Mokykla ne tiek savo skaičium (300 kariūnų), kiek neapykanta visam tam, kas lenkiška, pirmuosius jų bandymus viešai su ginklu pasirodyti, be pasigailėjimo užgniaužtų. Tiesa, nors lenkų karinės organizacijos nenuilstamai varė savo darbą, skverbda-

mosios į visas lietuvių tautos gyvenimo šakas, kad palenktų jį savo naudai, jaunosios kartos įveikti nesugebėjo. Pasirodė, kad lenkų karinės organizacijos buvo tiek silpnos, kad, jas likviduojant, neišdrįso net pasipriešinti. Suimtieji lenkų karinių organizacijų agentai buvo pavesti Karo Mokyklai, nors pastaroji neturėjo atitinkamos areštuotiems laikyti daboklės, todėl vienam iš jų nakties metu pasisekė pabėgti.

Kitas svarbus įvykis mūsų tautos gyvenime, kurį II-os laidos kariūnai gyvai atjautė, buvo Bermonto gaujų Šiaurės Lietuvos užplūdimas. Nerimo kariūno siela, buvo reiškiamas jų troškimas ir pasiryžimas savo jaunas jėgas išmėginti kovoje su besiveržiančiomis mūsų tėvynės gilumon ir viską naikinančiomis bandomis. Greitas ir pasėkmingas mūsų kariuomenės žygis išsklaidė grėšiantį pavojų. II-os laidos kursas buvo tęsiamas toliau. Karo Mokyklos gyvenimu, be prancūzų karinės misijos, kuri pradžioje labai atyžiai sekė Mokyklos gyvenimą, pradėta įdomautis ir anglų. Buvo iš štabo pranešta, kad į vykdomus taktikos praktikos užsiėmus atvyks pažiūrėti anglų generalinio štabo karininkai. Dienos neprimenu, bet anglai dalyvavo ir žiūrėjo vykdomą Kauno šiaurės-rytų priemiesčio nakties dvipusinį pratimą. Užsiėmimas pavyko, ir anglų buvo labai teigiamai įvertintas, apie ką jų buvo pranešta ir štabui. Taktikos praktikos

Antrosios laidos kadro karininkai 1919 m.

užsiėmimuose keletą kartų dalyvavo pulk. Robinzon ir gen. Crozier. Panašus Mokyklos gyvenimu anglų interesavimasis silpnino prancūzų karo misijos veikimą ir įtaką. II-os laidos kariūnų atliktus taktikos darbus žiūrėjo ne tik svetimų valstybių karo atstovai, bet ir mūsų kariuomenės vadovybė. Aš padariau išvadą, kad jų nebuvo reiškiamas pageidavimas, esant 4 mėnesių kursui, suteikti kariūnams daugiau žinių, negu jie savo darbais parodė. Štabas nedavė jokių nurodymų arba patėmimų, kad taktikos teorijos ir praktikos užsiėmimai būtų vedami netinkamai. Išėjus 4 mėnesių mokymo kursą, II-os laidos kariūnai 1919 m. gruodžio 16 d. Kariuomenės Įsakymu 206 Nr. buvo paaukštinti į leitenantus. Dauguma iš jų 1920 m. stojo kovon su užpuolusiu priešu ir padėjo mūsų kariuomenei pasiekti garbingų laimėjimų ties Giedraičiais ir Širvintais. Nuo 1920 m. sausio mėnesio aš jau, kaip Karo Mokyklos Viršininkas, pradėjau organizuoti III laidą. Mokymo kursas buvo nustatytas vieneri metai. Kariūnų skaičius sumažintas iki 1 kuopos (apie 120 kariūnų). Užsiėmimų programa buvo žymiai praplėsta ir, bendrai, ramesnė aplinkybėse pradėtas darbas, nes tuo laiku kai kurios valstybės pripažino Lietuvą de jure ir atrodo, kad mūsų tautos gyvenimas ėgavo ramesnį tempą. Bet tas ramumas greitu laiku buvo sutrikdytas. Lenkų karinės organizacijos vis dėlto dar nebuvo suvis išblaškytos; jos, matydamos, kad Lietuva diena iš dienos stiprėja, kad skleidžiamieji obalsiai gyventojų sluoksniuose neranda jokie pritarimo, ir kad jų veikimas yra paralyžuotas, bet negalėdamos pasitikėti savo silpnomis jėgomis, su manė provokaciniu būdu sudrumsti ramumą ir Lenkijos legionams duoti progos veržtis Lietuvon. A. Panemunės kariuomenės dalys sukilo, motyvuodamos blogu maistu ir kitomis priemonėmis, kurios man nėra žinomos. Buvo iššaukta Karo Mokyklos apie 2 būriu ir štabas davė jiems specialų uždavinį. A. Panemunės kariuomenės dalių sukilimas parodė, kokių nešvarių priemonių ir provokacinių pastangų gali Lenkijos agentai griebtis, kad tik vos užgimusių Lietuvą pasmaugtų.

Dadžiausias III laidos kariūnų dvasios pakilimo momentas buvo prieš audrą, kuri susidėjusiomis išorinėmis aplinkybėmis įvyko liepos mėnesiuose. Buvo gauta žinia, kad 1920 m. kilusiam kare Tarybų Rusija privertė Lenkiją užleisti mums sostinę Vilnių. Karo Mokykla nerimavo ir reiškė norą greičiau vyksti į savo mylimą sostinę, į kurią netrukus iš Kauno persikėlė ir užėmė buvusius Vilniaus Karo Mokyklos trobėsius. Užimtoji buveinė atrasta apleistam stovyje, nes didžiajam kare ir

okupacijos metu būta karo ligoninės. Daug pareikalauta lėšų ir laiko reikalingam remontui atlikti. Galų gale šiaip taip susitvarkyta. Karo Mokyklos III laida skaičiumi buvo nedidelė, bet savo galinga dvasia, daina, tinkama karine išvaizda darydavo į vietinius gyventojus labai teigiamo įspūdžio. Nors SSSR-Lenkijos fronte pastaroji, su pagalba prancūzų kariuomenės, įgavo laikiną laimėjimą, nors kitų rikiuotės dalių mieste nebuvo, vienok vietiniai lenkai ramumą ardyti neišdrįso. Esant Vilniuje, buvo vedami intensyvūs užsiėmimai, ir III laida tuo laiminga, kad taktikos praktikos užsiėmimus atliko savo sostinės priemiestyje.

Esant Karo Mokyklai Vilniuje, mūsų vyriausybės buvo sudaryta su lenkais Suvalkų sutartis ir tas davė progos manyti, kad Karo Mokykla galutinai pasiliks Vilniuje. Dienos nepamenu, rodos, spalį 7 dieną, vykdant Vilniaus priemiestyje taktikos užsiėmimus, gavau labai neramią žinią, būk Lenkija sulaužiusi Suvalkų sutartį ir puolanti Vilniaus kryptim. Nuvykęs štaban sužinojau, kad visos įstaigos skubiai kraustosi Kaunan, kad Lenkijos raiteliai jau kažkur perkirto gelžkelį Vilnius — Kaunas. Štabas jokių nurodymų bei uždavinių Karo Mokyklai nedavė. Jis skubiai evakavosi. Karo Mokykla savo jėgomis, apie 90 kariūnų, be suderinto veikimo su kitomis atsitraukiančiomis dalimis, sėkmingai priešintis Lenkijos puolimui negalėjo. Vis laukta pasirodymo Vilniuje atsitraukiančiųjų dalių bei jų koncentravimosi tam ar kitam punkte, bet veltui. Spalį 8 dieną daviau gurguolei parėdymą paimti kiek galima daugiau Mokyklos turto, nes evakuotis gelžkeliu buvo jau negalima ir, nurodęs gurguolės viršininkui maršrutą, įsaciau trauktis Kaunan. Pati Karo Mokykla dar pasiliko vietoje. Informacinių žinių, kur yra priešas, iš kur jis laukiamas, kur mūsų dalys ir visų kitų apyvostovų, reikalingų kovos lauke, man nieks neteikė ir jų nebuvo gauta. Mano paties buvo duodamos mokyklai šios ar tos užduotys apsaugojant tiltus, patruliuojant, statant sargybas, ir kita. Spalį mėnesio 9 d. iš ryto sužinota, kad numatytas Landvaravo kelias mums trauktis — lenkų užimtas. Kariūnų buvo reiškiamas noras stoti kovon su besiantinančiu priešu vieniems, be kitų dalių. Man reikėjo priimti sprendimą. Palikti Karo Mokyklą Vilniuje ir ją pražudyti be štabo įsakymo, aš nenorėjau. Susidėjusiomis aplinkybėmis, mano asmeniniu nusistatymu įtraukti į kovą III laidos kariūnus, kuriems iki išleidimo liko nedaug laiko, nenorėta; be to, Karo Mokykla nebuvo aprūpinta reikalingomis kautynėms kovos priemonėmis. Aš nusprendžiau trauktis iš Vilniaus, nes kitos išeities nebuvo. Iš

kariūnų nuliūdusių veidų buvo matyti jų didelis nusiminimas. Kadangi mūsų atsitraukiančių dalių vis nepasirodė, 11 valandą Karo Mokykla, užtraukdama „Mes Lietuvos jau nuomenė, susirinkus kariuomenėn...“ ir tuomi norėdama vietiniams gyventojams parodyti, kad nenusiminta ir greitai laiku vėl tikimasi būti Vilniuje, apleidė savo sostinę Vilnių ir keliu Maišiogala — Musnikai — Čiobiškis — Kaišiadorys parvyko Kaunan. Atsitraukimo kelyje buvo sutiktos kai kurios atsitraukusios mūsų dalys, kurios skubiai tvirtinosi Maišiogalos rajone. Karo Mokyklai apleidus Vilnių, po valandos mūsų sostinė buvo lenkų užimta.

Užkirsti kelią tolimesniai Lenkijos puolimo plėtimuisi, Kariuomenės Įsakymu 456 Nr. iš spalio mėnesio 17 d. 1920 m. III laidos kariūnai buvo paaukštinti į leitenantus ir skubiai išvyko į frontą, kur kovėsi su lenkais ties Širvintais ir Giedraičiais. Priešo tolimesni puolimai buvo sulaukyti.

Skubiai pradėta organizuoti IV laida. Karo Mokykla vėl išplėsta į 2 kuopas (300 kariūnų). Nors mokymo kursas buvo nustatytas—metai, bet numatyta, kad bus sutrumpintas. IV laidos kariūnai daugumoj buvo mobilizuoti, bet, matomai, suprasdami momento svarbumą, noriai ėmėsi darbo. Mokymo kurso pradžia buvo nerami ir reikalavo iš kariūnų visų jėgų įtempimo. Karo Mokykla negalėjo iš Vilniaus gelžkelio išvežti savo turta, todėl pirmomis dienomis visame jautėsi didelė stoka. Medžiaginio aprūpinimo atžvilgiu, pradžia buvo taipogi sunki, nes mokyklos buveinėje nerasta nei elektros šviesos, nei prausyklų ir net kitų mokymui reikalingų daiktų. Laikui bėgant vėl viskas įsigyta. Aš, kaip Karo Mokyklos Viršininkas, priklausantis Krašto Apsaugos Ministeriui, sužinojau nuo pulk. Žuko, kad SSSR įteikė mūsų vyriausybei 5 milijonus aukso rublių. Panaši parama gauta labai reikalingu laiku ir rodė, kad SSSR yra linkusi sunkiam momente Lietuvą paremti. IV laidos mokymo kursas išoriniais įvykiais nebuvo sutrukdytas. Karo Mokyklos IV laida nebuvo svetimų valstybių karo atstovų inspektuojama, jų nereikalauta užsiėmimų programos ir, bendrai, mažiau įdomausi mokyklos gyvenimu.

IV laida buvo didi ir galinga. Jos daina iš gilios kariūnų sielos „marš, marš pro Žvėryną, paliai pilį Gedimino...“ ne tik kauniečius žavėjo, bet ir atvykusiems klaipėdiečiams padarė gilaus įspūdžio — jų klausytasi ir gėrėtasi kariūnų dvasia ir vieningumu. Net Kaune skleidžiamieji gandai, būk kariūnai, būdami Karo Mokykloje, nustojo sveikatos, negalėjo to vienin-

gumo sugriauti. Tiesa, gresiant nuolatiniais pavojams, buvo reikalinga įtempti į darbą visas jėgas, bet kad tas įtempimas galėtų pakenkti jų sveikatai — nebuvo suderinta su mano, kaip Mokyklos Viršininko, nusistatymu. Kadangi kariūnų sveikatos atidaus tikrinimo prieš stosiant jiems mokyklon nebuvo, tai nežinau, ar galėjo komisija konstatuoti, kad kariūnams pakenkta sveikatai, esant jiems Karo Mokykloje. Iš savo pusės turiu pasakyti, kad užsiėmimų programos buvo siunčiamos štaban ir štabo viršininkas galėjo spręsti, kad jos yra rašomos tam, kad būtų įvykdytos. Mokyklos gydytojas, kurio yra pareiga sekti kariūnų sveikatą, man niekad nepranešė, kad vedami užsiėmimai kenkia kariūnų sveikatai. Komisijai užbaigus darbą, buvo, rodos, padidintas maisto davinyis, bet užsiėmimų programa ir tvarka liko ta pati. Man nebuvo abejonių, kad panašūs gandai yra Lenkijos agentų skleidžiami.

Iš pergyventų mūsų tautos įvykių, kurie gyvai palietė ir atsiliepė į Karo Mokyklos IV laidos gyvenimą galima pažymėti Karo Mokyklos 1921 m. dalyvavimą Palangos mums grąžinimo iškilmėje, ir kitų Žemaitijos vietų grąžinimo apvaikščiojimuose.

Lapkričio mėnesyje surinkta V laida, kuri dėl butų stokos buvo patalpinta A. Panemunėje. Išėjus pilną vienerių metų mokymo kursą, 1921 m. gruodžio 21 d. Kariuomenės Įsakymu 292 Nr., IV laidos kariūnai buvo paaukštinti į leitenantus. Užbaigus IV laidos mokymo kursą, aš buvau paleistas nuo Karo Mokyklos Viršininko pareigų pildymo ir nuskirtas kiton dalin. Turiu pabrėžti, kad Karo Mokyklos stovėta pačiam miesto centre, kadangi reikėjo ne tik skiepyti kariūnams karines žinias, bet ir būti įvairių mano atsiminimuose nurodytų įvykių sūkurys. Tai buvo Karo Mokyklos organizavimo, tvarkymo, mokymo pradžia ir pirmosios jų laidos. Vienok aš apleidau Karo Mokyklą, didžiuodamasis savo 3 metų tarnybos laikotarpyje atliktais darbais. Aš mačiau, kad ypač IV laida, kurios mokymo kursas buvo ištisi metai, turėjo įsigijus gyvenimui pakankamą karinių žinių kiekį.

Apleisdamas Karo Mokyklą, aš jai linkėjau būti priešo neįveikiamai ir eiti pirmųjų laidų pramintu keliu.

1929 m. I. 15.

(Iš Karo Mokyklos archyve esančių pulk. Tvarono atsiminimų).

Pirmojo Karo Mokyklos ūkio viršininko atsiminimai

Pradedant rašyti savo atsiminimus bei įspūdžius iš Karo Mokyklos organizavimo laikų, nenoromis reikia nors trumpai paminėti apie kai kurių Mokyklos organizatorių gyvenimą, prieš stojant jiems Lietuvos kariuomenėn, kad nors šiek tiek apibūdintčiau tų organizatorių kai kuriuos būdo bruožus ir paminėčiau motyvus ir aplinkybes, dėl kurių aš patekau į garbingų Karo Mokyklos organizatorių skaičių. Aš, kaip atsarginis, išstarna-
vau rusų armijoje nuo pat Didžiojo karo pradžios iki jo pa-
baigos. Po daug pergyventų karo baisenybių, 1918 met. rudenį grįžau Lietuvon, jausdamas didelį moralį nuovargį. Sugrįžęs, ap-
sigyvenau Kaune, kur greitai laiku sutikau vos grįžusį iš Ru-
sijos p. St. Dirmantą ir kitus neskaitlingus draugus. Kadangi
visą Lietuvą valdė vokiečių okupacinė kariškoji valdžia, o mums
reikėjo ką nors pradėti dirbti, kad galėtume gyventi, nusprendė-
me prašyti okupacinės valdžios leisti mums atidaryti Kaune
„technikos biurą“. Mat, p. Dirmantas ir aš, iš specialybės bu-
vome matininkais ir manėme iš tokios kontoros, arba biuro,
gyventi. Vienok leidimo okupacinė valdžia mums nedavė. Tai
buvo 1918 metų gruodžio mėn. ir tuo laiku mes išgirdome, kad
Vilniuje susiorganizavo pirmas Lietuvos Valstybės Ministe-
rių Kabinetas. Nieko nelaukdami nuvykome Vilniun ir ten, kaip
žemės ūkio technikai, gavome paskyrimą Kaunan, būti Žemės
Ūkio Ministerijos įgaliotiniais ir periminti iš okupacinės val-
džios valstybinį turtą. Greitu laiku Kaune sutikau p. Jakutį, tik
ką grįžusį iš Vokietijos, kur jis, kaip Rusijos armijos karys,
buvo patekęs belaisvėn ir išbuvo ten apie dvejus metus. Jis pa-
siskundė, kad yra labai nuvargęs ir prašė, kaip nors pagelbėti
surasti jam darbo. Mes patarėme stoti į Žemės Ūkio Ministe-
rijos įgaliotinio įstaigą, kuri tuo laiku buvo vienintelė visame
Kaune Lietuvos valdžios įstaigą ir turėjo savo butą iš dviejų
kambarių Kanto gatvėje, Lapino namuose. Tuo būdu aš, p. St.
Dirmantas ir p. Jakutis — visi trys būsimeji Karo Mokyklos
organizatoriai, prieš stojant Lietuvos kariuomenėn, tarnavome
vienoje įstaigoje ir čia dažnai dalijomės praleisto Didžiojo karo
įspūdžiais... Mums ramiai betarnaujant Kaune, greitai laiku mus
smarkiai sujauddino gandai, kad iš Vilniaus Kaunan traukiasi mū-

sų Pirmoj Vyriausybė dėl bolševikų veržimosi. Ir iš tikrųjų, dienai praslinkus, mes visą savo Vyriausybę matėme Kaune, ir čia mūsų Vyriausybė ėmėsi griežtesnių priemonių mūsų kariuomenei organizuoti. Kaip grybai pradėjo dygti įvairūs štabai ir kariuomenių dalių raštinės. Buvo išleistas įstatymas apie buvusių rusų kariuomenės karininkų ir puskarininkų mobilizaciją. Tuo laiku mūsų įstaigon atsilankė, civiliais drabužiais pasirėdęs, bet su tautine juostele ant rankovės pasipuošęs, p. Tvaronas. Mes jo anksčiau nepažinojome, ir jis, susipažinęs, papasakojo mums, kad Krašto Apsaugos Ministerija yra sumaniusi skubiai organizuoti, panašią į buvusias karo laiku rusų armijoje praporščikų mokyklas, lietuviams Karo Mokyklą ir kad yra jau paskirtas tos mokyklos viršininkas, kurio čia Kaune dar tuo tarpu nėra, o jis, Tvaronas, paskirtas Karo Mokyklos Viršininko padėjėju ir, kol neatvyks Viršininkas, jam paskirta rūpintis tos Mokyklos organizavimu. Kadangi įstoję jau kariškon tarnybon karininkai visi paskirti eiti tam tikras pareigas, tai jam, Tvaronui, pavesta suieškoti mokyklai kadrą tarpe kariškių, dar nestojusių Lietuvos kariuomenėn. Tuo reikalu jis ir atvyko pasitarti su mumis.

Kadangi mums, einant mobilizacijos įstatymu, jau reikėjo greitai laiku stoti kariuomenėn, tai mes p. Tvarono pasiūlymą priėmėme ir čia pat pasiskirstėme sau pareigas: p. Jakutis sutiko būti tos Mokyklos adjutantu, p. Dirmantas instruktorium, o aš ūkio vedėju. Taip pareigas pasiskirstę, kitą dieną, rodos, buvo 1919 m. vasario 6, mes nuvykom į Krašto Apsaugos Ministeriją ir padavėme pareiškimus apie įstojimą Lietuvos kariuomenėn. Mus tuomet priėmė p. Adamkavičius, kuris ėjo štabo viršininko pareigas ir, išklausęs p. Tvarono ir mūsų pareiškimus ir girdėjęs jau nuo p. Tvarono mūsų sutikimą stoti organizuoti Karo Mokyklą, išdavęs mums bendro turinio liudijimus, rašytus lietuviškai ir vokiškai, be datos, atleido. Tai buvo visas priėmimo tarnybon formalumas, o vėliau paaiškėjo, kad taip ir pasiliko neužfiksuota mūsų kariuomenėn stojimo tikroji diena jokiais kariuomenės įsakymais. Mat, tuomet nebuvo gerai organizuotų raštinių ir dažnai svarbūs įsakymai buvo atiduodami žodžiu. Kaip anksčiau minėjau, aš apsiėmiau eiti būsimos Karo Mokyklos ūkio vedėjo pareigas, tad daugiausia apie tą sritį ir kalbėsiu.

Pirmuoju mano rūpesniu, žinoma, buvo surasti atitinkamą butą, kaip būsimos Mokyklos raštinei, taip ir pačiai Mokyklai. P. Tvaronas pranešė, kad Krašto Apsaugos Ministerija nusistačiusi apie kovo mėn. paskelbti inteligentų mobilizaciją ir visus juos atsiųsti į Mokyklą. Laiko buvo vos apie 1¹/₂ mėn. ir rei-

kėjo skubintis. Mokyklos raštinei tuojau pavyko surasti nedidelį butą, priešais Šv. Mykolo bažnyčią ir jau, rodos, vasario 9 d. Mokyklos adjutantas Jakutis prie to buto durų iškabino didelį balto popierio lapą su parašu „Karo Mokyklos raštine“. Daug sunkiau buvo surasti atitinkamas butas pačiai Mokyklai, tuo labiau, kad visos kareivinės ir šiaip didesnieji Kaune butai buvo užimti vokiečių okupacinės valdžios, ir mes galėjome pasinaudoti tik tais, kuriuos ta valdžia pati ištuštino. Be to, tame pat laike smarkiai kūrėsi mūsų civilės valdžios įstaigos ir reikalavo sau užleisti didesnius butus. Galų gale Mokyklos patalpinimui buvo nužiūrėtas namas prie Duonelaičio ir Gedimino gatvių kampo. Prieš tą namą buvo apie 1 ha tuščia neapstatyta aikštė, kuri, mūsų manymu, tiko mokinių mankštymams daryti. Bet ir tame name laikinai buvo sutilpusi Finansų Ministerija ir negalima buvo tuojau griebtis reikalingo darbo. Tik savaitei prasklinkus ir išsikėlus Finansų Ministerijai, buvo imtasi taisyti atitinkamas virtuves, prausykla ir kitas vietas. Nors butas reikalavo ir kitokio remonto, bet žiemos metas, trumpas laikas priverė atsisakyti nuo šio sumanymo. Per vieną mėnesį laiko reikėjo pasirūpinti, kad atėję 200 jaunuolių būtų tuojau kariškai aprūdyti, kad turėtų ką ir iš ko pavalgyti, atsisėsti, kur pamiegoti ir nusiprausti. Tuo laiku mūsų intendantūra buvo organizavimosi stadijoje ir labai neturtinga — beveik nieko negalėjo pradžioje pagelbėti besiorganizuojančiai Karo Mokyklai. Jei ji ką gaudavo, tai pirmiausia atiduodavo toms dalims, kurios kovėsi fronte su priešininkais, nes tų dalių vadai buvo griežtesni savo reikalavimuose, bet ir teisybės atžvilgiu, tuo laiku veikiančioms dalims reikėjo atiduoti pirmenybę. Todėl beveik visa, kas buvo reikalinga Mokyklai, reikėjo pirktis mieste, kur taip pat reikalingų mokyklai daiktų nebuvo. Šiek tiek pasisėkė pirkti mokyklos reikalams iš besilikviduojančių vokiškųjų kariškų dalių. Taip iš tų dalių buvo nupirkta apie 200 lovų, tiek pat antklodžių, katilų valgiui virti ir t.t. Pinigų tam reikalui mūsų Krašto Apsaugos Ministerijos ūkio dalis taip neturėjo ir pradžiai buvo duota 5000 Mk.; vėliau buvo gauta dar apie 3000 Mk., tai iš viso su 8000 Mk. Buvo įtaisyta virtuvė su katilais valgiui ir arbatai virti (200 žmonių), nupirkta tiek pat lėkščių, šaukštų ir šakučių; pastatyta 200 lovų su čiužiniais, pagalviukais ir antklodėmis. Valgomajam kambaryje pastatyta reikalingas skaičius stalų su suolais. Kai kuriuos valgomouosius produktus teikė intendantūra, bet daug produktų reikėjo pirkti mieste. Žodžiu sakant, mokyklos atidarymo dienai visa būtinausia buvo paruošta

dviems šimtams mokinių. Pasitarus man su p. Tvaronu, visiems virtuvės ir švaros palaikymo darbams buvo nusamdytas moteriškas personalas, kas šio tipo mokyklai buvo labai nepaprasta. Kovo mėn. pradžioje iš tikrųjų atvyko apie 200 mokinių. Mes į Mokyklą visus sutalpinome ir pavalgydinome, bet nieko nebuvo padaryta ir nieko neturėjome iš mokymo priemonių. Tas darbas taip pat man, kaip ūkio vedėjui, buvo pavestas. Šioje srityje atsirado daug daugiau kliūčių. Kaune tokiai mokyklai jokių priemonių negalima buvo gauti, tik gimnastikai pasisėkė surasti ant Žaliojo Kalno prie vokiečių kareivinių du lygiagrečiu brusu ir vienus laiptus, bet ir tuos reikėjo pergabenti nakčia, vokiečių kareiviams nematant. Intendantūra ir Karo Technikos Skyrius taip pat maža ką galėjo padėti, nes jokių mokyklai įrankių neturėjo; net šautuvus — ir tai buvo sunku gauti, o pataria buvo pačiai mokyklai, vietoje šautuvų, pasigaminti atitinkamų lazdu . . .

Tiesa, dideliu vargu pasisėkė gauti vieną kulkosvaidį iš tik ką atėjusio transporto, ir būsimas mokytojų personalas apie mėnesį laiko darbavosi, kaldamas įvairių kulkosvaidžio dalių terminus. Nebuvo taip pat reikalingų statutų. Mokyklos mokytojai reikalavo statutų rusų kalboje, bet pirktis Kaune jų nebuvo galima. Kažkur vienas iš mokyklos tarnų, besikrapštydamas vokiečių apleistame name, surado ant tų namų aukšto apdulėjusią krūvą knygelių. Mums, ypač pirmiems mokytojams, tai buvo labai brangus radinys, kuomet paaiškėjo, kad dauguma tų knygų buvo rusų kariuomenės statutai. Mat, tuo laiku, išskyrus tik vieną p. Tvaroną, visas mokytojų personalas ėmėsi to darbo, visai neturėdami toje srityje praktikos. Daugumas mokytojų personalo susidėjo iš rusų kariuomenės jaunesniųjų kareivinių ir, žinoma, išėiti į klase su tomis žiniomis, kurios buvo galvoje, be prisiruošimo, ne vienam buvo baugu. Be to, dar reikėjo išdirbti įvairius terminus, kurie buvo tuose statutuose ir kuriuos reikėjo pasakyti lietuviškai. Per dvi savaites šiaip taip viskas buvo aptvarkyta, mokyklos gyvenimas ėjo griežtai nustatyta vaga, nors pati mokykla su jos mokytojais ir mokiniais vis dar buvo labiau panaši į civilių mokyklų tipą. Buvo kareivinių, kurie nešiojo pusiau civilę, pusiau karišką uniformą, bet buvo dar ir nepilnai uniforma aprėdytų mokinių. Nežiūrint į tai, atvykęs keletą dienų prieš mokinių priėmimą tikrasis Karo Mokyklos viršininkas, generolas Galvydis-Bykauskas, jau, rodos, 1919 metų balandžio mėn. 1 d. paskyrė oficialų mokyklos atidarymą. Svečius į mokyklos atidarymą kvietė mokyklos viršininkas.

ninkas su adjutantu p. Jakučiu, man gi buvo pavesta pasirūpinti svečius pavaišinti. Sudarytąjį užkandžių ir gėrimų meniu p. Viršinininkas patvirtino. Mokyklos atidengimo šventėje dalyvavo šie svečiai: Respublikos prezidentas p. Smetona, Valstybės Tarybos pirmininkas p. Šilingas ir Tarybos prezidiumas: kan. kun. J. Staugaitis, kun. Saulys, Ministerio pirmininko pavaduotojas p. Al. Stulginskis, Krašto Apsaugos Ministeris p. Merkys, Žemaičių Vyskupas Karevičius, Prancūzų Karinė Misija su savo palydovu p. Gabriu, ir visų tuo laiku buvusių Kaune atskirų karinių dalių viršininkai; iš viso, be mokyklos personalo, iškilė mėsė dalyvavo apie 25 svečiai.

Mokyklos salėje, šiek tiek papuoštoje lietuvių vėliavomis (popierinėmis) ir prancūzų vėliava, prieš ateinant svečiams buvo išrikiuoti visi Karo Mokyklos auklėtiniai. Iškilmės prasidėjo Vyskupo Karevičiaus trumpomis pamaldomis, po kurių Vyskupas apėjo visus kambarius, juos šventindamas. Drauge apėjo apžiūrėti visus kambarius visi svečiai. Pabaigęs šventinti butą, Vyskupas Karevičius pasakė trumpą pamokslą, tai dienai pritaikintą, sulygindamas mažą, bet tvirtos valios ir pasiryžimo kariuomenę, su didelėmis kariuomenėmis. Po vyskupo kalbėjo p. Smetona, Krašto Apsaugos Ministeris, ir paskiau Mokyklos Viršinininkas Galvydis-Bykauskas. Visų kalbų turinys buvo apie grėsiantį tėvynei pavojų iš bolševikų pusės, apie reikalą gintis nuo jų, ir buvo kreipiamasi į išsirikiavusių jaunuolių širdis ir jausmus įgyti mokykloje kieto pasiryžimo, stoti į tėvynės gynėjų eiles ir būti jų gerais vadais. Visose kalbose priešinininkais buvo laikyta tik bolševikai. Mat, pastarieji tuo laiku buvo Ukmergėje ir artinosi prie Jonavos, o Vilniuje sėdėjo jau lenkai ir mūsų pirmąją vyriausybę su Valstybės Taryba iš ten išstūmė. Artimesnis priešas visuomet yra baiesnis, todėl ir kalbose buvo liečiami tik bolševikai. Po tų kalbų, vienas mokinyš visus svečius su mokyklos personalu ir mokiniais nufotografavo. Tuo atidengimo iškilmės pasibaigė. Mokiniai buvo paleisti pietauti tote pat salėje, kur buvo iškilmės, o svečiai buvo paprašyti į kitą kambarį užkąsti. Užkandžiaujant svečiai gyrė mokyklos personalą, kad taip trumpu laiku, prie tokių sunkių sąlygų, taip gražiai ir tvarkingai tapo suorganizuota mokykla. Kitų ypatingų kalbų nebuvo. Rytojauš dieną, po iškilmių mokykloje, gyvenimas ėjo tam tikromis instrukcijomis nustatytu keliu. Greitu laiku po atidengimo iškilmių, aš išėjau iš karo mokyklos į kitą kariuom. dalį.

Dabar noriu keletą žodžių pasakyti dėl pirmo Karo Mokyklos Viršinininko. Jam, kaip senam karininkui, atvykus į mo-

Atsiminimai apie I-ją laidą

Revoliuciniai perversmai sukūrė Rusijos ir Vokietijos valstybes. Keitėsi valdymo formos, naujos idėjos, nauji valdymo tikslai, ėjo šių valstybių smarki reorganizacija. Rusijoje prasidėjo pilietinis karas.

Imti Lietuvą valdyti tikriesiems krašto šeiminkams lietuviams — buvo patogus laikas, tačiau ir prie šių sąlygų nebuvo lengva. Sunkios buvo Nepriklausomos Lietuvos kūrimosi dienos; valstybė ir kariuomenė kūrėsi, galima sakyti, nieko neturėdama — nei materialių nei intelektualinių resursų.

Iš rytų Lietuvai grąšė raudonasis Rusijos pavojus, krašte viešpatavo vokiečiai, lenkai taipogi reiškė pretenzijų ir laikė mus savo krašto provincija. Iškovoti, atstatyti krašto Nepriklausomybę galėjo tik kariuomenė. Aplinkybės reikalavo kuo greičiausiai suorganizuoti kariuomenę, kad atremtų raudonuosius, nusikrautų vokiečių okupacine valdžia ir sumažintų per didelius lenkų apetitus. Tačiau organizavimosi sąlygos neregėto nepalankumo. Nėra pinigų, nėra ginklų, ir kitų materialinių gėrybių, stoka kavininkų ir puskarininkių. Buvo lietuviai, kuris turėjo galvą, rankas, kojas ir širdį, mylinčią savo Tėvynę. Jisai norėjo žūt būt tapti savo krašto šeiminku. Todėl sukūrė kariuomenę, kuri iškovojo kraštui Nepriklausomybę.

kyklą, neviskas patiko, kas joje buvo padaryta; jam buvo nepakenčiama ta civiliškumo dvasia, kuri tuomet beveik visur mokykloje kyškojo. Ypač jam nepatiko moteriškas mokyklos virtuvės personalas, bet vėliau jis su tuo apsirato. Viršininkui, žinoma, norėjosi, kaip senam karininkui, iš karto matyti savo mokyklą visame kame kaip karišką įstaigą, bet, kaip minėjau anksčiau, dėl daugybės priežasčių, įvairūs tuo reikalu viršininko įsakymai negalėjo būti išpildyti. Dėl to viršininkas baisiai nervavosi, taigi aš taip greitai ir pasitraukiau iš mokyklos.

Baigdamas, atsiprašau šio rašto g. skaitytojus, jei jie suras nevisai tiksliai nušviestus kai kuriuos faktus, mat, šešiams metams praslinkus, sunku aiškiai ir tiksliai atsiminti visas smulkesnias bei datas. Rašiau taip, kaip mano galvoje tie atsiminimai pasiliko.

1925.III.21.

(Iš Karo Mokyklos archyve esančių M. Dauknio atsiminimų).

Senovėje buvus karinga mūsų tauta, nustojusi savarankiško kumo, nustojo ir karingumo; kariškos tradicijos buvo pamirštos, ir lietuviai tapo rami darbšti tauta. Rusijos politikos dėka, lietuviai karinę prievolę atlikinėti vengė. Intelligentai rinkosi sau civilines profesijas. Todėl lietuvių karininkų, baigusių Karo Mokyklą, buvo labai nedaug. Savaime aišku, kad Lietuvos kariuomenės kūrimo reikalui karininkų buvo stoka. Paskelbtoji 1919 m. sausio 15 d. karininkų ir puskarininkių mobilizacija davė visiškai nedidelius rezultatus. Krašte esančiam mažam karininkų skaičiui atvykimo sąlygos buvo suvaržytos, nes didžioji Lietuvos teritorijos dalis buvo užminta rusų-raudonųjų, o likusioje viešpatavo vokiečiai.

Todėl, turint mintyje stoką karininkų kariuomenėje, vadovybė dar 1919 metų sausio mėn. (25 d.) skiria Karo Mokyklos viršininką, mokyklai organizuoti. Mokykla pradėjo darbą kovą 11 dieną, o liepos 6 dieną davė kariuomenei 89 karininkus ir 7 puskarininkius, kurie vėliau tapo pakelti į karininko laipsnį.

Atsimenu, kaip man po 2 tarnybos mėnesių 2 pėst. pulke, kuris tuomet formavosi A. Panemunėje, dabartinėse P. L. P. Karo Mokyklos patalpose, teko vykti į Karo Mokyklą. Išvyko mūsų apie 20 vyrų. Pulko vadovybė mus nenoromis išleido. Ne visi, kurie norėjo, galėjo išvykti. Ir mes vykome jau pavėluotai. Likusiems teko stoti į II, III Karo Mokyklos laidas. Mūsų komandą vedė K. Rudminas (dabar pulk. leit. kariuomenės teisme). Atėję prie Karo Mokyklos patalpos, sustojome; prie mūsų priėjo karininkai ir pradėjo teirautis, kodėl pavėluotai atvykome. Nieks iš mūsų nežinojo tikrojo laiko, nei pavėlavimo priežasties, todėl tinkamų pasiaiškinimų duoti negalėjome, bet karininkas primygtinai reikalavo atsakyti. Sukvietė visus į raštinę, kurioje pamatėme Mokyklos viršininką, karininką Galvydį Bykauską (dabar gen. atsargoje), ir vėl tas pats klausimas — kodėl pavėluotai atvykome?

Vienas iš mūsų besiaiškindamas pasakė, kad nenorėjome. Viršininkas supyko ir sakė, kad jeigu nenorėjo, tai visus gražinti; bet kiti greitai susigriebė ir pataisė, kad mūsų neišleido. Viršininkas atsileido: „Jeigu neišleido, tai jie nekalti, tai visus priimti“.

Ir buvome priimti. Tuoju buvome nuvesti į mokyklos patalpas. Gavome lovas ir dar šį bei tą. Rūbus dėvėjome nuosau-

Pirmosios laidos kariūnai atlieka šaudymo pratimus

vus, pas daugelį buvo suplyšę, atrodėme nepergeriausiai, nieks rūbų ir nesiskubino mums duoti, bet už tat valandomis, jau tą pačią dieną, buvome kai kurie pavaišinti. Rūbus gavome antrą savaitę, kaip tik gavo mokykla. Rūbai buvo parinkti geresni.

Rytojus dieną gydytojas tikrino sveikatą, kiekvienam buvo liepta pusiau nusirengti; priėjus, gydytojas mandagiai klausė: „ar tamsta sveikas“? — Taip, sveikas, — ir šaukdavo iš eilės kitą. Po pusvalandžio visi buvome apžiūrėti, sušaukti į salę, išrikiuoti, — mums buvo paskelbta, kad esame Karo Mokyklos mokiniai.

Prasidėjo mokslas. Gavome po vieną storoką sąsiuvinį ir pieštuką. Tai buvo visos mokymosi priemonės. Laukėme kokių nors vadovėlių. Jų nebuvo, dėl to ir duoti Mokykla nieko negalėjo.

Nuo ryto būdavo teoretinės pamokos, po pietų mankšta lauke. Sėdint klasėje, karininkai instruktoriai mums aiškino karo dalykus, o mes viską rašydavome į tą vienintelį sąsiuvinį. Klasėse buvo suolai, stalų nebuvo, todėl užrašų gausumu nieks pasigirti negalėjo. Instruktuojančiam nebuvo nei kėdės, nei stalielio: jis turėjo stovėti.

Greit pasirodė „Pėstininkų komandos“ ir, kiek vėliau, „kariškų santykių ir pareigų“ statutai. Kalbos ir turinio atžvilgiu buvo tiek nevykę, kad ir kalbėti apie juos šiandieną nebetenka. Tai buvo 3—4 puslapių leidiniai, kur buvo surašytos elementarės taisyklės; tais laikais tai buvo didelė pažanga. Neišsidirbusi

karinė mintis, terminologija, trukdė karininkų statutų ir moky-
mo priemonių paruošimą. Mokyklos karininkai-instruktoriai
griebėsi užpildyti šias spragas. Mokydami mus, ruošdavo vado-
vėlius; šiame darbe jiems padėdavo mokiniai. Taip, pavyzdžiui,
vadovaujant karininkui Musteikiui, dabartiniam P. L. P. Karo
Mokyklos viršininkui, buvo išverstas „Rusų Maksimo sist. kul-
kosvaidis“. Vertimas buvo vykęs, nes kai kurie terminai buvo
paimti vokiečių sunk. kulk. ir dabar vartojami kariuomenėje.

Karininkų santykiai su mokiniais buvo geri. Labiausiai ger-
bėme ir mylėjome savo Mokyklos viršininką, gen. Galvydį-By-
kauską. Jo auklėtiniai ir dabar jam reiškia didelių simpatijų. Il-
giausių metų šiam garbingam kariui, Lietuvos kariuomenės kū-
rėjui-veteranui!

Nemažiau gerbėme ir kitus mokyklos instruktorius, nes
atsižūrint į tai, kuris daugiau ar mažiau mus valandomis vai-
šino. Visi matėme karininkų darbštumą ir rūpestingumą link
mūsų, kad parengtų mus karininko laipsniui.

Ir taip besimokant artėjo išleidimo diena, kurios mes tiksliai
nebežinojome. Mes gaudėme žinias iš karo lauko. Blogos nau-
jienos iš karo lauko mums nusakydavo, kad greičiau išleis, ge-
ros naujienos rodydavo į ilgesnį išleidimo užtęsimą. Lauktoji
diena atėjo. Tai buvo 1919 metų liepos 6 d. Mus išleido iš
mokyklos. Nuėjome mokyti, vadovauti, kovoti už Lietuvos kraš-
to laisvę. Ėjome tuo keliu, kurį mums mūsų Tautos Vadas A.
Smetona nurodė. Ne sau, bet Tautai dirbome.

Kovoje už Lietuvos laisvę žuvo 6 I laidos karininkai, kurie
mums gyviems paliko testamentą — atvaduoti sostinę Vilnių.

*Kol bus gyvas nors vienas lietuvis, tol
jis Vilniaus neišsižadės!*

Prieš 15 metų

*Mes ėjom. Čia ne vestuvės ... Balsas išgelbėjo. Nebūtų su-
laukęs majoro. Neišstovėtos valandos.*

Valio Nepriklausoma!

Palikome gimnazijos suolą ir ėjom. Veržėmės kovon!

Mus sulaike. Sulaike mus Pirmasis Respublikos Preziden-
tas Antanas Smetona ir pasiuntė ... dar pasimokyti. Ne kos-
mografijos, ne klasikų, bet karo mokslų.

Širdyje mokyti mes nenorėjome. Mums rūpėjo greičiau
imti ginklą į rankas ir vyti lauk Lietuvos priešus. Drąsos ir ka-
riško ūpo — perteklius! Tai ko dar trūksta?

Klausau!

Dešinėn! Į karo mokyklą žengte marš!

Dabartinis teismo pulk. ltn. Rudminas atvedė dvyliką 2 pėst.
pulko savanorių prie karo mokyklos štabo. Mokyklos vadovy-
bė mūsų jau laukė. Už pavėluotą atvykimą mus, nenorelius, ža-
dėjo net bausti.

— — — — —
Patriotizmą reiškėme, kaip mokėjome.

Aš atvykau karo mokyklon civiliuose rūbuose, su tautiška
vėliavėle ... prie kariškos kepurės. Apie atvykimą raportavau
mažajam būrio instruktoriui. Aštriu žvilgsniu jis vėrė mane nuo
kojų ligi galvos ir pastiro. Jo ūsai drebėjo. Jis sunkiai išbom-
bardavo:

— Kam tas pasipuošimas! Čia ne vestuvės!

— — — — —
Šaudybos teorija. Garbingas visų mylimas viršininkas — pat-
sai šio svarbaus mokslo lektorius. Klausytojų akys—čia, mintys
— ten ...

Šaukia mano pavardę. Sunkūs klausimai — menkoki atsak-
ymai.

— Prašau sėst. — Susimąstė gerojo viršininko plunksna,
abejotiną atsakymą įvertindama. Sukosi, sukosi ir sustojo ore.

— Hm ... m ... hm ... m ... ar tai Tamsta basu dainuoja?!

— Taip, tamsta viršininke!
— Hm... m... hm... m... — tarė ir pastatė laipsnį.
Iš plunksnos judesių įspėjome, kad atsakymas įvertintas 4 =

— — — — —
Buvo toks kariūnas Ališauskas Kazys. Mažai trūkó, būtų netekęs progos 1920 m. ties Giedraičiais pasižymėti, nei majoro š. m. sulaukęs.

Drausmingas žmogus buvo šis kariūnas, bet vieną kartą praktiško šaudymo metu neiškentė ir pakalbėjo su kaimynu apie orą. Nugirdo patsai viršininkas.

— Tokis žmogus nevertas palikti karo mokykloje! — ir patsai sukomandavo:

— Ant peties! Iš karo mokyklos žengte marš!

Liūdnai nužygiavo paskutinėn kelionėn mano draugas kariūnas Ališauskas.

Po pusės valandos įsakymas — grąžinti.

Vaikščiojo viršininkas apsiniaukęs, kaip dangus prieš audrą. Uždarys daboklėn? Atiduos karo teisman? Sušaudymas? Kiek vienam skverbėsi baisyos mintys...

Ir pasigirdo išrikiuotos karo mokyklos akivaizdoje rūstus viršininko balsas:

— Baudžiu tamstą visą valandą visiškai ramiai išstovėti...
— — — — —

Baigiau karo mokyklą, nestovėjęs „ramiai“ nei vienos valandos. Du tokie buvome iš visos 1-sios laidos. Jau vieną kartą iš mažojo būrio instruktoriaus gavau valandą už tai, kad būdamas rikiuotėje akimis palydėjau praeinančių gimnazisčių būrį. Bet išgelbėjo amnestija.

O Kepalas ir kiti — apie puskapį neišstovėtų valandų dar išeidami iš mokyklos išsinešė

Vėliau kolegos neduodavo man ramybės:

— Ir koks tu karininkas, jei valandų nestovėjai!

Prisipažįstu. Štai jau 15 metų praėjo, o mano sąžinė vis nesu rami. Kodėl aš taip kvailai iš visų išsiskyriau?!...

Primanyčiau, dabar atstovėčiau... i

Pulk. ltn. KAUNAS

Trečias Karo Mokyklos viršininkas. (Viršininku buvo nuo 1926 m. spalio mėn. 1 d. iki 1928 m. kovo mėn. 9 d.)

Atsiminimai iš Karo Mokyklos darbuotės

Į Karo Mokyklą aš buvau paskirtas 1924 metų kovo mėn. 1 d. Karo Mokyklos Inspektoriaus pareigas perėmiau 1924 met. kovo mėn. 26 d.

Aš supratau, kad Karo Mokykloje darbas bus sudėtingas, kompliktuotas. Šiam darbui nebuvo pilnai pasirengęs, bet noras dirbti viską nugalėjo. Aš taip pat gerai žinojau, kad kariuomenės parengimas nebuvo tinkamoje aukštumoje pastatytas. Dar vyravo mūsų Karo Mokykloje pasenę metodai ir prieškarinė mokymo kryptis. Be abejojimo, tai visa darbo ateitis teikė man susirūpinimo, bet vienkartinio ir rimtumo, darbo apgalvojimo, savo naujoje tarnybos vietoje sunkios atsakomybės prieš tautą ir prieš mūsų kariuomenę.

Karo Mokyklos Inspektorius vienkartinis yra Karo Mokyklos Viršininko padėjėjas. Todėl man teko galimybės įsikišti į visas Karo Mokyklos smulkmenas, gerai pažinti joje visą eigą, susipažinti su visu kadru, kitaip sakant, su visomis Karo Mokyklos geromis ir blogomis pusėmis.

Karo Mokyklos kadras mane sutiko su atsargumu. Kaip vėliau sužinojau, manęs, būk, prisibijėjo, nes mano griežti reikalavimai tarnyboje į kadrą padarė neigiamo įspūdžio. Ilgainiui šis ūpas pasikeitė visai geron pusėn, kuomet pamatė mano apgalvotus reikalavimus, kuomet pamatė, kad griežtai prisilaikau hierarchinės tvarkos — nieko žemesniųjų akyse nežemindamas, visur ir visuomet daboju visų viršininkų autoritetą. Tokiu būdu baimės sąjūdis atslūgo ir pradėjome bendrą mūsų kariuomenei naudingą darbą.

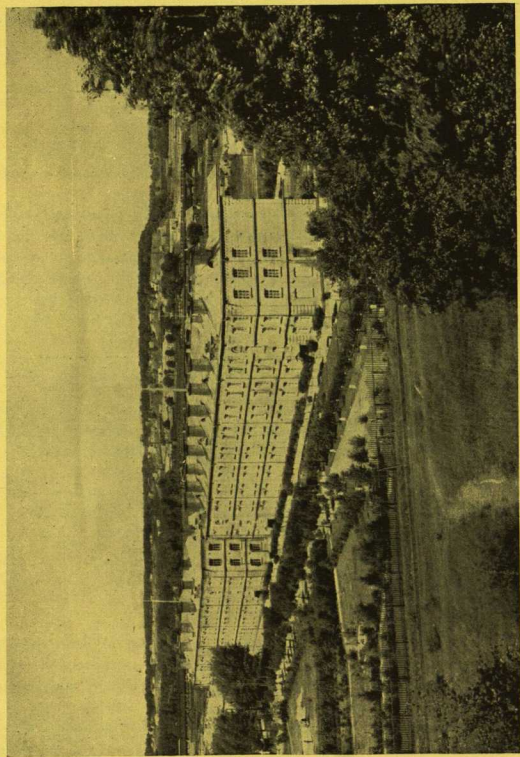
Trumpai susipažinęs su Karo Mokyklos gyvenimu, stojau dirbti savo tiesioginį darbą. Perimti iš buvusiojo inspektoriaus mokymo dalies man nepasisekė. Tai teko perimti mokymo dalį iš inspektoriaus padėjėjo, majoro Kyno.

Turiu pasakyti keletą žodžių apie majorą Kyną.

Tai buvo žmogus labai kuklus ir labai darbštus. Jisai mokymo dalyje — buvo vaikščiojanti enciklopedija. Man rodos, kad be majoro Kyno, pamokos nebūtų taip sklandžiai ėjusios. Jisai savo galvoje turėjo ir mokymo planą ir mokymo kryptį, nes, kaip vėliau sužinojau, viskas rėmėsi improvizacija. Kuomet aš paprašiau majoro Kyno mane supažindinti su visomis bylomis, mokymo planais ir technišku darbu mokymo dalyje, jisai man padavė keletą bylų, Karo Mokyklos įsakymų nuorašus ir mokymo ir drausmės tarybos protokolus. Tai buvo visa medžiaga, iš kurios aš turėjau orientuotis savo tiesioginiame darbe. Pavartęs vieną, kitą bylą, pamačiau, kad nieko iš kalno apgalvoto nėra. Tai yra improvizacijos aiškus pavyzdys. Mokymo plano, iš kurio būtų buvę galima matyti mokslo pastatymą, jo klasifikavimą, jo progresą — nebuvo. Viskas rėmėsi lektorių ištikimumu. Tai buvo lektorių saualė. Ko Karo Mokykla norėjo pasiekti, nebuvo matyti. Mokymo šaką vedė ne mokymo dalis, bet nevisai tinkamai parinkti lektoriai. Mokymo dalis tik derino paskaitas, derino laiką, apmokėjo lektoriams jų pastangas honoraru. Techniškas darbas ėjo sklandžiai. Pamokų praleidimo nesimatė.

Kad turėčiau aiškų vaizdą ir numatyčiau reorganizaciją, reikėjo lankytis į pamokas. Be to, tai buvo mano pareiga. Besilankydamas į pamokas, susipažinau su dalykais, kuriuos lektoriai dėstė. Pamačiau, kad kartais ir lektoriai nevisai pasirengę yra savo darbui. Dalykai daugumoje buvo dėstomi prieškariniu patyrimu. Pasaulinio karo patyrimai buvo mažai gvildenami.

Kas buvo labai svarbu, tai susipažinau su intelektualiniu kariūnų stoviu. Tai buvo nepakenčiama padėtis. Kariūnai bu-

Dabartiniai Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos rūmai A. Panemunėje

vo labai mažai išsilavinę, net patyriau, kad buvo kartojama aritmetika. Šis kariūnų silpnas išsilavinimas mane vertė labai susirūpinti. Reikėjo ieškoti išeities.

Čia turiu pažymėti, kad aukštai gerbiamas Karo Mokyklos Viršininkas generolas Galvydis-Bykauskas man davė laisvas rankas tvarkyti dalykus savo nuožiūra. Ne tik davė man laisvę, bet visuomet aš pas jį rasdavau pritarimo ir patarimo. Kuomet žmogus turi laisvas rankas, tai gali labai daug nudirbti.

Pavaikščiojęs šen ten, pamačiau, kad reorganizacija yra būtinas dalykas ir net imačiau jos skubumą.

Man akyse stovėjo du klausimu: ko nori pasiekti Karo Mokykla ir kariūnų silpnas išsilavinimas.

Šie du klausimai taip ankštai yra susirišę, kad aš nusprendžiau vieno ir kito siekdamas tai atlikti per kelerius metus.

Ir dėl ko taip? Kariūnų su aukštesniu mokslo cenzu gauti nebuvo dar galima. Prie dabartinio kariūnų mokslo cenzo, pilnai išplėstos Karo Mokyklos programos būti negali: yra dalykai, kaip artilerija, topografija, šaudymo mokslas ir kiti, kuomet nuo kariūno buvo reikalaujama pilno matematikos kurso gimnazijos programoje. Kariūnai su 4 klasių išsilavinimu to pajėgti negalėjo.

Plečiant Karo Mokyklos programą, reikėjo atsižvelgti į kariūnų išsilavinimą. Tai buvo gana sunkus darbas ir ne visuomet jįsai buvo dabojamas. Kartais reikėjo su šia sistema ir apsilenkti.

Išspręsti klausimą — ko mokykla nori, ir realizuoti tai mokymo plane, dar reikėjo žinoti, kokia bus auditorija. Rasi, bus sustatytas nepajėgiamas planas...

Nusprendžiau: prie dabartinio kariūnų išsilavinimo, net su trumpintą Karo Mokyklos programą praeiti nėra galimybės. Išvada — reikia, kad kariūnai būtų aukštesnio mokslo cenzo. Kaip to pasiekti? Karo Mokyklos Viršininkui tarpininkaujant, prašyti Krašto Apsaugos Ministerio, leisti įsteigti Karo Mokykloje ruošiamąjį kursą. Čia per metus, intensyviai dirbant, bus galima pasiekti aukštesnio kariūnų išsilavinimo. Buvo numatyta ruošiamajame kurse užbaigti bendrus dalykus šešta gimnazijos klase. Specialiuose kursuose paliktų dar matematika, fizika.

Ponas Krašto Apsaugos Ministeris prielankiai šią propoziciją priėmė ir Karo Mokykla tučtuojau atsidūrė geresnėje padėtyje.

Buvo numatyta per pirmus metus priiminėti į ruošiamąjį kursą su 4 klasių mokslo cenzu, antrais, jeigu atsirastų pakankamas skaičius, su 6 klasių mokslo cenzu ir jau tęsti tol — iki

atsiras pilnai pakankamas abiturientų skaičius. Taip buvo ir padaryta. Tokiu būdu antras klausimas išsprendė prielankiai.

Prie tokio mokslo cenzo kaitaliojimo, nusistovėjusios Karo Mokyklos programos būti negalėjo. Bet tai nebuvo improvizacija, nes metų bėgyje mokslas buvo iš kalno apgalvotas ir sulig auditorijos buvo suklasifikuotas.

Mokymo planas

Dabar beliko išspręsti pagrindinį klausimą, būtent — sudaryti mokymo planą. Aš jį laikau pagrindu, nes jisai sudoroja didesnę Karo Mokyklos laiką. Jisai nustato lektoriams dalykų dėstymo kryptį, kiekį ir, bendrai, Karo Mokyklai duoda moksliską pastovumą. Iš mokymo plano kiekvienas lektorius galėjo sužinoti, kokie reikalavimai jam statomi, ką jisai per tiek laiko turi pasiekti. Be to, jisai aiškiai vaizduoja mokyklos užsibrėžtus tikslus.

Prie mokymo plano sudarymo aš ėjau labai atsargiai. Medžiagos jokios nebuvo. Reikėjo pavartyti Sv. V. P. 15 kn., kurioje galima buvo atrasti šis tas, nors tai buvo pasenę dalykai. Užsienių Karo Mokyklų mokymo planų pačioje mokykloje nebuvo. Jie buvo pripuolamai gauti tik 1927 metais. Tad reikėjo dirbti taip, kaip rodė protas. Patarimų tuo reikalu iš niekur taip pat nebuvo gauta. Dėl to ir pirmas mano suredaguotas mokymo planas išėjo labai skystokas. Aš skaitau nusisekusių šiaip taip 1927-28 met. mokymo planą.

Pirmas mokymo planas išėjo nevykęs, nes aš pats nevisai pilnai buvau orientuotas visose mokslo šakose, nebuvo medžiagos ir silpnas kariūnų mokslo cenzas. Reikėjo daug ko derinti. Reikėjo derinti laikas, kad bendrai nenukentėtų karo dalykai, sykiu — kad neišeitų karininkas į kariuomenę su apribotomis karo žiniomis. Antra — reikėjo daboti, kad karininkas būtų daugiau išsilavinęs, kad karininkas, išėjęs į gyvenimą, būtų plačiau apsišvietęs, kad bendri dalykai palengvintų karininkui geriau suprasti karo dalykus.

Juk ruošiamame kurse buvo numatyta praeiti tik 2 gimnazijos klasės, tad dar 2 klasės liko. Nors iš šių pastarųjų buvo imami dalykai, be kurių apsieiti nebuvo galima, bet vis dėlto reikėjo būtinai paimti matematiką, fiziką ir kiti. Tai šiuos dalykus reikėjo suterpti į specialius skyrius.

Pirmame mokymo plane galima buvo bendrus dalykus atrasti ir vyresniajame kurse. Kitokios išeities nebuvo. Dėl to

žinoma, turėjo šiek tiek nukentėti karo dalykai. Pirmame moky-
mo plane galima pastebėti, kad daug pagrindinių karo dalykų
neįdėta. Pav., karo istorijos, karo geografijos ir kitų dalykų.
Čia turiu pastebėti, kad šiems dalykams nebuvo surasta lekto-
rių. Anais laikais generalinio štabo karininkų buvo labai maža,
visi buvo apsikrovę darbais. Ilgainiui šis trūkumas buvo pa-
šalintas.

Mokymo planai iš metų į metus tobulėjo ir mokymo plane
1927-28 metų jau bendruose dėsniuose nustatyti mokyklos prin-
cipai; iš specialių kursų bendri dalykai buvo pašalinti; karo gi
dalykai jau visi figuruoja. Tokiu būdu per trejus metus sun-
kaus, intensyvaus darbo, Karo Mokykla persiorganizuoja ir savo
programa prilygsta prie užsienio karo mokyklų. Laikui bėgant
Karo Mokyklos planas dar turėtų tobulėti į jį įterpiant me-
chaniką. Užsienio karo mokyklose mechanikai skiriama ati-
tinkama vieta. Aš esu labai patenkintas, kad man pasisekė mū-
su karo mokyklą kiek sumodernizuoti ir ją išvesti į tiesųjį kelią.
Šių darbų įvertinimą tesprendžia istorikai.

Man buvo prikaišiojama, dėlko aš kulkosvaidį numačiau
kaip atskirą dalyką. Būk prancūzų karo mokyklose to nesą.
Aš savo nusistatymą labai griežtai gyniau ir jokių būdu ne-
būčiau nusileidęs. Prancūzų pavyzdys mūsų sąlygose nėra pilnai
sektinas. Prancūzų kariūnas yra daugiau išsilavinęs ir jų vi-
daus gyvenimas yra turtingesnis. Rasi, prancūzų karininkas kul-
kosvaidį turi galimybės išmokti būdamas dalyje, arba prancū-
zai kulkosvaidžių sistemų turi mažiau, arba yra kitos teigiamos
aplinkybės, kurios man nežinomos.

Mūsų karininkas, išėjęs iš karo mokyklos, tuojau tampa
mokytoju. Nežinodamas gerai šio pagrindinio ginklo, puska-
rininkų akyse būtų nustojęs autoriteto. Ir svarbiausias mo-
tyvas — mūsų karininkas tegul geriau žino kulkosvaidį, negu
karo istoriją, ar karo geografiją. Karui ištikus, kulkosvaidis bus
lemiamas ginklas, o karo istoriją karininkas laisvu laiku galės
papildyti, ko negalėtų padaryti su kulkosvaidžiu.

Taip pat buvo užmetimai dėl transmisijos. Šią mokslo sritį
laikau pagrindine. Čia daleidžiu ginčus, kad dalykas, rasi, ne-
taip pastatytas, kaip jisai turėtų būti, bet šio dalyko dėstymas
neginčijamas. Ryšys mūsų karo sąlygose turės svarbiausios reikš-
mės, jisai visose kariuomenėse turėjo pirmaeilės reikšmės. Be
gero ryšio negali būti sėkmingo karo, be gero ryšio šiandieną
ir genijūs nieko nepadarytų. Tad transmisijai karo mokyklos
plane turi būti suteikta žymi vieta.

Gal būt, lydimiems pabūklams buvo perdaug skirta; aš su-
tikčiau, kad lydimieji pabūklai turėtų būti mūsų kariuomenėje
atskirų kursų objektas. Tai tokiais samprotavimais rėmiausi
mokymo planą sudarant.

Lektoriai

Lektorių klausimas buvo labai sunkus. Čia turėjo būti bū-
tinios reformos, bet, sykiu, reikėjo eiti prie šio klausimo atsar-
giai, kad neįžeidus tų, kuriems reikėtų nuo dėstymo pasišalinti.

Pirmiausiai reikėjo nutraukti aritmetikos dėstymą, kuri buvo
praeita gimnazijose ir kurios čia kartoti nemačiau reikalo. Tai
laiko gaišinimas, kurio ir taip mūsų karo mokykloje trūko.

Reikėjo eiti prie to, kad kiekvienas lektorius būtų dėstomo-
jo dalyko specialistas.

Taip pat reikėjo eiti prie to, kad lektorių sąstatas imponuotų
kariūnams savo stažu, galėtų šio to papasakoti iš savo patyri-
mo. Šios iliustracijos labai veikė į auditoriją.

Be to, aš visokiais būdais stengiausi į karo mokyklos lekto-
rius patarukti mūsų generalinio Štabo karininkus, kvalifikuotus
darbininkus. Svarbiausius dalykus dėstyti turėjo apsiimti Gene-
ralinio Štabo karininkai. Jų pareiga suteikti kariūnams plates-
nį akiratį; jų darbuotė karo mokykloje lektorių personalui su-
teikė daugiau rimtumo ir atsakomybės.

Kai kurių dalykų skiltys kartojasi įvairiuose kursuose. Kad
nebūtų paralelizmo, reikėjo tartis su lektoriais, kad vienas lekto-
rius pagrindiniai praeitų dalyką, o kiti, priėję prie šio, tik bend-
rai paliestų.

Tokiu būdu buvo išloštas brangus laikas ir sklandumui
duota eiga.

Priemonės

Karo Mokykloje buvo priemonių sandėlis ir tiek. Šiam
sandėlyje buvo reikalingos knygos ir vienas kitas pabūklas. Jo-
kių kabinetų nebuvo.

Norint gerai pastatyti mokymą, reikėjo priemonių. Jų karo
mokykloje nebuvo. Reikėjo apeliuoti į vadovybę; ji principe su-
tikdavo, tik dažnai nusiskųsdavo nesimu tam reikalui pinigų.
Aš šiuo atveju buvau įkyrus ir kovą laimėjau. Pritariant vado-
vybei, atsirado pinigų. Prasidėjo darbas. Bet nuo ko pradėti?
Buvo manyta, kad kandidatų abiturientų pakankamas skaičius
dar ilgai nebus. Mūsų gimnazijos priemonėmis irgi neturtingos.

Norėta pagaminti kandidatus į specialius kursus savo sienose. Nors tai brangus užsimojimas, bet karo mokyklai labai sveikas. Kariūnas ilgiau prabuvęs karo mokykloje tampa drausmigesnis ir stipresnis kūno atžvilgiu.

Tad buvo numatyta pirmiausiai įtaisyti fizikos ir chemijos kabinetą. Jo reikalingumas buvo numatytas ir artilerijos skyriui.

Greta fizikos kabineto ėjo darbai įtaisyti transmisijos kabinetas.

Fortifikacijos ir karo istorijos dėstymas negali būti sėkmingas be reikiamų braižinių. Tokiu būdu išdygo schemų kabinetas.

Kad būtų geriau iliustruoti kariūnams šaudymo dalykai, buvo įsteigtas ginklų kabinetas.

Tokiu būdu, greta mokymo plano, išdygo visa eilė kabinetų. Jų svarbumo, man regis, niekas neginčys.

Kariūnų drausmė

Kariūnų drausmė buvo tinkamoje aukštumoje. Tai yra nuopelnas karo mokyklos kadro karininkų, kurie su atsidėjimu sekė kariūnų tarnybinį ir privatų gyvenimą, visur ir visuomet rodydami gerą pavyzdį ir teikdami per pasikalbėjimus gerų patarimų.

Kariūnų auklėjimas

Kariūnų auklėjimas buvo pastatytas gerai, bet, atsižvelgiant į mūsų moksleivijos silpną auklėjimą gimnazijose, reikėjo šiuo klausimu susirūpinti ir aukštesnei karo mokyklos administracijai.

Auklėjimas nėra koks apčiuopiamas daiktas. Auklėjimo pradai glūdi ne tik patarimuose, bet kasdieninėje apyvokoje, kasdieninio darbo ritme.

Čia reikėjo panagrinėti visas patalpas, ar reikiamai jos teikia auklėjimo, reikėjo kariūnų gyvenimą taip sutvarkyti, kad jįsai noroms nenoroms pasiduotų laisva valia auklėjimo užuogaidai.

Buvo užregistruota labai nekulturingų atsitikimų iš tik ką įstojusių į karo mokyklą kandidatų. Aš net negalėjau įsivaizduoti, kad mūsų gimnazijos pradinio auklėjimo nesuteiktų. Deja, taip buvo.

Buvo pirmiausiai atkreipta į kariūnų miegamuosius. Bet kadangi trūko lėšų, miegamieji buvo savo lėšomis tvarkomi. Reikėjo kariūnui sudaryti jaukumą, reikėjo spintelių, kuriose ka-

riūnas galėtų laikyti tvarkingai savo daiktus etc. Dėl stokos lėšų, šia kryptimi buvo labai maža pasiekta.

Kariūnų klasės buvo nepakenčiamos. Tai buvo daugiau panašios į kluonus. Vargais-negalais buvo atleistos lėšos klases padaryti jaukesnėmis. Čia šis tas padaryta.

Ypatingai buvo norima sutvarkytų aktų salę. Jos anksčiau nebuvo. Reikėjo didelio remonto. Lėšos atsirado. Aktų salė, papuošta mūsų kunigaikščių atvaizdais, mūsų prezidentų paveiksiais, karo mokyklos auklėtinių karo laukuose žuvusiųjų marmuro lenta, kadro karininkų ir kariūnų žuvusiųjų kautynėse marmuro lentomis, karo mokyklos viršininkų portretais ir kariūnų laidų sąrašais ir vinjetėmis, virto karo mokyklos šventovė. Joje daromos iškilmingos apeigos, iškilmingi priėmimai. Tai buvo kiekvieno kariūno susikaupimo vieta. Aktų salė kariūnų sielai teikė iškilmingumo pasiaukoti tėvynės labui.

Buvo stengiamasi sutvarkyti kariūnų klubas. Čia irgi nevisai sekėsi ir viskas paliko tik projektuose.

Visas kitas kariūno auklėjimas ėjo kasdienine vaga. Kariūnų užsilikymas prie stalo, pietų metu, buvo karininkų prižiūrimas. Teoretines etiketo paskaitas vesdavau aš asmeniškai.

Daugiausiai kariūnas įgaudavo gražaus tono per ruošiamus viešus kariūnų vakarėlius. Čia kariūnas turėjo galimybės susitikti su pašaliniu pasauliu. Čia jis turėjo progos parodyti savo laikymąsi su moterimis. Čia jis turėjo matyti savo trūkumus, savo nemokėjimą tinkamai laikytis, nes nemokėdamas — dažnai likdavo aplinkos izoliuotas, neturėdavo pasisėkimo... Tai veikė į kariūno ambiciją, jis buvo verčiamas skolintis gerus, gražius papročius. Be to, kadras stropiai sekė kariūnų ūpą ir nušizengusius čia pat perspėdamas, čia pat teikdamas patarimų. Kariūnas per viešus vakarėlius auklėjosi, šlifavosi.

Buvo dažnai keliamas alkoholio klausimas. Ar leisti vartoti kariūnų bufete alkoholinius gėrimus ar ne? Vis dėlto nuomonė leisti — nugalėjo. Man rodėsi, kad kryptis buvo paimta aiški. Drausti vartoti — skatinti jo ragauti. Kariūnai galėjo, kas norėjo, laisvai sau gėrimus pasiimti ir savo auklėtojų akių vaizdoje gėrimą vartoti. Tik tokiu būdu, man rodos, galima kiekvieną kariūną arčiau pažinti, kiekvieno kariūno silpnas puses pastebėti. Čia nusigerti kariūnas negalėjo ir jeigu jau panašus dalykas įvykdavo, tai buvo progos su kariūnais nuoširdžiai apie panašius įvykius pakalbėti. Jeigu ir įvykdavo kariūno nusigėrimas, tai, dažniausiai, būdavo kalti pašaliniai karininkai, kurie versdavo kariūnus gerti. Šie, norėdami pasirodyti „vyrais“, daž-

nai jų paklausydavo ir nusigerdavo. Tokie įvykiai buvo užregistruoti. Bet šiuos įvykius aš neskaitau juoda dėme karo mokyklai. Bet vis dėlto gerai, kad įvyksta viešai kadro akyse. Tai nedaroma pasislėpus, tai neįvyksta karčiamose, bet — savo šeimoje, nors jau šeimoje dalyvauja ir pašaliečiai.

Tokis kariūnas, pergyvenęs visus nemalonumus, vėliau pasitaiso ir netaip lengvai jau sugundomas.

Kariūnų auklėjime vaidino svarbų vaidmenį kariūnų lankymas į Karininkų Ramovę, kur kariūnai jau matydavo aukštesnius žmones, jų apsiėjimus ir bendrą tuose atsitikimuose nuotaiką. Tai už tai turi būti karo mokykla dėkinga Karininkų Ramovės Seniūnų Tarybai ir jos pirmininkui generolui Našgevičiui.

Kariūnų auklėjime turėjo reikšmės, kaip kariūnai sunaudoja savo laisvą laiką, ypač šventadienius ir vasaros metą. Visur ir visuomet kariūno pasielgimas buvo sekamas.

Kad kariūnai turėtų daugiau gyvumo, kad nenuobodautų, kad nebūtų bereikalingas balastas per balius, kad nebūtų balių metu sienų rėmėjais, — buvo mokomi šokių; šokiai kiekvienam kariūnui privalomas dalykas.

Tai tokia vaga ėjo kariūnų auklėjimas, neminint oficialius perspėjimus, papeikimus.

Biblioteka

Biblioteka buvo gausi beletristika. Karinė literatūra buvo labai silpna. Reikėjo daugiau papildyti karinės literatūros. Bibliotekos dalykai plėtojosi normaliai.

Karo Mokyklos tradicijos

Karo Mokykla, besikurdama sunkiais Lietuvai laikais, seniai nusistovėjusių tradicijų neturėjo, bet šio to iš liaudies gelmių buvo paimta, būtent — dainos. Kariūnai gražiai dainuoja ir moka dainuoti. Kariūnų dainos ne vieną mūsų pilietį patraukė į save, įgijo daug simpatijų.

Dainą visokiais būdais stengiausi kariūnų tarpe palaikyti. Pasikalbėjimuose su kariūnais, į dainos reikšmę visuomet atkreipdavau ypatingo dėmesio. Dainos reikšmė mūsų liaudyje yra galinga, daina tik, kartais, lietuvių ramindavo, kartais, jo sielą sustiprindavo, kuomet matėsi tik vargas, bedalė ateitis. Dainos — mūsų perlai! Daina karo mokykloje prigijo.

Jos reikalingumas karo gyvenime turi ne mažesnės reikšmės, kaip kitose gyvenimo sąlygose. Daina sustiprina kareivio ūpą, daina priduoja kareiviui daugiau pajėgų. Dar reikalinga buvo, kad tikra liaudies daina išstumtų iš kariuomenės šlamštą, rusišką dainų motyvą. Tai gali padaryti jauni leitenantai, išnešioję tikrą lietuvišką dainą į įvairias dalis.

Karo Mokyklos Viršininkas generolas Galvydis Bykauskas kariūnams skiepijo riteriškumo jausmų. Aš šią didybę gilindamas ėjau toliau. Aš stengiausi iškiepyti kariūnams senąją Kęstučio laikų mūsų istorijos tradiciją, visišką pasiaukavimą tautos idealams siekti. Aš norėjau sujungti gražias istorines mūsų kariuomenės tradicijas su atgimusios jaunosios kariuomenės istorija. Kiek man šis darbas sekėsi — sunku pasakyti, tai galėtų paliudyti pulkų vadai ir įstaigų viršininkai.

Ex officio, kariūnui gimnastika privalomas dalykas. Gimnastika karo mokykloje buvo gerai pastatyta, bet kitos sporto šakos dar nebuvo įvestos.

Sportu mūsų jaunimą sudominti, rūpinausi įvesti visas sporto šakas. Pradėjau nuo futbolo, bet nebuvo tinkamos aikštės. Reikėjo daug triūso padėti, kad išgavus karo mokyklai sporto aikštę. Pirmos futbolo rungtynės buvo numatytos, bet viduryje aikštės buvo telefono stulpai. Aš liepiau majorui Austui patikrinti ar telefono laidai yra su kuom nors sujungti. Jis patikrinęs man pranešė, kad su niekuo nesujungti. Aš paliečiau stulpą išimti, manydamas po rungtynių pakalbėti su ryšių bataliono vadu, kad tai esu aš sauvaliai padaręs. Leidimo gauti nebuvo laiko — už tai gavau viešą papeikimą. Bet šis papeikimas mano siekimų nesustabdė, Karo Mokykla su futbolo sportu išėjo į plačiąją visuomenę, kartais, neblogai besirungdama su geriausiomis mūsų sporto komandomis. Tai buvo didelis karo mokyklai laimėjimas. Ilgainiui ši sporto šaka karo mokykloje pilnai prigijo.

Dar nebuvo teniso aikštelės. Ši pastaroji irgi buvo padaryta, ir kariūnai turėjo galimybės išbandyti savo pajėgas teniso aikštelėje.

Man rūpėjo, kad kariūnai laisvu laiku būtų užimti kuom nors naudingu, kad kariūnai mažiau vaikštinėtų be užsiėmimo, kad mažiau nuobodautų, mažiau jiems rūpėtų pašaliniai žmonės.

Sekmadieniais kariūnai buvo mokomi šokti. Buvo tam reikalui kviečiami specialistai. Šokiai buvo privalomas dalykas.

Be kitų sporto šakų, dar reikia paminėti jodinėjimas ir įvairios mankštos.

Karo Mokyklos rūmai ir aikštės

Karo Mokykla ilgą laiką keitė savo rūmus, galop buvo apsisotą dabartiniuose rūmuose. Šie rūmai karo mokyklai visai nebuvo pritaikyti, reikėjo juose šiaip taip sutilpti. Kariūnų miegamieji buvo labai blogi, nors daug dėta pastangų juos atremontuoti — nepasisekė.

Man daugiau rūpėjo klasių sutvarkymas. Pamokos ėjo būriais. Klasės tamsios, grindys cementinės. Švarą palaikyti buvo sunku. Man rūpėjo klasių sutvarkymas ir kitu atžvilgiu, būtent, — sutaupyti valstybei šiek tiek lėšų. Aš norėjau nušauti du kiškiu — atremontuoti klases ir sutaupyti valstybės lėšas. Po ilgų įrodinėjimų, man šis klausimas pasisekė pastūmėti. Klasės buvo atremontuotos, tapo gražesnės, šviesesnės ir sutaupyta valstybei lėšų. Dabar dėstymas ėjo ne būriais, bet kuopomis — kuopa sudarė atskirą klasę. Pedagoginiu atžvilgiu šiek tiek nusižengiau, nes anksčiau klasėje buvo 20—30 žmonių, dabar — 45—50 žmonių, bet nusižengimas nebuvo didelis. Užtat valstybei sutaupyta apie 20.000 litų.

Klases sutvarkęs ėjau prie kito darbo. Karo Mokykloje baldai buvo pripuolami — tai savo rankomis padaryti, tai — iš kur tai paimti. Reikėjo karo mokyklą aprūpinti tinkamais baldais.

Kariūnų stygų orkestras 1926 metais

Čia mums ėjo į pagelba pulkininkas Novakas. Jisai stengėsi mūsų išdirbtą tabelį svarstyti pirmoje eilėje, ir lėšos buvo asignuotos. Karo Mokykla praturtėjo baldais.

Man rūpėjo ne tik vidujinis karo mokyklos sutvarkymas, bet taip pat rūpėjo karo mokyklos išorinė išvaizda. Karo Mokykla buvo aptverta aukšta geležine tvora. Tai atrodė daugiau į kalėjimą, negu į karo mokyklos rūmus. Aš nusprendžiau išgauti karo mokyklai didesnius plotus ir tvorą nukelti toliau.

Žemių išgavimas ėjo labai sunkiai, nes gražiausios ir artimiausios žemės ir sklypai jau buvo išparceliuoti. Sklypai buvo dalinami miesto biednuomenei. Mums šiuo atžvilgiu atėjo į pagelbą Aukštųjų Karininkų kursų Viršininkas, generolas Radas-Zenkavičius. Jisai mums padėjo vesti kovą. Mes laimėjome, nors tai buvo tik pažadėta. Aš nieko nelaukdamas, pradėjau atkelti geležinę tvorą į numatomas mūsų ribas. Buvo manyta, kad jeigu jau geležinė tvora bus manomose ribose, tai iš mūsų atimti bus jau sunkiau. Kitaip sakant — bus jau įvykęs faktas. Padidėjęs žemės plotui, pasisėkė rikiuotės aikštę ir sporto aikštės sujungti. Be to, greta aikščių dar buvo užvestas parkas. Jame buvo numatomas statyti mūsų šefui aukštas biustas. Parkas buvo pavadintas „Vilniaus gedulos“ parkas, nes kaip tik „Vilniaus gedulos“ dieną buvo sodinami medžiai. Į šį parką buvo sukviesti visų laidų atstovai ir kiekviena laida pasodino atminčiai savo medelį. Aš irgi pasodinau ąžuolą; labai džiaugiuos, kad mano sodytas ąžuolas prigijo.

Užvestame parke reikėjo ištaisyti takai, užvesti gėlių klumšos, vis tai reikalavo triūso. Tam reikalui karo mokykla lėšų neturėjo, reikėjo verstis tuom, ką turi. Pradžioje pamokų, rudens metu, įvedžiau kariūnams medžių sodinimo dieną. Visi kariūnai griebė kastuvus, kasė duobes ir sodino medžius. Tokiu būdu karo mokyklos rajonas gražėjo.

Vasaros metu reikėjo tą rajoną padabinti. Pirkti gėles, reikėtų išmesti keletas šimtų litų. Iš kur juos paimti? Tų litų buvo reikalinga visur. Buvo įsteigta oranžerija, kurioje kultivavosi visam rajonui gėlės. Oranžerijos pastatymas buvo atliktas iš visokių likučių iš ekonomijos sumų. Jos apkūrenimas žiemos metu ėjo iš susidariusios malkų ekonomijos. Nors tai vis netiesus kelias, reikėjo išsisukinėti, bet viskas ėjo karo mokyklos garbei.

Tokiu būdu karo mokykla ir rikiuotės ir sporto aikštelėmis liko patenkinta. Darbas galėjo eiti čia pat vietoje.

Dar beliko vienas, sunkiai sprendžiamas klausimas, tai yra taktikos aikštė. Ji turėjo būti didelė, jos reikalingumas turėjo ne vien karo mokyklai rūpėti, bet ir kitoms dalims. Šiuo klausimu esu parašęs kelis plačius raportus apie jos reikalingumo reikšmę, bet klausimas, matomai, buvo sunkiai sprendžiamas. Bet taktikos aikštės, karo mokykla paliko kaip ir suparaližuotas žmogaus kūnas. Tiesa, karo mokykla išeidavo į laukus, bet tik tuomet, kuomet nebuvo daroma žmonėms žalos, tai būdavo žiemos ir vėlybo rudens metu. Kitas laikas irgi buvo naudojamas, bet dažnai karo mokykla iš žmonių susilaukdavo barnių, net ir skundų. Kuomet darbas varžomas, jisai negali būti tobulas. Taip buvo ir su karo mokykla. Bet šis klausimas buvo paliktas spęsti mano įpėdiniui.

Kariūnų sveikata

Iki mano atvykimo, klasėse pamokos ėjo viena po kitos. Teko pastebėti, kad kariūnai paskutines pamokas neatydžiai klausė, būna labai pavargę. Pasitaręs su gydytojais, dienotvarkę pakeičiau taip, kad pamokos būtų išsklaidytos, kad pamokų metu būtų daugiau mankštos, buvo įterptos rikiuotės pamokos. Ši dienotvarkė ir šiandieną, rodos, gyvuoja.

Pastebėjau, kad kariūnų klasės buvo nepakankamai apšviestos. Reikėjo patobulinti šviesą, įvedus geresnį klasių apšvietimą.

Kad liuoslaikiu kariūnai nenuobodautų, iš ekonomijos sumų buvo įsigytas stygų orkestras, kad kariūnai, pamėgę muziką, galėtų toliau savo gabumus plėtoti.

Bendros pastabos

Bendrai turiu pasisakyti, kad mano užsibrėžtas darbas per keturius metus buvo pasiektas. Aš dirbau besivadovaudamas vien savo sveiku protu, korektyvų iš niekur negaudamas. Tad ypatingai malonu man prisiminti tuos kelerius darbo metus mūsų karo mokykloje, į kurią esu įdėjęs nemaža grynai kariškos sielos, kurios tada mūsų kariuomenėje trūko.

Turiu čia pastebėti gerą ir nuoširdų sugyvenimą su Aukštaisiais Karininkų Kursais. Greta begyvendamos mūsų įstaigos išvengė mažiausių nesusipratimų. Tai liudija abiejų įstaigų rimtą savo darbo apgalvojimą, tas liudija vienos ir kitos pusės gerus kaimyninius santykius. Patarimais Aukštieji Karininkų Kursai nesišykštėjo.

Taip pat malonu konstatuoti, kad karo mokyklos autoritetas visuomenėje augo, kad kariūnai visuomenėje buvo jaukiai sutinkami. Tai parodo, kad kariūnų inteligencija augo crescendo.

Turiu pastebėti karo mokyklos kadro prielankumą. Karo Mokyklos kadras dirbo sunkiose sąlygose, nuo kadro buvo reikalaujama labai daug, kadras visuomet sunkumus pakeldavo su dideliu pasiryžimu, stengdamasis į darbą įdėti savo visą patyrimą, net sielą.

Turiu konstatuoti karo mokyklos aukštesnės vadovybės labai prielankų ir nuoširdų susirūpinimą karo mokyklos vargais ir įvairiais klausimais. — Karo Mokykloje mano darbas nutrūko 1928 met. kovo mėn., kai aplinkybėms susidėjus buvau paskirtas Biržų apskrities komendantu. —

1929 metų vasario mėn. 5 d.

Biržai

(Iš Karo Mokyklos archyve esančių
pulk. lt. Kauno atsiminimų)

Trumpa P. L. P. Karo Mokyklos istorinė apžvalga — kronika

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla, kaip ir kitos mūsų garbingos kariuomenės dalys ar įstaigos, gimė sunkiausiai mūsų atgimstančios valstybės kūrimosi laikais, kada geriausių tėvynės sūnų-savanorių neskaitlingi būriai, žūtbutinėse grumtynėse su daugybe priešų, durtuvais ir krauju brėžė dabartines Nepriklausomos Lietuvos sienas.

Pirmąjį kartą paminėtas Karo Mokyklos vardas „Lietuvos“ dienraštyje, skelbiant šion mokyklon įstojimo sąlygas, 1919 m. sausio mėn. 15 d. Tikroji Karo Mokyklos gimimo data — yra tų pačių (1919) metų sausio mėn. 25 diena, kai Įsakymu Krašto Apsaugos Ministerijai 20 Nr. generolas Galvydis-Bykauskas buvo paskirtas Karo Mokyklos viršininku. Mokyklos viršininko padėjėju paskirtas pulk. Tvaronas (Įsak. Kr. Aps. M.š. 22 Nr. 1919 m.).

Pirmieji Karo Mokyklos rūmai buvo Kaune—Duonelaičiu g. vėje 11—13 ns. ir Gedimino g. vėje 29 ns., į kuriuos 1919 m. kovo mėn. 8 d. susirinko pirmoji laida, o kovo mėn. 11 dieną 124 kariūnai (tada vad. mokiniai) pradėjo mokslą.

Nelengva vaizduotis tą sunkų erškėčių kelią, kuriuo teko Mokyklos vadovybei nešti atsakingas pirmųjų Lietuvos karininkų rengimo ir auklėjimo pareigas. Tačiau nei lėšų bei priemonių stoka, nei, pagaliau, kraštan besiveržiančių irstančios Rusijos gaujų betarpiškas pavojus (rusai-bolševikai buvo linijoje Jonava—Kaišiadorys) nesutrukdė jaunai Lietuvos Karo Mokyklai energingai varyti sunkiausiose aplinkybėse pradėtą didį darbą. Mokyklos lektoriai, nelaukdami plačių nurodymų iš Karo Mokslo skyriaus, patys dirbo, kūrė, vertė ir pritaikė, kas buvo reikalingiausia, iš svetimų kalbų, tuo būdu dėstydami pirmiesiems kariūnams anuo metu būtinausias karybos žinias. Kietą drausmę, ištvėrmę ir narsumą kariūnams sėkmingai skiepijo rikiuotės karininkai. O nuolatinių pavojų ir įvairių sunkenybių grūdinami, pirmieji Karo Mokyklos auklėtiniai brendo giliai suprasdami didžias lietuvių kario pareigas — ginti po ištisų šimtmečių atgimstančią tėvynę; drąsa, sąmoninga gimtinės meilė atsispindėjo ne vien pirmųjų Lietuvos kariūnų žodžiuose, bet jų darbuose ir žygiuose.

Ats. pulk. JŪRGAITIS
(Mokyklos viršininku buvo nuo 1928 m.
kovo m. 9 d. iki 1930 m. liepos m. 1 d.)

Pirmojo Karo Mokyklos viršininko, generolo Galvydžio Bykausko žodžiais tariant — tų dienų Mokyklos kadrui buvo uždavinys išauklėti, parengti naujų, grynai lietuviško tipo karininkų ir svarbiausia — atstatant ryšius ir semiant iš žilos, garbingos lietuvių tautos senovės ir visa taikant prie dabarties gyvenimo aplinkybių.

Tačiau, šis pirmųjų karininkų rengimo darbas, kasdieną gręsiančio nepriklausomybei pavojaus ir patrankų dundėjimo akivaizdoje, turėjo būti kuo greičiausias.

Mokyklą baigiančių jaunuolių laukė ne ramus taikos meto gyvenimas, bet įvairiuose gimtosios žemės pakraščiuose karo gaisrų nušviesti apkasai ir jaunesniųjų brolių savanorių-pasiryžėlių būriai, kuopos. Todėl mokymo kursas buvo trumpas — vos 4 mėnesiai.

Taigi, 1919 m. liepos mėn. 6 d. Karo Mokykla išleidžia pirmąją laidą. Išleista pėstijos, artilerijos, kavalerijos ir inžinerijos karininkai. Neviena dešimtis pirmųjų Nepriklausomos Lietuvos Karo Mokyklą baigusiuųjų jaunuolių-karininkų stoja petys petin su didžiojo karo dalyviais į verdantį tėvynės kovų frontą.

Antroji Karo Mokyklos laida pradėjo mokslą 1919 m. liepos mėn. 31 d., o tų pačių metų gruodžio mėn. 16 d. išleista pėstijos, artilerijos, kavalerijos ir inžinerijos karininkai.

1919 metų gruodžio mėn. 31 d. pirmasis Mokyklos viršininkas generolas Galvydis Bykauskas paskiriamas eiti III-sios brigados vado pareigas, o Mokyklos viršininku paskirtas pulk. Tvaronas, kuriuo buvo iki 1921 m. gruodžio mėn. 31 d.

1920 m. sausio mėn. 16 d. pradėjo darbą trečioji Karo Mokyklos laida. Šiai laidai likimas lėmė, nors ir neilgai, gyventi ir dirbti mūsų senoj sostinėj — Vilniuje, į kurią Mokykla išvyko 1920 m. rugsėjo mėn. 23 d. ir atvykusi įsikūrė Vilniaus Karo

Mokyklos rūmuose. Ne-
paprastose aplinkybėse
visu energingumu dirbo
šios laidos kariūnai, ti-
kėdamies būti pirmąją
Karo Mokyklos laidą,
kuri išeis atgautoj Lie-
tuvos sostinėj Vilniuje.

Tačiau, 1920-ųjų metų
spalių 9 dienai besiarti-
nant, iš fronto ateidavo
vis neramesnės žinios, o
iš pietų-vakarų pusės
girdėdavos tolimi pa-
trankų dundėjimai. Die-
na iš dienos fronto gau-
dimas vis artėjo. Galima
vaizduotis, ką pergyve-
no trečiosios laidos ka-
riūnai ir kaip sunku bu-
vo jiems ramiai gilintis į
dėstomuosius dalykus,
kaip skaudu sėdėti prie
knygos, kai tuo tarpu,
lenkams sulaužius Su-

valkų sutartį, skaitlingi Želigovskio pulkai stūmė mūsų retus sa-
vanorių būrius, artindamiesi prie pačios sostinės. Degdami žūt-
būtinės kovos ugnimi, III-sios laidos kariūnai dantis sukandę
kantriai pildė karo vadovybės valią, tęsdami mokslo programą.
Tačiau, III-sios laidos didinga svajonė, baigti Mokyklą Vilniuje,
neišsipildė. Spalių mėn. 9 dieną Karo Mokyklai reikėjo apleisti
klastingai grobiamą sostinę ir vėl grįžti laikinojon Lietuvos sos-
tinėn — Kaunan.

Pagaliau, III-ji laida buvo išleista 1920 m. spalių mėn. 17 d.
Mokslo laikas jau žymiai ilgesnis — 9 mėn. Išleista pėstijos, ar-
tilerijos ir inžinerijos karininkai.

Karštos, reikšmingos, Lietuvos istorijai nepamiršamos Šir-
vintų-Giedraičių kautynės laukė naujųjų vadų, kuriems iš tikrų
jų buvo lemta dalyvauti visiškoj lietuvių kariuomenės pergalėje.

Bet vis dėlto, dėl mums seniai žinomų priežasčių, pasiseki-
mą išplėsti buvo nevalia, ir Lietuvos sostinė Vilnių pagrobus,
Karo Mokykla ir toliau paliko Kaune.

Gen. ltn. JACKUS

(Mokyklos viršininku buvo nuo 1930 —
V. D. — m. liepos mėn. 1 d. iki 1934 m.
birželio m. 23 d.)

Gen. št. pulk. ČERNIUS
Dabartinis gen. št. valdybos viršininkas
(Mokyklos viršininku buvo nuo š. m.
birželio 23 d. iki spalio 31 d.)

Ketvirtoji didžiulė, ke-
leto šimtų kariūnų, laida
pradėjo mokslą 1920 m.
lapkričio mėn. 15 d. Tė-
vynės pavojams mažė-
jant, Nepriklausomos
Lietuvos valstybės vidu-
je ramiau tvarkantis, bu-
vo daugiau laiko įvairių
sričių moksliniam dar-
bui, ir kartu didėjo rei-
kalavimai bei pasirinki-
mas. Tas neabejotinai lie-
tė ir Karo Mokyklą. Ke-
tvirtosios laidos kursas
tęsėsi jau vienus metus,
1 mėn. ir 5 d. Per šiuos
mokslo metus apie treč-
dalis šios gausingosios
laidos kariūnų, kaip ne-
pakankami tinkami būti
karininkais, turėjo ap-
leisti Karo Mokyklą.

1921 m. gruodžio mėn.

18 d. buvo išleisti pėstijos, artilerijos, kavalerijos, inžinerijos ir
aviacijos karininkai. Šią IV^{ją} Karo Mokyklos laidą baigė ir
mūsų Atlantiko nugalėtojas, garbingasis didvyris Steponas Darius.

Laikui bėgant ir didžiojo karo pabaigos sukeltiems tautų
sukrėtimams nurimstant, prasidedąs taikos meto gyvenimas rei-
kalavo, kad naujai išleidžiamieji karininkai būtų rengiami ne
partizaninio karo veiksmams, ir ne siunčiami tuoj pat į apkasus,
kaip reikalavo Nepriklausomybės kovų dienos; jaunieji taikos
meto Lietuvos karininkai turėjo būti mokomi moderniųjų, di-
džiojo karo pabaigoje patikrintų karybos dėsnių, rengiamų rim-
tam ateities karui, o taip pat pilnatiniam rinktinio lietuvių inteli-
gento, vispusiškai kultūringo europieško karininko gyvenimui.
Be kitko, tam buvo reikalingas ilgesnis kursas Karo Mokykloje.
Todėl nuo 1921 metų įvedami jaunesnysis ir vyresnysis kariū-
nų kursai, o mokslas Mokykloje trunka dvejus metus.

Penktoji laida susirenka 1921 m. lapkričio mėn. 12 d. (IV^{ją}
laidai dar neišėjus). 1922 m. sausio mėn. 1 d. pirmasis Karo Mo-
kyklos viršininkas generolas Galvydis-Bykauskas vėl paskiria

mas Mokyklos viršininku. Šiais pat metais Karo Mokykla iš Kauno miesto perkeliama A. Panemunėn ir užima patalpas dabartinio 5 p. D.L.K. Kęstučio pulko rajone (fligely, kur pulko štabas ir mokomoji kuopa).

1923 m. spalio m. 15 d. Vėją laidą baigia šių ginklų rūšių karininkai: pėstijos, artilerijos, kavalerijos, inžinerijos ir aviacijos. Šiais 1923 met. Karo Mokykla persikėlė į dabartines patalpas A. Panemunėje. Rami, nuošali naujųjų Karo Mokyklos patalpų vieta, gražiose Panemunės pašlaitėse, tarp IV-ojo forto ir Nemuno, prašyte prašėsi naujojo Mokyklos rajono planavimo, tvarkymo, gražinimo. Šis darbas sulig galimybės ir sugebėjimo buvo varomas priekin.

1924 m. rugsėjo mėn. 28 d. Karo Mokyklą baigia VI-oji laida. Išleista pėstijos, artilerijos, kavalerijos ir inžinerijos ginklų rūšių karininkai.

1924 m. įsteigtas dar ruošiamasis kursas. Neabiturientams mokslas Karo Mokykloje prailgintas iki 3 metų. Ruošiamajam kurse, be statutų ir kai kurių karo mokslo dalykų, daugumoj būvo prainami bendrojo lavinimo dalykai; pradžioj 6, o vėliau 8 klasių kurso ribose. Abiturientai buvo priimami tiesiai į jaunesnįjį kursą.

1925 m. rugsėjo mėn. 7 d. išleidžiama VII-oji Karo Mokyklos laida. Ją baigia pėstijos, artilerijos, kavalerijos ir inžinerijos ginklų rūšių karininkai.

Žmonijos gyvenimas eina amžių įrėžta vaga. Dar nepamiršusios didžiojo karo žaizdų, žemės rutulio tautos ir ateityje rengiasi ginklų spręsti tarpusavio ginčus. Tačiau, tas rengiamasis daug planingesnis, sąmoningas, visuotinas. Karui rengiama

Gen. št. pulk. ltn. ČEPAUSKAS
Dabartinis Mokyklos inspektorius (L. e.
Mokyklos voko p. nuo š. m. spalio 1 d.
iki lapkričio mėn. 1 d.)

visa tauta, numatomos pritaikyti visos priemonės. Taikos meto kariuomenė — ginkluotos, pilnai pasirengusios žūt būtiniam karui tautos avangardas ir didžioji visų tautos narių taikos meto karo mokykla. Taip rengiasi didžiosios ir mažos tautos. Kas atsilieka, tas neabejotinai žus pirmajai progai atsitikus.

Todėl Lietuvos karo vadovybė nepasitenkina vien kadro karininkų rengimu. Nemažiau svarbu ir atsarga.

1926 metų pradžioje įsteigiama kariūnų aspirantų institucija, o tų pačių metų sausio mėn. 8 d. susirenka ir pradeda mokslą I-ji kar. aspirantų laida. Nuo šio laiko iš Karo Mokyklos kas metai išleidžiama po vieną laidą įvairių ginklų rūšių atsargos jaunesniųjų leitenantų.

1926 m. rugsėjo 9 d. išleidžiama VIII-ji Karo Mokyklos laida. Ją baigia pėstijos, artilerijos ir inžinerijos ginklų rūšių karininkai.

1926 m. spalio mėn. 1 d. generolas Galvydis-Bykauskas perduoda laikinai eiti Mokyklos viršininko pareigas pulk. lt. Kaunui.

1927 m. rugsėjo mėn. 8 d. išleidžiama IX-ji Karo Mokyklos laida. Ją baigia pėstijos, artilerijos, kavalerijos, inžinerijos ir aviacijos ginklų rūšių karininkai.

1927 m. lapkričio mėn. 1 d. išleidžiama II-ji kar. aspirantų laida.

1928 m. kovo mėn. 9 d. pulk. lt. Kaunas Mokyklos viršininko pareigas perdavė eiti pulk. Jurgaičiui.

1928 m. rugsėjo mėn. 8 d. išleidžiama X-ji Karo Mokyklos laida. Ją baigia pėstijos, artilerijos, kavalerijos ir inžinerijos ginklų rūšių karininkai.

1928 m. panaikinamas ruošiamasis kursas. Mokyklon, jaunesnin kursan, priimami tik abiturientai.

1928 m. lapkričio mėn. 2 d. išleidžiama III-ji kar. aspirantų laida.

1929 metų sausio mėn. 25 d. sueina Karo Mokyklai 10 metų jos gyvavimo. Šios reikšmingos sukakties minėjimas nukeliamas į tų pačių metų spalio mėn. 6 d., kurią buvo švenčiamas ir XI-sios laidos išleidimas. Be to, šios didžiai svarbios Karo Mokyklos istorijoj dienos reikšmė dar šimteriopai padidėjo. Šia XI-sios laidos išleistuvių ir 10-ties metų Karo Mokyklos sukakties proga, pirmasis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona sutiko būti Karo Mokyklos Šefu, o Karo Mokykla gavo Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos vardą. Rengiamiems karininkams pastatytas ryškiu pavyzdžiu šviesaus, pa-

Karo Mokyklos šventovės — aktų salės — kampelis

čio pirmojo valstybėje lietuviu asmuo, mūsų ginkluotų pajėgų Vyriausias Viršininkas, Jo Ekscelencija Tautos Vadas užulėnietis Antanas Smetona. Ir šia pačia proga Garbingasis Karo Mokyklos Šefas įteikė Mokyklai Šefo vėliavą, kurios didžiai reikšmingas įžadas: „*Mūsų ginklas mūsų mokslas — Lietuvai tėvynei*“ rodo atgimusios Lietuvos karininkijai, o per ją kiekvienam lietuviui, visų mūsų darbų, pasiryžimų ir žygių linkmę. Jo Ekscelencijos apdovanojimo akte pabrėžta, kad ši Karo Mokyklos Šefo vėliava tebūna amžinu vadovu kilniems ir sunkiems Mokyklos uždaviniams vykdyti, auklėjant tvirtus ir garbingus Lietuvos karininkus ir skiepijant jiems šventą tėvynės meilę ir nesulaužomą galią jos laisvei ginti.

1929 m. lapkričio mėn. 6 d. išleidžiama IV-ji P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų aspirantų laida.

1930 — Vytauto Didžiojo — metų liepos mėn. 1 d. Karo Mokyklos viršininku paskiriamas generolas leitenantas Jackus.

1930 — Vytauto Didžiojo — metų spalio mėn. 25 d. išleidžiama XII-ji P. L. P. Karo Mokyklos laida.

1930 — Vytauto Didžiojo — metų lapkričio mėn. 1 d. išleista V-ji kariūnų aspirantų laida.

Nuo šio laiko mūsų kylančios, tobulėjančios, laisvos, nepriklausomos valstybės įvairių gerėjančių sąlygų dėka, ir nemažiau

sumaniu, griežtu, energingu Mokyklos vadovybės rūpesniu bei iniciatyva, Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla sėkmingai pasiekia savo šiandieninio lygio. Kadro kariūnais-kandidatais priimami tik visais atžvilgiais rinktiniai jaunuoliai, baigę gimnazijos 8 kl. kursą ar tolygią bendro lavinimosi aukštesniąją mokyklą. Tačiau, ir jie studami Karo Mokyklon turi laikyti konskursinius egzaminus iš lietuvių kalbos, istorijos.

Aspirantų kandidatais priimami taip pat tik baigusieji gimnazijos 8 kl. kursą arba tolygią aukštesniąją mokyklą. Maža to, kariūnais ar kar. aspirantais priimtieji užskaitomi, tik išėję atitinkamą ruošiamąjį periodą ir išlaikę atitinkamus egzaminus, kada įsitikinama neabejotinai kandidato tinkamumu būti kariūnu ar kar. aspirantu.

Nors, palyginti, ir kukliomis Mokyklos gyvenimo sąlygomis ir turimomis priemonėmis vis dėlto stengiamasi pasiekti maksimumo, auklėjant kultūringus, šių dienų gyvenimui rengiamus Lietuvos karininkus, o Mokyklos darbo programa vykdoma taip, kad galimai geriau būtų parengiami toki karininkai, kokių reikalauja modernioji karo doktrina; kad atitiktų tiems nemažiems reikalavimams, kuriuos karininkui pastatys sudėtingas, visa apimantis ateities karas. Tačiau visam tam pilnai pasiekti — beveik trumpas yra kadro kariūnams 2 ir kar. aspirantams 1 mokslo metų laikas. Taigi, daug ir įtemptai dirba patekusios P.L.P. Karo Mokyklon rinktinės, sveikiausios jaunuomenės šimtai, kad sugebėtų sekti kursą ir tinkamai baigtų pačią Mokyklą, išeidami kadro ar atsargos karininkais.

Vėlesnės datos, kada buvo išleistos P.L.P. Karo Mokyklos laidos, yra šios:

1931 m. spalio mėn. 26 d. — XIII-ji Karo Mokyklos laida.

1931 m. lapkričio 1 d. — VI-ji kar. aspirantų laida.

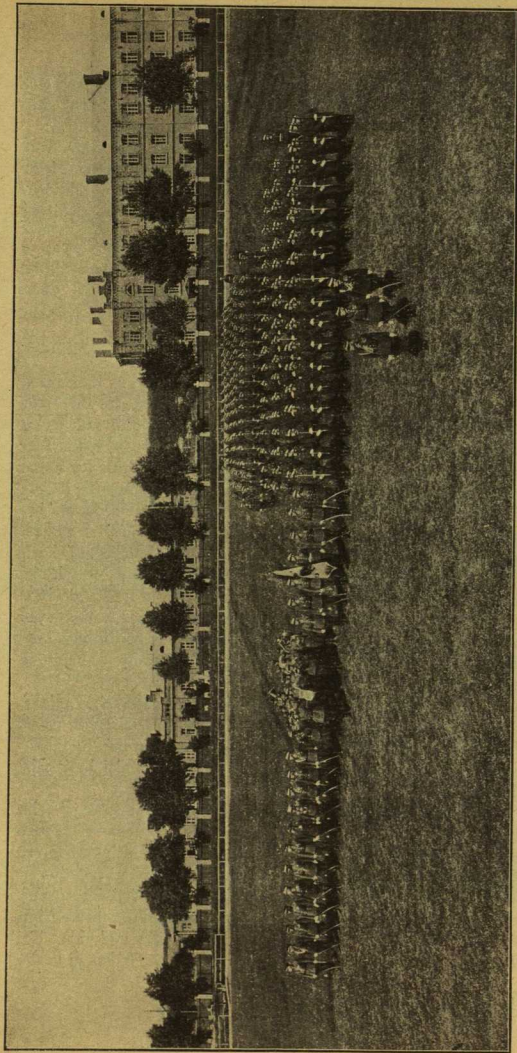
1932 m. rugsėjo mėn. 16 d. — VII-ji kar. aspirantų laida.

1932 m. spalio mėn. 31 d. — XIV-ji Karo Mokyklos laida.

1933 m. rugsėjo mėn. 16 d. — Karo Mokyklos ir VIII-ji kar. aspirantų laidos.

1934 metais, gen. ltn. Jackų paskyrus vyriausio štabo viršininku, birželio mėn. 23 d. Karo Mokyklą priėmė gen. št. pulk. inž. Černius Jonas (buvęs šios pačios Mokyklos pirmosios laidos auklėtinis).

Šiais 1934 m. rugsėjo mėnesio 15 d. P.L.P. Karo Mokykla, kartu su XVI-sios kariūnų ir IX-sios kar. aspirantų laidų išleis-tuvėmis, švenčia jau 15 metų sukaktį. Šis, palyginti, neilgas metų skaičius ir per tą laiką nuveikti Mokyklos darbai garbingai vai-

P.L.P. Karo Mokykla gerbia savo Šeŭą (1952 m.)

nikuoja išeitą didžią P.L.P. Karo Mokyklos kryžiaus kelionę, rengiant tautos gyvenimui tikrus vyrus ir stiprinant mūsų garbingos kariuomenės eiles, didiems tautos idealams siekti.

Vėliau, gen. št. pulk. inž. Čerinių paskyrus gen. štabo valdybos viršininku, nuo spalio mėn. 1 d. iki spalio mėn. 31 d. Mokyklos viršininko pareigas laikinai ėjo gen. štabo plk. ltn. Čepauskas. Spalio mėn. 31 d. Mokyklą priėmė naujai paskirtas viršininkas gen. št. pulk. Musteikis.

Šioje trumpoje, palyginti, paviršutiniškoje P.L.P. Karo Mokyklos gyvenimo apžvalgoje pažymėti įvykiai ir nudirbti darbai kalba patys už save.

Per 15 metų išleista tūkstančiai kadro ir atsargos karininkų. Karo Mokykla sugebėjo patraukti rinktinę mūsų tėvynės jaunuomenę, nes P.L.P. Karo Mokyklos auklėtinių žygiai kovų laukuose amžiais spindinčiomis raidėmis įrašyti į garbingus Lietuvos istorijos lapus. Šią mokyklą baigusiu 22 karininkų kapai tai neužginčijamai byloja. Įvairiose mūsų kariuomenės dalyse yra per 70 Vyčio Kryžiaus ordino kavaliere, kurie reikiamo jau įrodyto narumo, išvermės ir valios taip pat sėmėsi ir mokėsi ne kur kitur, ne garsiose užsienių mokyklose, bet pirmąjį karininko laipsnį įgijo Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykloje.

P.L.P. Karo Mokykla išauklėjo taip pat ir mūsų amžinos atminties didvyri, drąsiausio, pasiryžusio, didžios valios vyro lietuvio pavyzdį, Atlantiko nuvainikuotoją ir savo didinga mirtimi prieš pusantrų metų sujaudinusi pasaulį — kapitoną Steponą Darių.

O kur visa eilė aukštųjų karininkų karo vadovybės priekinėse eilėse, nevienas mūsų žymiųjų žmonių prie valstybės vairo. Visa eilė geriausių dainininkų, artistų! Neabejotinai, jų nupelnytos tėvynės garbei laurų šakelė tenka ir jų Žilajai kariškajai Motinai — P.L.P. Karo Mokyklai.

Nelengvi buvo Karo Mokyklai uždaviniai, kuriuos jai teko spręsti, esant budriu sargu valstybės viduje, iš kur ne kartą mus supantieji priešai mėgino pradėti puolimą. Nežiūrint to, Karo Mokykla visada garbingai atliko jai statomus uždavinius ir planingai varo priekin didį mūsų kariuomenės tvirtinimo darbą.

Taigi, iš tikrųjų, mūsų Mokyklos Garbingojo Šefo žodžiais tariant, P.L.P. Karo Mokykla — Tėvynės meilės mokykla. Tai tvirtovė, kurią „non muri, sed viri condiderunt“. Ir kas gi pasta-

raja tiesa netikėtų? Argi negriuvo didžiojo karo uragano sūkurėje tvirtovių mūrai, ar nesutrupėjo atsparios betono sienos? Ar vienas įvirtinimas mūsų buvusių pavergėjų, kitados galingosios Rusijos, sutirpo sviedinių ugnyje? O tuo tarpu?! Tuo tarpu pasauliui jau beveik nežinomos lietuvių tautos šimtmečiais tūkstanteriopomis jėgomis šturmuojama tvirtovė, didžiojo karo audros debesims prasisklaidžius, aukštai iškėlė Baltojo Vyčio pergalės vėliavą. Tačiau... tai nebuvo mūrai, nebuvo modernūs garsaus Verdano plienų šarvuoti gelžbetono fortai. Lietuvių tautos tvirtovė — buvo vyrai. Vyrai, kuriuos pagimdė paprastos ratelį sukančios lietuvių motinos. Jų gerų, atvirų, tikrai lietuviškų širdžių labirintuose, lietuviškosios tvirtovės gynėjai — vyrai pakankamai pasisėmė jėgų, žiauriems šimtmečių puolimams atremti. Jų gražios, liūdnos, jautrią lietuvių sielą išpasakojančios dainos, jų pasakos apie karžygius po ilgos metų eilės vėl praskambėjo mūsų tautos dainių, atgimimo pranašų lūpose, stiprindamos lietuvių tautos tvirtovės gynėjus. Ir pagaliau... visuotino pasaulinio uragano sūkurėje, kai išmušė sprendžiamoji tvirtovės gynimo valanda — tūkstančiai vyrų laisvės trokštančiomis savo krūtinėmis nustūmė nuo lietuvių tautos tvirtovės pylimų skaitlingas tiesiamų durtuvų eiles. Lietuvių tautos tvirtovė negriuvo.

Žuvusių karžygių atminimas liko mūsų šventenybe, o šių vyrų motinos ar žmonos lietuvių, tyliai raudančia širdimi, paaukojo tėvynei savo brangiausią turtą, nes jau šiuokart — ne pavergėjų tvirtovių mūrus gindami brolis brolių beprasmiškai žudė, o žuvo dėl laisvės to krašto, per kurį „tyliai, tyliai Nemunėlis teka“, kurio sentėviai „ties Žalgiriu mušė kryžiuočius piktus“...

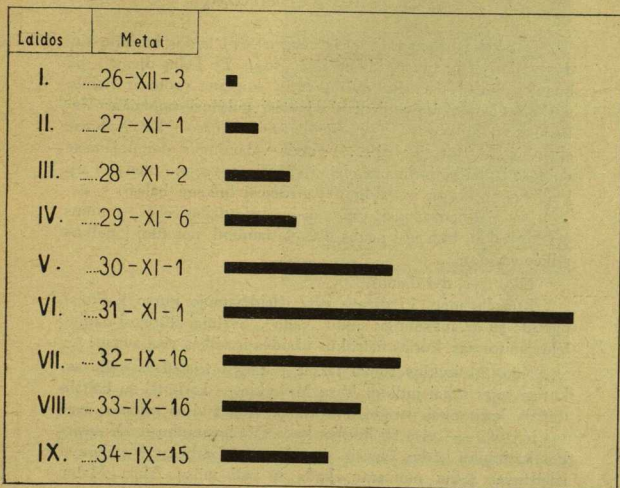
Neabejotinai dar tvirtesnius vyrus-mūrus išaugins šių dienų motinos lietuvių. O tie vyrai, kuriems lemta gyventi Karo Mokyklos mūruose, išėję gyveniman, stiprins mūsų garbingos kariuomenės ir visos tautos jau, palyginti, daug stipresnę, moderninę tvirtovę, kurios mūrus sudarys visi iki vieno lietuviai, vyrai ir moterys, tvirtai pasiryžę nesudrebėti prieš bet kokį pavojų. Šiuo atveju, karo trimitų neišsigąsime, nes neabejotinai savo tėvynę apginti sugebėsime.

Ir kada vėl po ilgos metų virtinės kas nors minės mūsų garbingos kariuomenės dalių nuveiktus darbus bei žygius — be abejo, atitinkamai pažymės, įvertins ir Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklą.

P. L. P. Karo Mokyklos kadro ir

Laidos	Metai	
I.	...19-VII-6	██████████
II.	...19-XII-16	████████████████████
III.	...20-X-17	██████████
IV.	...21-XII-18	████████████████████
V.	...23-X-15	██████████
VI.	...24-IX-28	██████
VII.	...25-IX-7	██████
VIII.	...26-IX-9	██
IX.	...27-IX-8	██████
X.	...28-IX-8	██████
XI.	...29-X-6	██████
XII.	...30-X-25	██████
XIII.	...31-X-26	██████
XIV.	...32-X-31	██████
XV.	...33-IX-16	██████
XVI.	...34-IX-15	██████

atsargos karininkų laidos diagramose

Sunkiais Lietuvai laikais rinkosi ir mokėsi pirmosios Karo Mokyklos laidos. Į Lietuvą iš visų pusių veržėsi įvairūs priešai, tad ir pirmosios laidos pasižymėjo savo didumu ir mokymosi laiko trumpumu. Iš diagramos matome, kad 1919 m. išleistos net dvi (I-II) laidos.

Vėliau, nurimus nepriklausomybės kovoms, Karo Mokykloje prasideda normalus gyvenimas: mokymosi laikas ilginamas, ir išleidžiamųjų skaičius mažėja.

Nuo 1926 m. išleidžiamųjų karininkų skaičius auga ir šiuo metu yra maždaug vienodame lygyje, su mažais svyravimais.

Atsargos karininkų parengimu susirūpinta nuo 1926 metų. Tais pat metais įsteigiama kariūnų-aspirantų institucija ir išleista pirmoji laida. Kariūnų-aspirantų laidų dydį matome diagramoje, kurios mastelis pusiau mažesnis, negu kadro karininkų. Pirmąją kadro karininkų laidą baigė 124 karininkai, o pirmąją aspirantų laidą 14 žmonių.

Ltn. Danilevičius St.

Ką jautė 60 širdžių

Dar kelios dienos iki išleistuvių, o XVI laidos kariūnų širdys plaka vienu pulsui, vienu džiaugsmu. Po kelių dienų jie bus karininkai! . . . Po dviejų metų sunkaus proto ir fizinio darbo. Paskutinėmis dienomis jautėsi pakilusi nuotaika. Vasarais, po atliktų pareigų, išleidžiamojo kurso kazematuose skambėjo dainos, juokai . . . Tomis valandomis dainuojamose dainose jautėi besiantinančią laimingiausią gyvenimo dieną. Tarp kupletų, anekdotų ir vaidinimų girdėjosi linksmi balsai:

„O mieli kariūneliai! Užtrauksim savo dainą vėliai — mums čia Mokykloj liko vos kelios dienos dainuoti, nes tuoj į pulkus reikės važiuoti“ . . .

Liko trys, dvi dienos.

Rugsėjo mėn. 15 dienos rytą išleidžiamojo kurso kariūnai papudo su džiaugsmingu šūkiu „valio“. Švelniai žiūrėjo į naujuosius uniformas, kurias netrukus užsidės ir vilkės visą amžių! . . .

Karo Mokyklos rūmai iškėlė į dangų trispalves vėliavas, kurias vėjas tyliai judino. Visa Mokykla — kariūnai su baltais diržais, karininkai parado uniformoje, ir net visas rajonas, švarus ir jaukus — visa tai liudijo, kad XVI karininkų ir IX atsargos karininkų laidos švenčia savo šventę. Garbinga švesti savo išleistuves tokiu momentu, kada ir pati mūsų Alma Mater švenčia savo 15 metų sukaktį, o taip pat dar vos prieš savaitę triumfavome ir savo šefo — J. E. Respublikos Prezidento A. Smetonos 60 metų jubiliejaus proga. Vadinas, mūsų išleistuvės supulė ir su Tautos Vado jubiliejiniiais metais.

Paskutinį kartą išsirikiavo visa Mokykla aikštėje, kad gražiu paradu išleistų 60 naujų narių mūsų karininkijai, o visuo menėn apie pusantro šimto atsargos karininkų.

Aktų salėje kapelionas kun. Abraitis atlaikė mišias ir pasakė jauniems pamokslą, primindamas priesaikos žodžius, kuriuos netrukus jaunieji karininkai turės ištarti.

Mišių klausėsi J. E. Respublikos Prezidentas, Krašto Apsaugos Ministeris, Vyriausiojo Štabo Viršininkas, generolai ir aukštieji karininkai.

Ką gi jautė 60 širdžių, džiaugsmingai plastančių po naujais karininkų rūbais? Laimę, džiaugsmą ir atsakomingumą, žengiant į naują, jiems dar nepažįstamą, bet įdomų, masinančių gyvenimą.

Mokyklos viršininkas sutikęs
lydi į išleistuvių iškilmes
atvykusį Tautos Vadą

Visi jautė, kad kiekvieno jauno karininko pareiga — tobulintis kariškai, dvasiškai ir kultūriškai, sekant garbingojo Šefo pavyzdžiu.

Iškėlę rankas, vienu balsu kartojo priesaikos žodžius, drėbančiomis iš susijaudinimo ir momento svarbumo lūpomis... Prisiekę ginti tėvynę nuo priešų ir pavojų. Tą patvirtino Evangelijos ir vėliavos pabučiavimu — amžinai, visam gyvenimui...

Koks jaudinantis momentas — tvirtu, mikliu žingsniu prieiti prie mylimojo Tautos Vado ir išgirsti iš jo lūpų tvirtą, bet tylų ir reikšmingą: „be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!“ Kokia džiaugsmo ir pasiryžimo neišreiškiamo audra pakyla kiekvienas ir gražiu mostu idėjęs kardą į makštis, eina gyvenimą vykdyti Šefo pasakytuosius žodžius. Kardo sudavimas per petį — simboliškas ženklas, kad karininkas yra riteris, pasišventėlis ir pirmasis karys, turįs pralieti kraują už tėvynę, jei tėvynė to iš jo pareikalaus!...

Kaip linksma širdyse 60 jaunų karininkų, kada vyriausybės ir vadovybės nariai, Tautos Vadu prišaky, nuoširdžiai sveikina juos, spausdami kiekvienam ranką, linkėdami laimės ir pasisekimo...

Jauku salėje sėdėti prie bendro stalo su Tautos Vadu.

Tautos Vadas — Vyriausias ginkluotųjų jėgų Viršininkas pribilo į išleidžiamuosius šiais žodžiais (kalba kiek sutrumpinta). „Nė viena mūsų mokykla savo išleistuvių iškilmėje neturi tiek daug ir taip didelių svečių, kaip Karo Mokykla: netrūksta aukštosios karo vadovybės bei vyriausybės atstovų. Taip yra

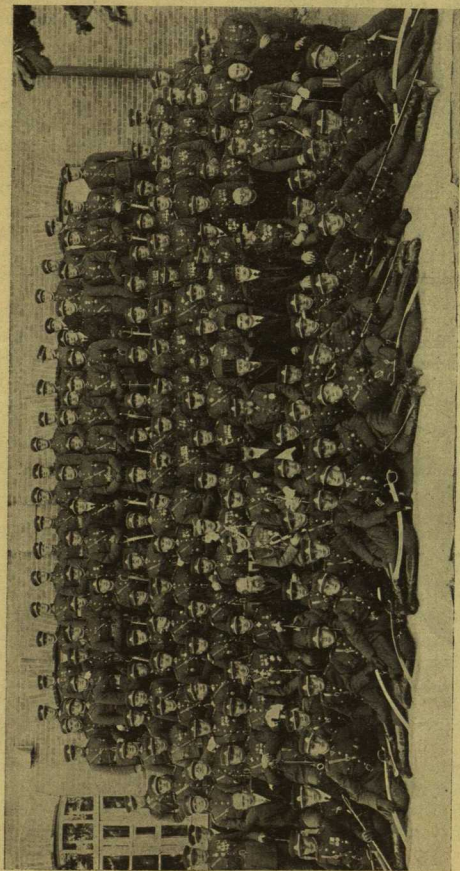
J. Itn. BALČIŪNAS
pirmuoju baigęs XVI-ąją laidą

dėl to, kad jaunieji kariniai
kai yra mūsų krašto didžio-
ji viltis. Jų kilnų uždavinį
šiandien gražiai, vaizdingai
apibrėžė per pamokslą ir
priesaikos žodyje dvasios va-
dovas, ne tik apibrėžė, bet ir
parodė, kaip jis turi būti
vykdomas. Aš jums mintyse
spaudžiau rankas prieš priim-
damas paradą. Jums tada lin-
kėjau geriausios kloties jūsų
pareigose. O paskui, įteikus
kardus, pats nuoširdžiai pa-
spaudžiau kiekvienam ranką,
tačiau noriu palydėti dar ke-
liomis savo mintimis.

Mokyklos darbas gražiaus-
ias jaunųjų dienų laikas. To
laiko auklėtiniai nepamirš, jį
geriausiai minės. Bet mokyk-
la yra tik mokslo pradžia. Iš-
ėjus plačian tautos gyvenis-

man, teks visą laiką mokyti, dėl to ir vyresniems tapus
nereikia pasenti, reikia palikti jauniems. Ir mokyti va-
dovaujant taip, kad būtų kuo grožėtis ir gėrėtis. Pavyzdys
ne vien kariams, bet ir visuomenei. Tauta davė lėšų ir moky-
tojų, tai jai reikia atsiteisti geru tarnavimu. Vadams neužtenka
vien karo mokslo. Jie turi plėsti savo pažinties orizontą ir kitų gy-
venimo sričių mokslu. Visų pirma tenka įsigyti daugiau žinių iš
Lietuvos istorijos, iš lietuvių kalbos ir literatūros, iš kraštoty-
ros. Šv. Rašte pasakyta: „Būkite paprasti, kaip balandžiai, ir
gudrūs, kaip žalciai“. Šio pasakymo prasmė yra ta, kad reikia
mokėti skirti gera nuo blogo. Įteikiant kardus buvo kiekvienam
pakartojama: be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk. Ne vel-
tui toks priminimas iškilmingoje valandoje. Juk ne vien kitur,
bet ir mūsų tėvynėje yra buvę atsitikimų, kad kariai be reika-
lo, kitų suklaidinti, buvo kalaviją iš makšties išsitraukę. Aišku,
kad tai nesuderinama su tautos garbe ir jos gerove. Karys turi
būti kietas, nepalenkiamas savo pareigoje.

Jaunųjų dienų atsiminimai gražiausi, ypatingai tie, kurie ei-
na iš mokyklos meto. *Mūsų mokslas, mūsų ginklas — Lietuvai*

XVI-koji kadro karininku laida

tėvynei. Koks gražus sūkis, jūsų vėliavon įrašytas! Su juo einate vadovauti, ir bevadovaudami toliau mokytis. Geriausias pasisekimo toms jūsų svajonėms, kurias ugdėtės motinos mokyklos sienose“.

Krašto apsaugos ministeris gen. ltn. Šniukšta tarė:

„Tautos Vade, ponai ministrai, generolai, karininkai, solenizantai! Džiaugiasi tauta, kad priaugo jaunų vyrų, džiaugiasi karo vadovybė, kad parengė jaunų karininkų, džiaugiasi tėvai, broliai ir seserys, kad susilaukė paramos senatvėje ir varguose. Džiaugiuosi ir aš, — džiaugiuosi taip, kaip gali džiaugtis daržininkas, priauginęs savo darže gražiausių gėlių.

Jūs dabar pačiame gražume, pačiame skaisnume. Uniforminiai rūbai jus puošia. Jie rodytė rodą jūsų pasirinkimą būti karininkais — vyrais, pasiryžusiais apginti nuo priešų tėvynę, garbingai dėl jos žūti.

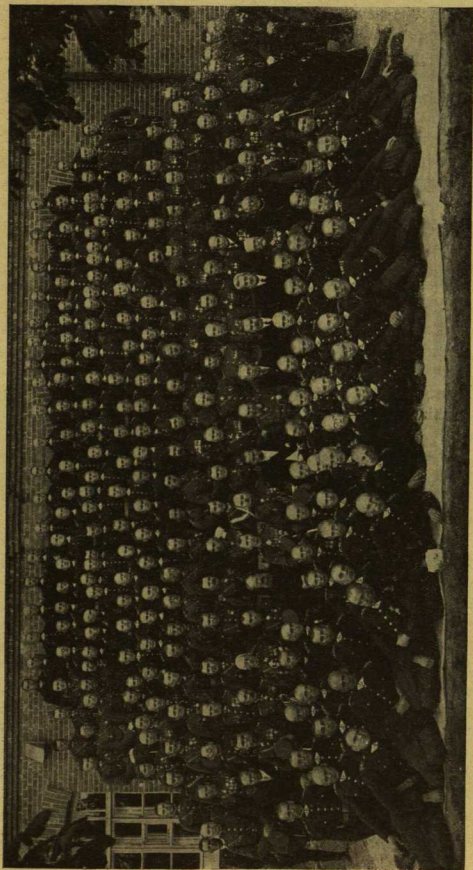
Dar vakar tebebuvote mokyklos suole, o šiandien jau esate viršininkai. Dabar rengsite kariuomenei klusnius ir drausmingus karius. Kad tas darbas duotų gerų vaisių, turėsite jį su meile ir pasiaukojimu dirbti ir, be to, nuolat gilinti įgytas mokykloje žinias.

Taurusis karo jaunime! Eik Tautos Vado rodomu keliu. Gėrėsis jumis tauta, gerbs karo vadovybė, mylės tėvai, broliai, seserys ir laimins jus Aukščiausias. Tikiu neapvilsis tėvynės Lietuvos“.

Mokyklos viršininkas gen. št. plk. Černius prabilo taip:

„Ekscelencija, Pone Respublikos Prezidente, Ekscelencijos ministrai, generolai, gerbiamieji svečiai, karininkai!

Man ypač malonūs buvo tie žodžiai, kurie čia buvo pareikšti Karo Mokyklos šventės ir išleistuvių proga. Jausdamas giliausią dėkingumą už taip nuoširdžius linkėjimus, aš iš savo pusės noriu pareikšti, kad Karo Mokykla dės visas pastangas, kad iš jos išeitų tikri karininkai, tikra šio žodžio prasme. Karo Mokykla yra ne tik karinio lavinimo, bet ir karinio auklėjimo mokykla. Išėjęs iš jos turi būti doru piliėčiu. Jis turi su malonumu ir pasigėrėjimu atlikti savo pareigas ir pasiimti duotas priesaikos žodžiais iki sielos gelmių. Pagrindinės karininko dorybės yra universalios ir gerbiamos per visus amžius visų kraštų kariuomenių. Jos yra: būti visada pasirengusiam ginti savo kraštą nuo išorinių priešų ir taip pat būti visada pasirengusiam ginti esamą tvarką. Karininkas turi saugoti tvarką ir teisėtumą. Kartais gali atsitikti, kad jam kai kas nepatinka. Jis to neturi slėpti, bet pranešti savo viršininkui. Jis neturi būti užsidaręs ir pesi-

IX-oji atsargos karininkų laida

mistas, bet visuomet atviras savo viršininkui, kuris jau pats padarys ką reikia ar praneš aukščiau. Jis neturi pasiduoti įvairiems agitatoriams, bet būti kietas kaip plienas. Į tą jaunieji karininkai turi įsigilinti! Jų pareiga yra kilni ir garbinga. Dieve padėk jums, jaunieji bičiuliai, tą garbingą pareigą nešioti!

Mylimasis Tautos Vade! Karo Mokykla šiandien išleidžia XVI kadro ir IX atsargos karininkų laidas. Visi jie yra jauni, kupini energijos ir pasiaukojimo. Jie yra pasiryžę vykdyti Tautos valią ir įsakymus ir įsidėję tą sau širdin su entuziazmu atliks savo pareigas. Tie, kurie išeina į visuomenę — atsargos karininkai, žino, kad, reikiant, bus pašaukti ginti mūsų kraštą. Jie yra nenutraukiamas ryšys su mūsų visuomene.

Šia proga noriu dar padėkoti gerbiamiems svečiams, atsilankiusiems į šias iškilmes, karo vadovybei už visokeriopą paramą, kuri buvo parodyta Karo Mokyklai, ir lektoriams, auklėjusiems naujus karininkus. Gaila, kad buvęs šios įstaigos viršininkas gen. Jackus yra susirgęs ir negali pasidalinti mūsų šios dienos džiaugsmais. Jam mes siunčiame geriausius linkėjimus — greičiau pasveikti“.

Kviečiu visus už mūsų mokyklos Šefo, Vyriausio ginkluotųjų jėgų Viršininko ir mūsų tautiškos vyriausybės sveikatą sušukti garsų lietuvišką valio“!

Toliau atsisveikinimo ir padėkos žodį pasakė j. ltn. Balčiūnas, baigęs I-ju XVI kadro karininku laidą:

„XVI karininkų laidos vardu turiu garbės padėkoti jums už sveikinimus ir linkėjimus, mums taip svarbią ir garbingą dieną. Ta proga noriu tarti dar keletą žodžių, kurie ypač šiuo momentu veržiasi kiekvienam iš mūsų, jaunųjų karininkų. Prieš dvejetą metų atėjome į šios mokyklos patalpas su noru ir pasiryžimu tapti tėvynės gynėjais, be didesnio supratimo apie karišką gyvenimą, tradicijas ir garbingą karininko darbą. Čia begyvendami ir besimokydami, mes lyg įaugome į kariuomenės organizmą. Stiprindami savo valią, lavindami karišką protą ir ryždamiesi tolimesniems darbams, mes diena iš dienos pamažu, lyg nejučiomis, jau ir įpratome būti tos garbingos organizacijos nariais, kurios tikslas yra saugoti taip sunkiai atgautą nepriklausomybę. Dabar jau netrukus išsiskirstysime į visus Lietuvos kraštus, ir galime drąsiai pasakyti, kad per šiuos 2 metus, Karo Mokykloje išgyventus, įsigijome daug praktikos, teorijos ir turinio ateinančiam gyvenimui ir darbui, kuriuos mums davė mūsų vadovybė, priešakyje su mūsų garbingu Šefu. XVI karininkų laidos vardu reiškiu gilų dėkingumą mūsų mylimam Šefu

fui ir mokyklos vadovybei. Pasižadų visų vardu, kad mes ir toliau tęsime mūsų pradėtą darbą, gilinsime mūsų kariškas žinias ir pasistengsime iš pagrindų išsiaiškinti mums duotą gilų turinį ir būti naudingais ne tik mūsų kraštui, bet ir visam pasauliui. Padėkos vardan kviečiu sušukti galingą valio mūsų Šefui ir mokyklos vadovybei“.

Pagaliau kalbėjo ats. j. ltn. Baliūnas:

„Garbingas mokyklos Šefe, gerbiamieji svečiai, gerbiamoji vadovybė ir karininkai!

IX atsargos karininkų laidos vardu man tenka garbė padėkoti visiems, kurie sveikino, ir už linkėjimus. Prieš metus mes iš visos Lietuvos susirinkome čia atlikti garbingą savo pareigą ir išmokti tėvynę ginti. Tai yra sunkios pareigos, kurios reikalauja ne tik fizinių, bet ir moralinių jėgų įtempimo. Bet gilus įsitikinimas, kad kraujo auka atpirktą laisvę turėsime amžinai išlaikyti, lengvina mums tą pareigą. Šiandien, jau baigę mokslą ir gerbiamojo Šefo pakelti į atsargos karininko laipsnį, matome, kad ne veltui dirbome. Daug čia išmokome naujo, praktiško, ne tik kariškam, bet ir šiaip gyvenimui. Išmokome ne tik ginklą varžoti, bet ir vadovauti. *Kas svarbiausia, tai, kad šiose sienose mus išamonino, kad visos mūsų valstybės ir kariuomenės galia remiasi jos Vyriausiu Vadu.* Tik Tautos Vado, mūsų garbingo mokyklos Šefo, kilnūs pavyzdys stiprina mūsų pasitikėjimą savimi ir išugdė mūsų krūtinėse tvirtą pasiryžimą atremti kiekvieną priešą, ar jis iš pietų, ar vakarų.

Dabar, atsisveikindami su mokykla ir eidami į platų gyvenimą, mes išsinešame savo širdyje vieną didžiulį troškimą: kad kuo greičiau ateitų toji valanda, kada mūsų Tautos Vado pavojaus trimas pašauktų vėl mus į garbingos kariuomenės eiles ir vestų ten — į mūsų tikrąją sostinę Vilnių. Baigdamas padėkos vardan kviečiu savo kolegas karininkus pakelti taurę už garbingąjį mūsų Šefą, aukštuosius svečius ir mokyklos vadovybę ir sušukti galingą valio“!

Pasakytąsias kalbas lydėjo griausmingas valio už garbingąjį Tautos Vadą, vyriausybę ir vadovybę. Tačiau atstovų pasakytosios kalbos, atsakant į Šefo, Kr. Aps. Ministerio ir Mokyklos Viršininko kalbas, toli gražu neišreiškė visų tų jausmų, kuriuos jautė naujai pakeltieji vadai. Ir niekas jų neišreiškė... Kario siekla tokia didelė, o kario kalba tokia trumpa ir griežta...

Tik darbai galės parodyti kiekvieno jauno karininko pasiryžimą, tėvynės meilę ir karišką drausmę! Tik tas aišku, kad 60 širdžių plakė energija, džiaugsmu ir noru dirbti.

Jiems buvo paskutinis paradas...

Jiems buvo paskutinis paradas kariūno uniformoj. Paskutinį kartą žygiavo pro tribūną šautuvu ant peties; paskutinį kartą XVI-ji P.L.P. Karo Mokyklos karininkų laida perėjo sudvejintomis gretomis per aikštę, kur tiek prakaito pralieta per du metus, kur tiek išmokta kariškų dalykų, kur susigyventa su kariuomenės drausme, kur ir leitenantiška išvaizda įgyta. Paskutinį kartą pradefiliavo lydėdami mokyklos vėliavą — ir Tautos Vadas, mokyklos Šefas įteikė jiems karininkų kardus, jiems maloniai, bet kartu ir jaudinančiai suskambėjo: „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!“

Jie jau nebe kariūnai, jų daugiau balti diržai nebejuos, jie jau Lietuvos kariuomenės karininkai. Jie po paskutinio kariūniško parado išsiskirsto į mūsų kariuomenės dalis ir pradės mūsų tautos sveikiausio, pajėgingiausio jaunimo auklėjimo darbą. Įgytus mokykloj sugebėjimus jie skirs tautos laisvei, gerovei, garbei. Su mokykla, kur tiek dienų praleista, jie skiriasi laimingai šypsodamiesi, nes išsiskirsto skubaus ir garbingo Tėvynės darbo dirbti. Mūsų kariuomenės dalys susilaukia naujų jėgų, ir tauta lengviau atsikvepia, vilniečių viltys drąsesnės pasidaro, ir pajūrio broliai be šiurpulingo virpėjimo gali laukti rytojaus.

O Karo Mokykla tęsia ir toliau savo darbą, gamina dar vis daugiau tautos laisvės sargybinių. Jau mokyklos rajone pradėjo skambėti naujų kuopų dainos. Jau pirmąsias dienas čia gyvena kariūnai kandidatai ir kar. asp. kandidatai: tai visos Lietuvos rinktiniai jaunuoliai. Jie jau pradeda gyventi mokyklos, kartu ir visų Lietuvos kariuomenės karininkų, dvasia: „Mūsų ginklas, mūsų mokslas — Lietuvai tėvynei“.

Skirdamosi su mokykla XVI-ji laida, mokyklos vėliavą po paskutinio parado perdavė vyresniajam kursui, tuo pačiu perdavė mokyklos garbės, mokyklos tradicijų saugojimą, ir jaunesnio kurso ir kar. asp. auklėjimą. Tai sunkios, atsakingos, bet kartu ir garbingos pareigos. Turime dirbti noriai, įtemptai, kad pilnai būtumėm verti po metų Lietuvos karininko vardo.

Karo Mokykla — stiprioji mūsų tvirtovė

Pasibaigė Didysis 1914—1918 metų karas, sugriovęs galingąsias tų laikų imperijas, nušlavęs nuo žemės rutulio paviršiaus milijonus žmonių gyvybių, ištuštinęs valstybių išdus, sunaikinęs kelius ir pastatus, nuteriojęs Europos kraštus, jų tarpe ir Lietuvą. Kai Rytuose, draskydama caro lavoną, tebešėlo karo išsiūbuota revoliucinė audra, Lietuva, būrelio susipratusių savo sūnų vadovaujama, atsikėlė iš po praūžusio karo paliktų griuvėsių, iš šimtmečių vergijos ir visomis jėgomis besigindama nuo naujų grobuonių iš pietų, rytų ir vakarų, 1918 metų vasario mėn. 16 dieną pasiskelbė nepriklausoma valstybe.

Deja, naujai atgimusi Nepriklausoma Lietuva nebebuvo ta galingoji Vytauto Didžiojo sukurtoji valstybė, kurios ribos siekė Baltijos ir Juodųjų jūrų. Šimtmečiais iš visų pusių draskyta, vėliau Rusijos carų verguvėje nukamuota, nualinta, tamsoje laikyta, iš po karo griuvėsių atsikėlė Naujoji Lietuva jau tik maža Pabaltės valstybė savo 88.000 kv. km. karo ir okupantų nuteriotame teritorijos plote.

Sunkūs tai buvo laikai. Didelė dalis Lietuvos gyventojų, karo metu išblaškytų po kitus Europos kraštus, negalėjo sugrįžti į savo gimtąsias vietas, kita jų dalis žuvo karo lauke, prievarta besikaudama pavergėjų kariuomenių eilėse, o krašto viduje prisė visokie gaivalai sąmoningai trukdė valstybės atstatymo darbą.

Tuo kritišku Lietuvai metu, draskydami atgimusį jos kūną, kaip tyčia iš visų pusių pradėjo vidun brautis ginkluotos gaujos vokiečių (bermontininkai), bolševikų ir lenkų: vieni norėjo už pralaimėtą Vakaruose atsigrobtį Rytuose, kiti nešdami Lietuvai pražūtingą komunistišką „rojų“, tretį gi nuo amžių ieškoję progos pasigrobtį sau visą Lietuvos kraštą. Reikėjo gintis. Reikėjo kovotojų, ginklų, šaudmenų, drabužių, maisto, pinigų, — žodžiu sakant, visko reikėjo ir visko trūko. Vienok, laikinosios vyriausybės paraginti, iš visų Lietuvos kampų kampelių pradėjo rinktis savanoriai: vyrai ir moterys, kuriuose tėvynės meilės užgniauzti neįstengė nei ilgametė vergija, nei žiaurioji vokiečių okupacija.

Tėvynės meilė ir tvirtas pasiryžimas laimėti arba žūti pradėjo nugalėti. Sugrupuoti savanoriai, šiaip taip iš visur surankiotais surūdijusiais šautuvais apsiginklavę, puolė įsibrovėlius. Kadangi prieš skaičiumi ir apsiginklavimu viršijančius ir iš visų pusių puolančius priešus savanorių neužteko, 1918 m. lapkričio 23 d.

valdžia jau oficialiu raštu (įsakymu) pradėjo organizuoti kariuomenę, bet . . . truko vadų, truko kariško darbo mokytojų, kurie surinktus iš visos Lietuvos tinkančius ginklą vartoti vyrus mokytojų ir jiems kautynėse vadovautų. Ginkluotoms pajėgoms augant, grįžusių iš Rusijos lietuvių karininkų neužteko, todėl neišvengiamas atsirado reikalas rinkti iš savųjų tarpo gabesnius vyrus ir parengti juos tam atsakingam kovotojų instruktavimo ir vadovavimo darbui. Tokioms tat aplinkybėms esant, 1919 metų sausio mėn. 25 dieną buvo įsteigta Lietuvoje Karo Mokykla, kurios 15-kos metų sukaktį minime.

Pats Lietuvos Karo Mokyklos kūrimo paskelbimo faktas, sudarydamas ryškų organizacinį vaizdą ir pradą karo mokslui, įrodė, kad atgimusios Lietuvos valstybiškas subrendimas ir jos nepriklausomybės paskelbimas nėra oro burbulas, įrodė, kad Lietuva, nebudama visokių pasikėsinimų, kariaudama už savo teises rimtai rengiasi ateičiai, įrodė, kad ji yra pasiryžusi galutinai išlaisvinti jai priklausančias žemes ir laimėti arba žūti, bet jau daugiau nebevergauti. Ar galima šiandien pasakyti, kad visa tai jau pasiekta? Taip, pasiekta, bet dar neviskas! Dar trečdalis mūsų krašto tebeskursta baltojo erelio naguose, tačiau ateis valanda, kurioj už klatingą Suvalkų sutarties sulaužymą perplėšim ji mūsų Vilniuje.

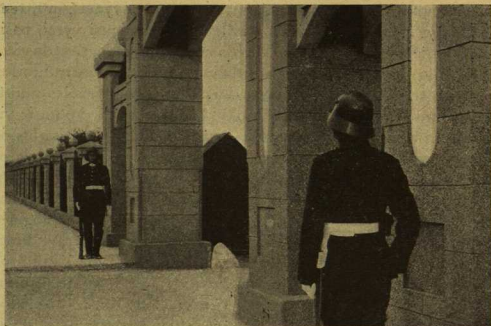
Pirmųjų Karo Mokyklos laidų auklėtiniai įrodė, kad jie patys per trumpą, vos keturių mėnesių, laikotarpį, kautynėms sugeba vadovauti jaunesniems savo broliams ir, būdami, galima sakyti, beginkliai, trim frontais kariaudami vienas prieš dvidešimt, moka ginti savo kraštą, savo teises. Jų apsaugoje ir vadovybėje Karo Mokykla iki šių dienų išaugusi į galingą Lietuvos tvirtovę, išstobulėjusi, kasmet išleidžia į darbą būrius energingų, kariškai išauklėtų ir lemiamai valandai parengtų rinktinių karių — būtiniosios tarnybos ir atsargos karininkų. Jei pirmaisiais mokyklos darbo metais, po taip trumpo parengimo, kelios dešimtys išleistų karininkų, vadovavusių neišlavintos tada dar mūsų kariuomenės padaliniais padarė tai, kuo mes šiandien didžiuojamės, tai netenka abejoti, kad dirbant normaliose sąlygose iki kelių tūkstančių per 15-ką metų padidinta ir vispusiškai išlavinta mokyklos auklėtinių šeima ateities kare nuveiks nemažiau.

Karo Mokykla, — nuo 1929 metų spalio mėn. Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla, — būdama vienintelė tos rūšies (neskaitant akademinų gen. št. karininkų kursų, kuriuose ruošiami aukštieji v-kai) mokykla visoje Lietuvoje, yra tarytum

tvirtovė, pilis, kurion, pašvėsdami savo jėgas tėvynei ginti, renka patys sveikiausi ir visais atžvilgiais tinkamiausi vyrai, pasisemti kariško mokslo žinių. Turėdama tikslą parengti vadus karo ir taikos metui, parengti karo dalykų mokytojus-instruktoriaus paimtiems į kariuomenę iš visos Lietuvos karo prievolės atlikti vyrams mokyti, P. L. P. Karo Mokykla auklėja ta kryptim ir visą tautą, rengdama ją būsimam karui, mokslindama karius ir teikdama jiems praktiškų žinių gyvenimui. Karo Mokykloje, o per jos auklėtinius ir visose kariuomenės dalyse, surinkti jauni Lietuvos vyrai mokomi pažinti savo ir priešų ginklą, mokomi kariauti už savo kraštą, už sunkiai atkovotą laisvę. Be tiesioginės pareigos — parengti karui, jaunuoliai mokomi pažinti savo kraštą, tautos praeitį, mokomi įvairių amatų, įtraukiami į kultūros ir švietimo darbą, naikinamos cariškos vergijos ir vokiečių okupacijos laikų liekana — analfabetizmas. Per Karo Mokyklos auklėtinius-karininkus visoje tautoje skiepijama tėvynės meilė, susiklausymas, pasiaukojimas, auklėjama savitvarda ir fizinis bei moralis atsparumas, savarankiškumas.

Jei prieš 15-ą metų, krašto pasieniuose tarškant kulkosvaidžiams, o mūsų kariuomenės eilėse trūkstant kariško darbo mokovų, Karo Mokyklos uždavinys buvo kuo skubiausiai parengti tą darbą nusimanančius kovotojus, smulkesniųjų kariuomenės vienetų vadus, praktikus, (jie savo žinias vėliau papildė išeidami Aukštuosius Karininkų Kursus), tai šiandien tuo nebesipatenkinama. Šiandien Karo Mokykla yra aukštoji mokykla, kurion kandidatai į būsimus viršininkus parenkami iš pačių geriausių, baigusių aukštesniąsias Lietuvos mokyklas, vyrų. Karo karininkai per 2-įs metus, atsargos — per metus intensyviai dirbdami, baigę mokyklos kursą, išeina į gyvenimą anaipol ne kariai-specialistai siaura to žodžio prasme, bet ir su žiniomis iš bendrųjų visuomenių mokslų, daugiau ar mažiau susijusių su karyba. Būtiniosios tarnybos karininkai gautąsias mokykloje žinias perduoda karinę prievolę dalyse atliekantiems kariams, o atsargos karininkai, grįždami prie savų darbų, susimaišo su visuomene, kurią vienokiu ar kitokiu būdu kariškai auklėja.

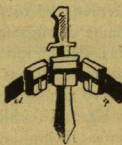
Minėdami tat tos Lietuvos tvirtovės — P. L. P. Karo Mokyklos sukaktuves, reiškiamo džiaugsmą, kad mūsų Almae Matris Šefas yra Tautos Vadas, visų ginkluotųjų pajėgų Viršininkas, J. E. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, kuris anais sunkiais Lietuvai laikais buvo pirmas pionierius Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo ir Karo Mokyklos įkūrimo darbe, pirmasis Respublikos Prezidentas ir ginkluotų pajėgų Viršininkas.

Jo gyvu pavyzdžiu sekdami mes dirbame, kad „mūsų ginklas, mūsų mokslas, būtų tik Lietuvai Tėvynei“.

Pagerbdami vyresniusius mūsų kolegas, žuvusius kauty-
nėse dėl Lietuvos laisvės, už jų pasiaukojimą ir pavyzdį, kaip
reikia mylėti savo kraštą, lenkiame savo galvas. Pagerbiame taip
pat ir gyvuosius, Vyčių Kryžiaus kavalierius už drąsą ir žygius
kovos lauke, turėjusius lemiamos reikšmės ginant Nepriklaus-
omybę.

P. L. P. Karo Mokyklai linkime, kad ji ir ateity tobulėdama
ir lavindama savo auklėtinius, suburtų tautą į vieną galingą di-
džiabokštę pilį-tvirtovę, prieš kurią priešai kėsintis nedrįstų.
Mes neabejojame, kad toje svarbioje valandoje, kurioje atsisto-
sime ant Lietuvos valstybės sienos rytuose ir pietuose už Švenčios-
nių, Ašmenos, Lydos, Gardino, Augustavo ir Suvalkų, vienbalsiai
galėsime pasakyti — Karo Mokykla yra tautos mokykla, mo-
kanti ginti ir mylėti savo kraštą!

Rytdienos laimėtojai

(Skiriu mūsų kariūnams)

Mūs praeitis: — tėvų mūs žygiai
garbės nevystančios žiedai.
Ir mum priklauso jie tolygiai,
kaip jų žiliem pulkam kadais.
Mogilna, Durbė, Tannenbergas —
Mum gairės žygių mūs keliusos.
Mes jom prisiekiame, kad vergas
Nebus lietuvis niekadoss!

Jauniem — drąsa, seniem — tvirtumas;
Rimtis — seniem, jauniem — viltis!
Visų — tėvynės laisvės rūmuos
Taurumas nuopelnus skaitys . . .
Mūs ateitis: — pačių mūs žygiai.
Kokie jie — tokia bus jinai.
Valia likimą prisimygę
Visi tapt gali milžinais.

Nors dar jauni kovos lauke mes,
Tai žinom: mus kas išvaduos.
Lietuvis ginklo tam vėl ėmės,
Kad nebvergautų niekadoss!

Jauniem — kovos trimitai skardūs,
Seniem — svarstyklės išminties.
Visi drauge — lietuviu vardui
Kelius į ateitį nuties!

Mūs dabartis: — į žygį šventą
Trimitų laukt ir stot, kai reiks.
Ar miglos kyla, ar jos krinta —
Kiekvienas naujas ryte — sveiks!

Sveiks, ryte, — gal į žygį šaunų
Pašauksi mus tu, pagalios, —
Į seną Vilnių žengt iš Kauno,
Ieškot garbės kovų keliusos!

Išauš jis — mum žadėtas rytas —
Kovų laimėjimo aušros!
Mūs dainos bus tada vėl kitos,
Ir dar smagiau trimitai gros!

LIETUVA!

(Iš naujos eilėraščių knygos „Varnos prie plento“)

1.

Tave papuošt žadėjom,
Kaip savo tikrą seserį.
Esi pačioj jaunystėj,
ir pačiame pavasarį.

Šiandien dainuot norėtus
pačiais gražiaisiais rimais.
Paskendo mano mintys
Tavo naujuos arimuos.

Rūstavo vėtra vakar
Po kalnus ir pašlaites,
Kad Tu likai be Vilniaus,
Kad palikai našlaitė.

2.

Čia būna žalios vasaros,
O dar žalesnės rūtos.
Prisiminė man baudžiavos,
Prisiminė rekrūtai.

Ir tie pilki artojai,
Kada nevalion varė juos;
Jie vargus ėjo keliais,
Kaip Vilniuje Kalvarijas.

Daugel dainų sudėjo
Ant gonkų balto klevo.
Paskui į Prūsų žemę
Knygų parnešt keliavo.

3.

Praėjo metų eiseną.
Tekėjo tykiaiai upės
Buvo pakilus nuotaika,
Pakilęs buvo ūpas.

Kai vieškeliai sudundo,
Net beržai žemėn sviro —
Žagres palikę dirvoj
Karan išėjo vyrai.

Vieni laisvi sugrįžo,
Kitiems rankas pašovė,
Trefiems ant lygaus lauko
Mediniai kryžiai stovi.

4.

Apie Tave dūmojant,
Šiandien dainuot panūdau.
Skaičiau iš drobių rašto,
Kad esi lėto būdo.

Kur mes Tave nuvesim
Ir dovanų ką duosim.
Šiandieną gilios mintys
Įsimetė veiduosin.

Kuriais žiedais papuošim
Tave kaip tikrą seserį.
Esi pačioj jaunystėj
Ir pačiame pavasarį.

*
*
*
Tėvyne! —
tau aukurą kraunu;
ant jojo —
mañšias jėgas atiduodu.
Priimki tą auką.

Jeigu reiks kada nors
vakaruos ar rytuos tave ginti,
ar gal gydyti žaizdą Vilnijos —
duok ženklą tiktai,
susirinksim visi kaip vienas tikrieji vaikai.
Tau laurų vainiką nupinti.

O! Tegu tik kad' nors
rago balsą išgirsim —
per plačiąsias girias,
per lygiuosius laukus
šimtais žirgų eiklių
ir šveitriausiais kardais mes sulėksim.

Žemė pragaru aidės,
kirčiai erdvėse žymės,
Vilniaus linkui kai pakilsim!
Prie Griedričių ar Širvintų,
mes sulošim priešui „vintą“,
ir už Panerių kalnužių tenurimsim.

Tenai vėliavą žaliame kalne pakelsime trispalvę,
Geležinis vilkas ten nasrus pravers,
Maldai Aušros Vartuos nulenkšime galvas,
Sengalvėlės tenai kritusių sūnų — neverks.

Mes sugrįšim su daina ir tvirta koja,
į čionai, kur mūsų sesės kvapniom rūtom moja,
Kur vainikais apkašys mūs ristus žirgus,
Kur akyse tūkstančiai žiedužių mirga.
Į čionai, kur mūsų sesės kvepiančiom rūtom moja,
Mes sugrįšim su daina ir tvirta koja!

Viskas turi palūžti po mūsų ryžtumu, jėga...

Buvo dar vasara. Pilnoje didybėje. Mes atvykome į aukštesniuosius mokyklos rūmus. Atsinešėm daug skaidrių vilčių ir laisvo gyvenimo nerūpestingumą, paviršutinį tvarkos pagėmimą, neaiškių pareigos ir drausmės supratimą.

Tokie įėjome pro puošnius šefo vartus.

Pasitiko mus vaišingai. Su gausiomis dovanomis. Gavome naujus rūbus, naujus diržus. Viską naują.

Buvome laimingi. Be rūpesčių. Gera nuotaika liko ištikima. Nepalaužiama.

Pradėjome žengti pirmuosius žingsnius. Saulutė negailėtingai kepino mūsų naujietelaičiais švarkais aptemptas nugaras. Prakitais Jordanais liejosi per kaktą. Mokomasis žingsnis, sūkiniai, šautuvo veiksmai pasirodė granitiškai kietas mokslas. Viskas ką mokėjome, pasirodo neteisinga ir netobula...

Po užsiėmimų grįždavome pavargę ir nelinksmi. Susimąstę.

Vakarais bandydavome aukštuose rūmuose užtraukti dainą. Iš lankų atvežtą šienų kvepiančią. Bet ji skambėdavo negarsiai, liūdnai, bijodama ištrukti iš mokyklos rūmų.

Vieną vakarą, vasariškai šiltą, gimnastikos salė kvepėjo vainikais. Skendo elektros šviesos jūroje. Rajone ir mūsų kazematuose švaistėsi šaunūs, blizgančiomis uniformomis karininkai... Jie irgi buvo kandidatais. Tokiais, kaip mes! Du metus ryžtingai siekė karininko vardo. Ir pasiekė. Pergyveno daug niūrių ir linksmų valandų, patyrė vargo. Bet nesuklupo. Triumfo dienos sulaukė.

Išleistuvių atminimas liko giliai širdyje. Kaip pirmas mylimosios pabučiavimas.

Dienos bėgo. Viena antrą rijo. Civilišką kiautą prakaitu nuplovėm. Pradėjome karišką šlifuoję. Sužinojome daug ko naujo, nepaprasto, gyvai reikalingo. Tiesa, dar keista kai kam atrodė, kad negalima valgykloje lygsvaros laikyti atsirėmus į stalą alkūnėmis, kad esą negražu „macia“ pasinaudojus prasiškerbti pro viršilą, skyrininkus ir kitų didžiųjų asmenybių būrį.

Susipažinome su statutais. Iš teoretinės ir praktinės pusės emėm studijuoti karišką gyvenimą. Pradėjome susigyventi su aplinkuma. Siela įstojo į naujo gyvenimo vėžes. Rikiuotė emė darniau vykti. Prarasta momentui nuotaika grįžo.

Kai lapai ėmė gelsti ir rytais šalna jau pakąsdavo ne vieną žiedą, — atvyko į mus didelis būrys naujų ginklo draugų — aspirantų. Dabar galėjome vaizdžiai prisiziūrėti, kaip mes atrodėm pirmomis dienomis. Ne vienam iš mūsų švystelėdavo lengva šypsena, kai aspirantai pradėjo rikiuotės pamokas, kurios jiems lygiai taip pat nevyko, kaip ir mums pirmomis dienomis.

Prabėgo kone du mėnesiai. Atsistojome ant egzaminų slenksčio. Egzaminai, kokie jie savotiški, nepanašūs į gimnazijoje laikytus egzaminus, kur žinių sustiprinimui paleisdavai į darbą rankas, kojas ir kitas „locno“ kūno dalis. Nė vienas nežinojome ir neįsivaizdavome, kaip kariškai laiko egzaminus... Pirmieji egzaminai, pirmieji žingsniai pre komisijos, kas tai nepaprasto. Ne užmirštamo.

Vakarais, kai mūsų aukštajame rūme ima gęsti šviesos, čia pat, pro rūmus, prądunda traukinėlis. Taip pat poilsio. Balti dūmų kamuoliai driekiasi virš tvoros ir greitai nyksta nakties tamsoje. Traukinėlis primena miestą. Ir dūmai. Žydai, būdami Babilono vergijoje, ilgejosi laisvės. Mes panašūs į žydus — žydiškai ilgimės miesto. Norime į jį ištrukti, jame pasišvaistyti. Bet mūsų miestan neleidžia. Neturime miestietiško rūbo. Pilnomis pavydo akimis išlydžiame kiekvieną kariūną, išeinantį pro šefo vartus. Miestan. O mes rašome pilnus ilgesio ir meilės laiškus paliktoms Linoms, Angėlėms, Aldonoms, kurios kasdien mindžioja asfaltą, sėdi kinuose ir nekencia miesto.

Toks gyvenimas!... Kariškas. Jaunoms širdims artimas.

Prieš akis naujų vilčių ir svajonių diena — „išvėtinimas“ ir šokių vakaras. Jau seniai sapnuojame gražią pasaką. Apie skambią muziką, paslaptingoje šviesoje paskendusią salę, putojantį vyną ir dviejų širdžių sutartiną plakimą.

Dar buvo dienos, kada mes nemokėjome žingsnio žengti, kad mūsų daina neskambėdavo skardžiuose? Ne, nebuvo! Tai tik legenda. Tolima... Šešėlis, kuris liko mūsų atmintyje iš niekada negražinamos praeities. Rodosi, mes kariais gimėm. Niekada negyvenome nerūpestingo gyvenimo. Visada žemė linko nuo mūsų žingsnių ir dainai atsiliepdavo miškas.

Tokie dabar mes. Kaip įdūkusi upė. Jokių kliūčių! Viskas turi palūžti po mūsų ryžtumu ir jėga!

Naujo darbo angoje

Iš žalių Lietuvos lankų, kalnų ir klonių, sidabru tviskančio Baltijos pajūrio, ežerais ir miškų gojais išpintų tėvynės kraštų suplaukė, susirinko į Karo Mokyklą žvalūs žaliūkai, energiją ir jėgą savyje kaupią Lietuvos sūnūs.

Atvyko gerų norų ir vilčių kupini:

— Šiandien gyvenimas toks įvairus, daug reikalaujas — tad pilnai jam pasirengti turim. Pasirengti *Karo Mokykloj* — *Gyvenimo mokykloj*.

Gyvenimo — nes kariškas auklėjimas bei ugdymas yra, nes apsiriksime, gyvenimiškiausias.

Karo Mokykla daug reikalauja. Bet — daugiau, daug daugiau, duoda.

Mes visa tai galim ir privalom kruopščiai, kaip brangų turėtą, saugoti ir didinti.

O tas juk galima: parinkti vyrai fiziniu (be abejo, — ir moraliniu) atžvilgiais.

Stovim naujo darbo angoje, tad visai aišku, kad reikalinga sąmoningai apsispręsti: ką duoda mums Karo Mokykla ir ką mes — kandidatai į atsargos karininkus — privalom jai duoti?

Šiandie atsargos karininko vaidmuo tautos darbe tiek ryškus, kad apie tai daug kalbėti netenka.

Į pirmąjį klausimą — ką duoda Karo Mokykla mums — atsako pats gyvenimas.

Atsargos karininkas yra vispusiškai parengtas gyvenimui. Jo vaidmuo visuomeniniame gyvenime aiškus ir tikrai sutampęs su tautos gyvybinėmis idėjomis.

Atsargos karikas mokytojas, atsargos karikas agronomas, iš viso — atsargos karikas valdininkas ar, pagaliau, atsargos karikas pavyzdingas ūkininkas gali geriau savo, kaip žmogaus, pasiskirti įgyvendinti, nei šiaip eilinis mokytojas, agronomas — apskritai tarant — valdininkas, eilinis žmogus.

Sutraukta išvada — *Karo mokykla galutinai suformuoja charakterį, išugdo tvirtą tautinį nusiteikimą, fiziškai žmogų parengia gyvenimui.*

Suformuodama individualybę, *tu pačiu parengia tautinės inteligentijos kadrą*, kurio vaidmuo diena dienos darosi aiškesnis.

Taigi — gaunam daug — galutinai suformuotą charakterį, plačius horizontus savo siauram gyvenimui.

Ką mes turim duoti Karo mokyklai. Atsakymas vienas — patys save. Ne savo savymeilę, savanaudiškas intencijas. Ne.

Mūsų šūkis tebūna:

— *Tau, Karo mokykla, duodu savo proto, kūno ir sielos jėgas — visą save.* Tu jį ugdyk, puoselėk vargo Tėvynės labui.

Stovim naujo darbo angoje. Toliau matom geležinę drausmę, tvarką ir — darbą, darbą. Pačiam gale (ne kurie gal ir pačioj pradžioj) — žvaigždutę.

Tokios, maždaug, mūsų atvykusiųjų neaiškios viltys.

Be abejo, — ne visi čia susirinkom supratę Karo mokyklos norus ir idėjas, gal ne visi pasiryžę švariai ir tiksliai pasisavinti tai, ką duoda ši mokykla.

Gal suviliojo karininko žvaigždutė, tie šiltoki ją gaubią spinduliai, gal vienu metų tarnyba ar sotus maistas?

Aišku: visa tai nėra bloga. Žmogus — žmogumi lieka: natūralu, kad šie priedai masina. Bet—telieka jie tik priedėliai prie tikrai gražios idėjos: mokytis, dirbti su tikro kariūno rūpesčiu ir energija, semti iš Karo mokyklos šaltinio tuos gyvybės syvus, kurių taip reikalinga mūsų brangioji Vargo Lietuva.

Populiarus šūkis:

— Tautai jaunąsias jėgas!

Mūsų šūkis tebūnie:

— Karo mokyklai jaunąsias jėgas. Neatiduoti jai — tik paskolinti trumpam laikui — vieniems metams.

Ji gražins visa tai su kaupu, ji palenks jaunatvės ugnį, gaivališką jėgą ir energiją gražiausiai idėjai — šventam Tėvynės kūrybos darbui.

Tad darban, vyrai! Pajudinkim žemę, dainiaus žodžiais tariant.

Savo kojomis išvaikščiojom visas vietas, savo rankomis ir akimis išglamonėkim slėnius ir skardžius krūmuotus, visu savo protu, siela ir sąnariais pažinkim Tėvynės laukus lygiuosius, klonius ir kalvas.

Lietuviui, laisvės žmogui, ateitį kurkim gražiausią. Priešui, kuris Tėvynės gyvybės siūlą nukirpti norėtų — mirtį.

Tada lengva širdimi ir gryna sąžine, pavojaus valandai atėjus, galėsime tarti:

— *Tėvyne! Atiduodu Tau savo jaunąsias jėgas. Aš jaučiuos tiek tvirtas ir galingas, kad Tavo ateities aukuran šypsančių veidu savo gyvybę=auką brangiausią — padėsiu.*

Spalių 9-ji

Šią dieną sueina lygiai keturiolika metų, kai Lietuvos širdis, Lietuvos sostinė — Vilnius, lenkams judošiškai sulaužant Suvalkų sutartį, tapo atplėštas nuo Lietuvos kūno.

Liūdi Lietuva netekusi Vilniaus, nesidžiaugia ir lenkai. Ne džiaugsmą ir laimę jiems neša spalių 9-toji, bet baimę ir susirūpinimą, nes šiandieninė Lenkija, prisigrobsčiusi svetimų žemių, yra ne kas kita, kaip didelis, sandariai uždarytas, nuolat verdantis katilas. Tame uždarytame katile renkasi garai. Tai pavergtųjų diena iš dienos didėjanti neapykanta savo engėjams. Ir ateis laikas, kad truks pavergtųjų kantrybė t. y. sprogs susirinkę katile garai ir sprogdami susprogdins ir patį didžiulį katilą.

Mes kovojame dėl teisybės. Jie — dėl melo ir apgaulės. Mūsų ginklas — teisybė, troškimas taikos ir kultūrinio darbo. Jų ginklas — melas, apgaulė, agitacija ir provokacija. Ir, tiesą pasakius, kai kuriam laikui, jiems pasisekė melu ir provokacija apdumti pasauliui akis. Bet neilgam. Pasaulis pamatė lenkų norus ir planus. Tą įrodo Haagos Tribunolo Teismo sprendimas mūsų byloje su lenkais dėl tranzito. Tą įrodo daugumos žymių politikų nuomonės. Net didžiausi lenkų bičiuliai prancūzai, ir tie supranta, kad lenkų politika yra kenksminga Europos taikai.

Mes kovoję su lenkais ne vieni. Su mumis ukrainiečiai, gudai. Su mumis viešojo pasaulio opinija.

„Šiandien pasitraukiam iš Vilniaus, kad rytoj vėl į jį sugrįžtum“, šaukė mūsų savanorių saujelė pasitraukdama iš Vilniaus ir užleisdama jį Želigovskio legionams 1920 m. spalių mėn. 9 d. Savanoriai savo uždavinį atliko — apgynė Tėvynę nuo priešų, bet jie paliko nebaigtą žygį — Vilniaus vadavimo žygį.

Ir mes, būsimieji karininkai ir atsargos karininkai, turime baigti jų žygį. Jų nebaigtas žygis įpareigoja mus rengtis tam žygiui. Rengtis patiems ir rengti visą tautą.

Ne paslaptis, kad mes rasime Lietuvoje dar tokių piliečių, kuriems tautybės klausimas nesudaro jokios reikšmės; toks žmogus tautiškai užmigęs. Ne paslaptis, kad mes rasim ir tokių, kurie simpatizuoja Varšuvai, Berlynui ar Maskvai; toks žmogus tautai yra miręs, supuvęs, dvokiantis lavonas. Mūsų, baigusių Karo Mokyklą ir išsisklaidžiusių po visą Lietuvą, lau-

Nerami naktis

P. L. P. Karo Mokyklos kazematus apgaubė paslaptinga naktis... Naktis rudeninė, kaip ir daugelis kitų rudens naktų.

Už lango ūkanoja, švilpauja vėjas. Telefono vielos groja kažkokią, niekam nesuprantamą muziką. Dideli lietaus lašai barškina į langus, pasakodami liūdną liūdną mirties pasaką.

Kazematuose mirtina tylą. Kampuose slankioja tamsūs šešėliai... Galvoje pinasi įvairūs sapnai.

— — — — —
Karas... Mūsų motinų tūkstančiais kartų apverktas karas... Kovoju su priešais...

— Kas jie? Gal broliai?

— Argi brolis negali būti priešu?

Jų tiek daug. — Pilni laukai, grioviai, pakrūmės. O mūsų mažas būrelis, nuvargusių, apiplyusių, bado išvargintų.

Šešėliai — ne žmonės.

Kulkos švilpia. Sprogsta granatos. Liejasi kraujas. Mūsų žodžiai su keiksmiais maišosi. Vieni Dangui grūmoja. Kiti pas laimos prašo.

— Pirmyn, vyrai!... Drąsiau pirmyn!... Dar vienas šuolis!... Atakon!... Valio!...

Pakyla audra... Perkūnija. Žaibai perskrodžia tamsą. Perkūnas trenkia iš dangaus. Viskas subyra, žūva...

čia pareiga žadinti užmigusius, gaivinti lavonus, kitaip sakant, *tautiškai sąmoninti*. Kelti tautoje tautinį susipratimą, žadinti Tėvynės meilę t. y. kultūrinti tautą.

„Geriausia priemonė tautos kultūrai pakelti yra sąžiningas savo pareigų ėjimas ten, kur esi pastatytas“ — sako mūsų Šefas, Tautos Vadas.

Mūsų pareiga: mokslas, kariškas išsilavinimas, pasirėngimas tautą apmokyti gintis nuo priešo. Ir tuo mes savo misiją geriau atliksime, kuo daugiau dirbsime, rengsimės...

Ne svajonėmis ir dejavimais Vilnių atvaduosim, bet tvirta valia, geležiniu pasiryžimu, intensyviu darbu ir kova, kova iki galo:

Štai mintys, kurias kiekvienas turi apsvarstyti, minėdamas Vilniaus pagrobimo sukaktį.

Nutilo šuvių aidai. Nebegaudžia karo trimitai... Mes laimėjom...

Iškilingai sutinka mus didžiulė žmonių minia. Gieda pergalės himnus. Ta žmonių teikiama pagarba slėgė man širdį ir apėmė kažkoks nesuprantamas liūdesys.

Taip, liūdesio slegiamas, pamatau ją...

Nepažįstamą.

Tik tyliom valandom išsvajotą.

Ji atrodė tokia šventa, nekalta... Ne šios žemės būtybė. Rankoje laikė vyno taurę. Prinešė ją man ir padavė į rankas...

Kaip nugalėtoji...

Aš ją išgėriau. —

Iki dugno...

Pajutau didelį širdies skausmą. Velnišku juoku nusikvatojo likimas, kai prie jos kojų krito auka.

— Prakeikimas!

— Klasta!

Ji paniekinamai šypsojos...

— Kas tu esi?

— ?!

— Kas esi? — Dar kartą vos girdimu balsu sušnibždėjau.

— ? Nusikvatojo...

— Kodėl nesakai?... Gėda prisipažinti?... Ir nereikia. Aš jau žinau...

— Tavo broliai — lenkai!

— — — — —

Praverčiau akis... Pro langą žiūrėjo ūkanotas spalų 9 dienos rytas.

A. Panemunė.

1934 metai.

Ltn. Danilevičius St.

Nežinomo Kareivio kapas

Kiekviena tauta turi karžygių, didvyrių ar šiaip pasižymėjusių žmonių, kurių atminimui ir garbei pastatyti didžiuliai ir brangūs paminklai, įsteigti įvairūs tų didžiųjų žmonių vardais fondai ir puikūs pastatai mokyklos, ligoninės ir kt. Tų žmonių vardais pavadinti kariuomenių pulkai, didžiuliai miestai, universitetai, gimnazijos, organizacijos ir t.t. Tokių karžygių, didvyrių ar pasižymėjusių žmonių vardais, o jų darbus tautos mini kelių šimtmečių ar visų amžių bėgyje. Tokių karžygių darbo vaisiais naudojasi visos palikuonių kartos, o jų pėdomis seka tūkstančiai geriausių tautos sūnų.

Bet dar kiekvienoj tautoj yra nemaža nežinomų karžygių, kurie žuvo kovos lauke dėl savosios tautos laisvės, jos garbės ir geresnės buities. Tokių nežinomų karžygių vardai nebuvo įamžinti daugelio tautų istorijose, neskambėjo jų darbai palikuonių dainose, pasakose, padavimuose.

Ir mes kasmet iškilmingai minime pirmąsias mūsų Nepriklausomybės aukas, už jas meldžiamės, jas gerbiame ir prašome pas Aukščiausiąjį palaimos. Bet yra dar daug žuvusiųjų dėl Lietuvos nepriklausomybės karių, kurių vardų neminime, o karais net ir visai nežinome.

Daugumos žuvusiųjų karių palaikai surinkti ir palaidoti bendruose brolių kapuose. Šių žuvusiųjų karžygių amžino poilsio vietas dažniausiai pažymėtos paminklais ir kryžiais. Šias vietas dažnai aplanko žuvusiųjų artimieji ar šiaip geros valios tautiečiai.

Nežinomųjų karių kapai, jeigu ir būna brolių kapuose, papuošti kryžiais, su kukliais parašais — „Nežinomas Kareivis“, bet dar daug ir nebesurandama, nes tų nežinomųjų karžygių kaulai išmėtyti po plačiuosius Lietuvos laukus. Gražiosios Dauguvos krantai, Panerių kalnai ir tamsūs Augustavo miškai pri-

dengė savo šaltomis žemėmis nežinomųjų karžygių kaulus, o daugumos jų kapus ir šiandien dar tebemindo gobšųjų kaimynų geležimis kaustyti batai.

Niekas tokių nežinomųjų karžygių kapų neaplanko, nepapuošia ir neapraudoja. Tik sidabrinė rytmečio rasa savo vaivorykštės spalvų perlais juos puošia, tik žvarbūs rudens vėjai paguodžia ir apraudoja žuvusiųjų nežinomųjų karių sielas...

Po Didžiojo karo, daugumoj valstybių, pav.: Anglijoj, Prancūzijoje, J. A. Valstybėse ir kt., nežinomųjų karių atminimui bei pagerbimui, surinkus nežinomųjų karių kaulų, supilti tam tikrose garbingose vietose kapai ir pastatyti paminklai, prie kurių tautos iškilmių metu ir kitais įvairiais atvejais atiduodama pagarba ir tiems nežinomiems tėvynės gynėjams.

Tokį Nežinomojo Kareivio kapą lapkričio mėn. 23 d. kariuomenės kūrimosi šventės proga supylė ir lietuvių tauta, Vytauto Didžiojo muziejaus aikštėje, prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės.

Nežinomojo Kareivio palaikai buvo palaidoti su atitinkamomis iškilėmis. Iškilmėse dalyvavo J. E. Resp. Prezidentas, vyriausybė ir vadovybė, kariuomenės dalys, įvairios tautiškos organizacijos, tūkstantinė kauniečių minia.

Nežinomojo Kareivio laidojimo apeigas atliko arkivyskupas Karevičius, kuris prieš 16 metų pašventino pirmuosius mūsų kariuomenės ginklus, prisiekdino ir laimino einančius Nepriklausomybės ginti karius.

Valstybės Prezidentas, pasirėmęs Lietuvos Valstybės ordinu, medalių ir kitų pažymėjimų ženklų įstatymu, Nežinomą Kareivį, žuvusį dėl Lietuvos laisvės 1919 m. ir laidojamą laikinoje sostinėje Kaune, Vytauto Didžiojo muziejaus aikštėje, kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus ordino švenčių proga apdovanojo III-jo laipsnio Vyčio Kryžiumi.

Mes gyvieji lenkiame galvas prieš naujai supiltą Nežinomo Kareivio kapą ir prisiekiame tvirtai spausiti rankoje ginklą, kol bus pasiekti idealai, dėl kurių nežinomieji kovojo ir žuvo.

Priesaika

(Iš buvusio kariūno-kandidato užrašų)

Buvo nepaprasta naktis. Iki vidurnakčio salėje skambėjo muzika. Sūkėsi poros. Karštai plakė širdys. Putojo vynas.

Lauke karojo rūkas. Kaip šydas. Mėnuo buvo apsiblausęs. Neaiškiu veidu. Mieguistas.

Po vidurnakčio mirė paskutinis muzikos akordas. Salė ap-
temo. Karštai sūkūsios poros išsiskirstė. Su skausmu širdyje. Ilgesiu krūtinėje.

Aukštuose mūruose užmigo daug žmonių. Jaunų. Tą naktį kuopa miegojo neramiai. Sapnai buvo keisti.

O rajone ramiai vaikščiojo patruliai. Skvere triumfališkai stovėjo Vytautas. Aštrus jo žvilgsnis vėrė rytus. Rudens šal-
nos pakąstos gėlės šnarėjo po jo kojomis. Baimingai.

Pamažu atėjo diena. Kaip motina prie miegančio kūdikio. Rūmai nuo pirmųjų saulės spindulių paraudo. Jaunamartės vei-
das galėjo jiems pavydėti skaistumo.

Kuopa atgijo. Su pirmaisiais saulės spinduliais. O kai laik-
rodžio rodyklės užkliuvo ties devyniomis, kuopa žygiavo baž-
nyčion. Grendinys dundėjo. Pavasario griaustiniu ... Gimna-
zistės pavydėjo tokios jaunystės.

Grįžtant iš bažnyčios skambėjo dainos. Linksmos. Jų aidai blaškėsi miesto mūruose. Rudens vėjas gavinio veidus.

Kuopa grįžo iš bažnyčios. Ir vėl tuojau išsirikiavo aikštėje. Ne viena. Kartu su visa mokykla.

Ties kuopa baltai apdengtas stalas. Kryžius, evangelija. Rengiamasi nepaprastoms iškilmėms.

Seniai jų laukė kuopa. Kaip pavasario paukščių perskren-
dant ...

Vėjas siunta. Plėšo baltą stalo drobulę. Cypia užkliuvęs už plieno, durtuvų. Supykęs blaško paskutinius lapus. Pajuodusius. Senai mirusius.

Ruduo. Ruduo. Bet širdyse šimtai pavasarių. Artėjo triumfo valanda. Išsipildė svajonės.

Tapsime kariūnais! ...

Priesaika. —

Pakeltos dešinės. Kartojami priesaikos žodžiai. Prisiekia-

... O dar taip neseniai buvo vasara. Vytauto skvere žydėjo gėlės...

ma prieš dangų ir žemę ištikimybė. Paklusnumas. Negali rus
dens vėtra pavogti žodžių. Atšaldyti krūtinę.

Pabučiuojame kryžių ir evangeliją. Karštai. Kaip motulę.
Suklaupiame prieš vėliavą. Raudoną šilką spaudžiame prie lū-
pų. Šilką už kurį lengva būtų mirti.

Tapome kariūnais! Tiek daug džiaugsmo širdyje. Rodosi,
visus norėtum priglausti prie krūtinės. Išbučiuoti. Savo džiaugs-
mą išsakyti. —

Kuopoje aidi garsūs valio. Ant stiprių rankų aukštai iškyla
būrininkai, skyrininkai. Padėka tiems, kurie mus mokė žengti
pirmuosius žingsnius.

Praeina džiaugsmo diena. Viesulu prašvilpia. Naktis juoda
skraiste dangų uždengia.

Vėjas vaitoja. Kaukia. Prakeikimą žemei lemia. O aukštuo-
se mūrose džiūgauja jaunos širdys. Vestuvių puotą kelia.

Muz. KL. GRIAUSDĖ
Karo Mokyklos dainų
lektorius (nuo 1928 m.)

Kl. Griausdė

Daina Karo Mokykloje

Vienintelė Lietuvoje karininkų rengimo įstaiga — Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla. Čia laisvu noru ir nelengvai įstoja rinktiniai jaunuoliai, žmonės inteligentai, karybos mokslų studijoms.

Baigę Mokyklą, jaunieji karininkai išsisklaido po visas kariuomenės dalis. Čia, būdami artimiausiais kareivių mokytojais, auklėtojais ir vadais, susiduria su reikšmingu kariuomenės gyvenime veiksmu — kariškąja daina. Ir šioje srityje karininkas turi būti autoritetu. Todėl, esant dar Karo Mokykloje, reikalingiausių žinių ir patyrimo įsigijimas, o taip pat kariškosios dainos pamėgimas — yra būtinas.

Kariūnams nesudėtingą dainą išmokti nesunku jau vien dėl to, kad jie, dar gimnazijose būdami, yra kiek pasirengę ir susipažinę su elementariškiausiomis muzikos teoretinėmis žiniomis, yra dainavę. Karo Mokykloje per dvejus metus, po dvi pamokas

savaiteje, galima išmokyti žymiai sudėtingesnių žygio ir šiaip kariškų dainų. Įvairiais atvejais pasikalbėjimuose su kariūnais esti paliečiamas klausimas ir apie mūsų kariuomenės dalių dainas, skirtingą kariūnams dainuojančiųjų kontingentą, kariuomenės dainavimo būdus. Prisiminus šioje srityje duodamus patarimus, jaunam karininkui dalyje bus kiek lengviau orientuotis. Nesunku yra susidaryti iš Mokykloje dainuojamų lengvesnių dainų repertuarą, kiekvienam kariūnui turėti tvarkingą dainų sąsiuvinėlį ir net vienos kitos dainos užrašytą melodiją. Tik nereikia baigus Mokyklą visa tai padėti šalin, o dainų lai moko būrininkas ar viršila. Tuo nenorima pasakyti, kad pastarųjų tarpe nesą kartais ir pasišventusių specialistų, buvusių chorvedžių, vargonininkų, tačiau karininko patyrimas ir šioje srityje, kariškosios dainos dvasios supratimas turi būti pirmoje vietoje. Daug maloniau vadui klausytis gražiai dainuojančio savo dalinio, kai jaučia, kad ten ir jo žymi dalis triūso įdėta.

Karininko priežiūroje turi būti ir dainų parinkimas bei jų kontroliavimas. Mokant žmones naują dainą, reikia stengtis ne tik šiaip taip perduoti jiems dainos motyvą, bet stengtis, kad pačioje pradžioje ji teisingai išmokytų, o ne įvairiausiais variantais iškraipytų. O tai neretai pasitaiko (kartais ir kariūnų tarpe).

Vadinas, atitinkamu rimtumu kariūnas turi žiūrėti į Karo Mokykloje dėstomas dainų pamokas ir į dainavimą einant rikiuotėje. Juk ir pačiam nauda: dainuojant išsidirba balso skambesys, aiški tarėna, alsavimas. Kaip išmokstama rikiuotėje drąsiai, gražiai komanduoti, taip reikia išmokyti, reikalui esant, ir dainą savarankiškais užtraukti, paduoti būriui ar kuopai balsą. Čia nereikia būti solistu. Karo Mokyklon žmonės be klausos nepritimami. Norėdamas, kiekvienas kariūnas gali tai pasiekti. Dainos nemėgti, iš viso, — mano nuomone, — kariūnas negali.

Nuo karininkų, nuo kariūnų dainomis užsikrečia ir kariiviai. Keli pastarieji metai jau parodė, kad daugelis Karo Mokykloje dainuojamų dainų jau skamba ir kitose kariuomenės dalyse. Tai aiškūs kelių paskutinių Karo Mokyklos laidų karininkų (ir kariūnų, atliekant dalyse stažą) įdiegtų sėklų vaisiai.

Taigi, lai ir tolimesnės Karo Mokyklos jaunų karininkų laidos dar stipriau pasireiškia lietuviškos kariškos dainos ugdymu mūsų kariuomenėje, o per ją daina lai sklinda į visą dainas mylinčią mūsų tautą. Daina ne verkšlenanti, aimanuojanti, o linksmą, didingą, uždeganti jaunystę, pasiryžimu, karingų sentėvių dvasia! Daina, išreiškianti ekspresingą, veiklią atgimusio lietuvio dvasią, tikinti garbingą, skaisčia Lietuvos ateitimi, skatinanti

didiems žygiams, kurių tėvynė iš savo sūnų neabejotinai pareikalaus!

Kuo greičiau galutinai nusikratykime svetimų motyvų skarmalais.

Garbingosios Karo Mokyklos 15 metų sukakties proga noriu pažymėti kariūnų choro veiklą, nes šis choras yra žinomas ir už Karo Mokyklos sienų. Jo veikimas, nors betarpiai, yra visuomeninis. Tas veikimas pasireiškė, maždaug, nuo 1924 m., kada buvo įvestos privalomos žygiui taikomų dainų pamokos. Anksčiau, dar nuo 1919 m., Karo Mokykloje pripuolamai dirbo muzikai: Ant Vaičiūnas, K. Banaitis ir St. Šimkus. Nuo 1924 m. iki 1927 m.—lektoriavo Norvaiša, o nuo 1928 iki šiol—Kl. Griauzdė.

Karo Mokyklos kariūnų dainuojamos dainos išimtinai taikomos žygiui. Dainuojama: dvibalsiai, tribalsiai ir keturbalsiai. Žygyje kariūnai nestatomi balsais, o pagal ūgį. Tuo atveju yra jau sunkiau su daugiabalsėmis dainomis, bet pasiryžę kariūnai ir jas tinkamai išpildo.

Nuo 1928 m., be bendrojo choro, yra sudaromas ir taip vad. rinktinis 50—60 kadro kariūnų choras. Tasai choras dažnai atlieka dainų programą kariūnų vakarėliuose ir kariuomenės radio pusvalandžiuose.

Per visą kariuomenės radio pusvalandžių egzistavimo laiką kariūnų choras savo dainomis, deklamacijomis ir vaizdais užpildė per 50 pusv. su 60 įvairaus pobūdžio bei turinio dainomis. Be to, 1931 m. XIII laidos kar. rinkt. choras keletą dainų įdė į patefono plokšteles, kurios, kaip tikros pačių karių įdainuotos kariškos dainos, Lietuvoje yra pirmutinės.

Iš to trumpo meninės veiklos aprašymo, matome, kad kariūnai, be specialių savo studijų, randa laiko ne vien sau dainuoti, bet ir daina patarnauti mūsų kariuomenei ir visuomenei, o ypač jaunimui, keldama dainos pamėgimą.

Tokiu būdu P. L. P. Karo Mokykla, švėsdama savo darbo penkiolikos metų sukaktį, gali pasidžiaugti ir šiuo dvasiniu indėliu į mūsų kariuomenę ir tautą.

Nuo šapirografuojamo laikrašč

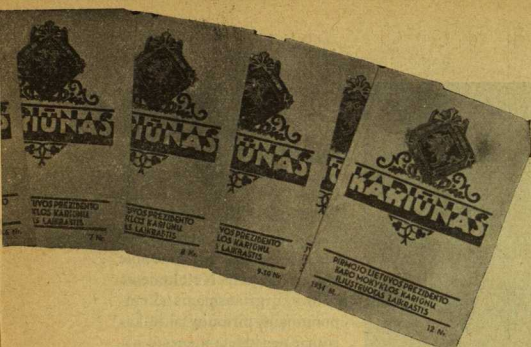

J. Itn. VILKUTAITIS

Žymiausias „Kariūno“ I nr. bendradarbis (dabar I-mė gusarų D.L.E.Kun.J. Radvilos pulke)

„Kariūnas“ gimė 1932 metais, miglotą spalį mėn. 25 dienos vakarą. Kadangi žurnalo įsteigimo faktas įvykęs Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos 15-kos metų gyvenimo laikotarpyje, ir kadangi „Kariūno“ esimo dėka su lig išgalių šiuo sukakties numeriu stengiamasi pa vaizduoti mūsų vienintelės kariškosios Almae Matris įsteigimą ir jos per 15-ką metų nudirbtus darbus — manau, kad šia proga visiškai tiktų prisiminti ir pažymėti, kaip, kodėl, kieno pastangomis šis iliustruotas kariūnų žurnalas buvo įsteigtas.

Likimas man lėmė 1931 m. vasario mėn. 17 d. ap

tėlio, iki iliustruoto žurnalo

leisti garbingąjį kęstutiečių pulką ir „keliu atgal“ grįžti Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklon, iš kurios tada dar tik prieš pusę metų buvau išėjęs. Vėl turėjau laimės jausti energingą, jaunuolišką, pasiryžimą, nuolatinį darbą verdantį kariūniškojo gyvenimo tempą; gyvenimą, kurį, rodos, taip norėtus sugauti, įamžinti, kitiems parodyti. Konkrečiai, galvojau apie kokio nors kariūnų laikraščelio būtinumą. Juk čia tiek daug aukšto intelekto rinktinių jaunuolių, toks įvairus, kiekvienam vispasiškai sveikam vyrui pavydėtinas kariūno gyvenimas, tiek kariškų minčių, pergyvenimų, kilnių jausmų!

Ats. j. ltn. A. MIŠKINIS
„Kariūno“ 1 nr. bendradarbis, vienas
iš žimių jaunųjų poetų

J. ltn. ŠUKYS
„Kariūno“ 1 nr. bendradarbis (dabar
5 p. pulke)

Beveik neturime pačių kariūnų užfiksuotų kariūniškojo gyvenimo pėdsakus iš pirmųjų Karo Mokyklos gyvenimo dienų. Kaip būtų vertingas koks nors rimtesnis kariūnų leidinėlis iš 1919-20-21 metų. Tačiau nebuvo laisvųjų dienų kariūnams apie tai nė svajoti. Netolimiems patrankų griausmams akomponuojant, pirmųjų laidų kariūnai per keletą mėnesių pasirengdavo karininko pareigoms ir ne rašalu, bet savo krauju nužymėjo anų dienų gyvenimo pėdsakus, didvyriškai grumdamiės dėl kiekvieno gimtosios žemės žingsnio.

Aigi, kaip skirtingos mūsų dienų gyvenimo sąlygos! Tačiau argi mūsų laikai nepasiliks tolimoj praeityje? O ar mes, turėdami puikios progos, ką nors paliksime kitoms, už metų virtinės būsiančioms, kariūnų laidoms? Jeigu galime ką nors padaryti, nereikalaudami nei ypatingų išlaidų, nei pelno, tai kodėl nepadaryt?

Šios mintys kartais ateidavo man į galvą. Tik anaip tol ne man vienam. XIV-sios laidos kadro kariūnų grupelė: kar. v. p. Vilkutaitis, kar. j. p. Šukys, kar. gr. Šiliauskas ir VII-sios laidos kar. asp. A. Miškinis buvo pasiryžę šias mintis realizuoti. Tarėme įsteigti rotatoriumi spausdinamą laikraštėlį. Tiesa, panašų, pamenu, išleido ir IX-sios laidos vyr. kurso kariūnai, bet tai buvo vienkartinis „staptas“ satyros laikraštėlis „Vargelis-Tėvelis“, išleistas šios tradicijos proga.

Kai būsimo „Kariūno“ pirmajam numeriui medžiaga buvo surinkta, kar. v. p. Vilkutaitis, nepaprastai nusiteikęs išleistuvių artimumu, pareiškė:

- Tamsta leitenante, „Kariūną“ spausdinkime spaustuvejė.
- O kur lėšos? — paklausiau šios minties masinamas.
- Mes, išleidžiamasis kursas, sudėsim. Po litą, po du. O pinigų juk gausime.

— Gerai, jeigu tik visi sutiks.

Vieną vakarą buvau pakviestas išleidžiamojo kurso klasėn. Ten buvo susirinkę viso minėto kurso kariūnai. Įėjus visi patenkinti linksmi šypsojos. Užklausus, kas sutinka su anksčiau pareikšta kar. v. p. Vilkutaičio nuomone, visų rankos energingai pakilo aukštyn. Taigi, nutarta.

Mokyklos viršininkas, gen. ltn. Jackus, sumanymui karštai pritarė ir leido paimti iš, taip vadinamo, kariūnų klubo fondo pinigų 383 lit. Tai ir buvo pagrindinis kapitalas laikraščiu leisti. Iš niekur kitur ir iš pačios Mokyklos nė vieno cento negauta. Taip 1932 m. spalio mėn. 25 d. išėjo 1-sis „Kariūno“ nr. Antrasis numeris išėjo po dviejų mėn., kur buvo pareikšta, kad „Kariūnas“ eisias kas du mėnesiai.

Taip gimęs iliustruotas kariūnų žurnalas, vis tobulėdamas, eina iki šiai dienai. Kariškoji spauda iki šiol su malonumu konsultavo, kad „Kariūnas“ esąs įdomus, pilnas jaunuoliškos, kariškos dvasios, gražiai leidžiamas laikraštis. Tai yra gausus atpildas už šį idėjinį kariškosios jaunuomenės darbą. Už darbą, kurio jaunas „Kariūnas“ iki šiol, deja, pinigais atlyginti dar negali.

Žurnalo bendradarbiai ir redakcija dirba be atlyginimo. Ir nesiskundžia, jo iš šalies nelaukia. Pasiryžimas, pasitikėjimas vašromu darbu, neabejotinai ateity sudarys geresnes aplinkybes. „Kariūnas“ pats pasieks laimėjimo ir, mano įsitikinimu, eis tol, kol gyvuos P. L. P. Karo Mokykla. Pripuolamai, kai kas, ypač žurnalo leidimo pradžioje, dėl jo likimo numodavo ranka. Sceptikai apsiriko!

— Tai kariškosios spaudos jėgų skaldymas, — bandė tūlas įrodinėti.

O tuo tarpu — „Kariūnas“ kitus mūsų kariškuosius leidinius nuskriaudė tuo, kad, jam einant, atgijo karininkų laikraštis „Kardas“, toli nužengė vis tobulėdamas „Karys“, atsirado redakcinės kolegijos, o mūsų kariškųjų leidinių šeima padidėjo dar vienu jaunu, dai-

J. ltn. ŠILIAUSUKAS
„Kariūno“ 1 nr. bendradarbis (dabar
7 p. pulke

liu ir ne taip jau tuščiu žurnalu. Gi uždavinys — vaizduoti drausmingą, nuolatinį darbą verdantį tikrai vyrišką Karo Mokyklos auklėtinių gyvenimą, uždegti gimtojo krašto ir savosios kariuomenės meilę, o taip pat dar Mokykloj esantiems būsimesiems Lietuvos karininkams skiepyti kariškosios spaudos pamėgimą.

Šiuo numeriu baigiame I-ąjį tomą. Kiek sugebėdamas, paminėjęs Mokyklos 15 metų sukaktį, „Kariūnas“ jaučiasi lyg ir pasiekęs vieną svarbią eilinę ribą. Pažadais neviliodamas ir didesnės skaitytojų šeimos tikėdamasis, žurnalas eis toliau. Manau, kad ne vien geru žodžiu, bet ir materialine parama šis darbas bus atlygintas.

Spaudos ir švietimo skyrius žurnalą išrašo visoms kariuomenės dalių kareivių bibliotekoms. Tačiau, man atrodo, kad kariuomenės dalys surastų iš kokių nors sumų metams 40—50 litų, išrašyti „Kariūną“ visoms kuopoms ir komandoms. Kareiviai matys, kaip, kokioje dvasioje rengiami jų būsimeji vadai.

Taigi skaisčiomis viltimis „Karūnas“ sutinka Naujuosius 1935 metus ir ryžtasi tolimesniam darbui.

Ltn. Urbanavičius

Mūsų „Kariūnas“

1932 metų rudenį, P. L. P. Karo Mokykloje pasirodė pirmasis „Kariūno“ numeris, kurį kariška spauda nuoširdžiai pasveikino. Štai jau treči metai, kaip „Kariūnas“ gyvuoja, vis stiprėdamas, vis tobulėdamas. Jį mielai skaito ne tik kariūnai: jis pasiekia karininkų ramovių bibliotekas, visas kareivių bibliotekas, jį skaito paskutinių laidų jaunieji karininkai. „Kariūnas“ virsta populiariu kariškai auklėjamos jaunuomenės organu,

Tokią paskirtį jam ir buvo numąčiusi grupelė iniciatorių, kurių priekyje buvo dabartinis „Kariūno“ redaktorius ltn. Urbanavičius.

„Kariūnas“ buvo pradėtas leisti ta mintimi, kad atvykę iš gimnazijos suolų, su pilnai išugdytu kariškos dvasios supratimu, jaunuoliai, jį skaitydami, pasiimtų kariška nuotaika, suprastų savo kilnias karo pareigas ir kariškos garbės sąvoką ir patys savo darbu prisidėdami, pratintųsi drąsiai, kariškai reikšti savo mintis raštu. Svarbiausia — vaizduoti energingą, griežtą, tikrai vyrišką rinktinių jaunuolių gyvenimą, įžiebtį jauno kariūno sieloje savimi pasitikėjimo kibirkštį. Juk mažos tautos — mažos

valstybės karys ypatingai to pasitikėjimo reikalingas, nes savo sugebėjimus ir savo narsumą jam visuomet teks parodyti kovoje su keleriopai skaitlingesniu priešu. Nors lietuvių kariuomenė jau senovėje buvo garsi savo narsumu, turėjusi savo aktyve daug gražių pergalių, susikūrusi savas kariškas tradicijas, — atgimusios Lietuvos kariuomenei reikia pradėti kurti iš naujo, nes nelaisvės amžiai nutraukė visus saitus, galėjusius duoti mums iš senovės ką tikrai lietuviško, kariško.

„Kariūno“ puslapiuose, patiems kariūnams duodama galimybės išlieti savo mintis, nagrinėti jiems rūpimus jų būsimą gyvenimo klausimus, analizuoti kariuomenės santykius su visuomene, ateities karo galimybes ir t.t. Vienu žodžiu, „Kariūnas“ padeda jaunam kariūnui formotis, augti jaunoj lietuviškoj kariškoj dvasioj, tobulinti savo kariškus privalumus — artėti prie tokio būsimąj karininko tipo, kuris galėtų būti lietuvių karininko idealu.

Kaipo kariūnų žurnalas — gražiai leidžiamas „Kariūnas“ neturi sau lygių ne tik Pabaltėje, bet ir Vakarų Europos kariuomenių kariškų leidinių tarpe (? Red.). Todėl „Kariūnui“ tektų tik palinkėti ilgai ir sėkmingai gyvuoti ir tobulėti.

J. ltn. Vilkutaitis

DIDI ŠVENTĖ — TAUTOS VADO 60-TIES METŲ JUBILIEJUS

Šių metų rugsėjo 8 ir 9 dienos mūsų tautos džiaugsmo, pasididžiavimo, karūtu ir pasiryžimo, grąžinti savo tautai garbės laikus, dienas. Ši šventė lietuvių tautai yra džiaugsmo šventė, nes tai 60 metų jubiliejaus šventė Vado, šventė Tautos Vado, kuriam ir iškilmingiausiai pareiškta visos tautos pagarba nėra didelė, sulyginus su Jo darbais Tėvynės, Tautos gerovei, laisvei. Karo mokyklai ši šventė dar padvigubėja, nes Jis, garbingasis mūsų Tautos Vadas, yra ir mokyklos Šefas.

8 dieną 15 val. mokyklos didžioji salė pilna kariūnų. Čia ir visi mokyklos karininkai. Pakilusi nuotaika... Priešais stovi Tautos Vadas. Ne, tai Jo portretas, bet čia Tautos Vadas kaip gyvas. Visi kupini džiaugsmo ir pagarbos. Jaunuoliai kariūnai laikosi, o taip kiekvienas norėtų mylimam Tautos Vadamui triukšmingai pareikšti pagarbą. Salėj jaučiasi vos sulaikoma energija.

Majoro Babicko paskaita. Pamatome mylimą Tautos Vadą dar vaiką galvijus ganantį, statulėles lipdantį ir instinktyviai trokštantį mokslo. Jau Jo troškimai realizuojasi — jis pradžios mokykloj. Jis jau Palangoj, susipratęs, tęsėsynę pamilęs gimnazistas. Mokslo siekti nenustoja. Štai vėl jis jau Mintaujos gimnazijoj. Iš gimnazijos pašalinamas už tat, kad yra lietuvis ir juo nori pasilikti. Pilnas energijos, pasišventimo

dirbti Tėvynei, Antanas Smetona jau studentas. Pagaliau Jis jau Vilniuje varo gilią tautinio darbo vagą. Prasideda Didysis Karas.

Majoras Babickas savo paskaitą tuo ir baigia. Toliau paskaitą tęsia mokyklos viršininkas gen. št. pulk. Černius. Jis, gerai pažindamas Tautos Vadą ir teisingai įvertindamas Jo darbus, nušviečia mums Jo, Antano Smetonos, nuopelnus mūsų tautai, atgaunant nepriklausomybę ir lietuvių valstybei pirmas dienas gyvenant. Pergyvename 1918 m. Vasario 16 dieną. Matome kuriant kariuomenę, ir visur Tautos Vadui, Antanui Smetonai, energijos ir sumanumo netrūksta. Jis jau Pirmasis Lietuvos Prezidentas. Ir kas kitas juo gali būti tokiomis sunkiomis Lietuvai dienomis?

Lietuvoj prasideda partijų kovos. Jam gaila Lietuvos. Jis nori, kad lietuvių tauta eitų vieningo susiklausymo ir kuriamojo darbo keliu, bet, pageidaujant partijoms, nuo vadovavimo pasitraukia. Dabar irgi budi ir, pamatęs vos gimusią Lietuvos Nepriklausomybę ant budgnės krašto, ją gelbsti.

Baigdamas, mokyklos Viršininkas, gen. št. pulk. Černius, pabrėžia, kad ir mes kariai laukiame Jo ženkle žygiui į Sostinę, į Vilnių.

Mokyklos Viršininkui pradėjus, suskamba Tautos Vadui, Antanui Smetonai griausmingas „valio“ ir visa salė užtraukia savo šefui „Ilgiausių metų“... Įtempimas sumažėjo, dabar visi pilni

Mes jau praėjome!
Iš kariuomenės parado
Tautos Vado garbei
š. m. rugsėjo 9 d.

entuziazmo, pasiryžimo dirbti savo tautai, kad jai nebūtų baisūs, pavojingi grūnojimai iš vakarų ar pietų kaimyno, kad greit ir vilniečiai kartu galėtų džiaugtis. Šią tylią kiekvieno priesaiką patvirtiname Tautos Himnu.

Antrą dalį paminėjimo programos sudaro kariūnų išpildyti meniški dalykėliai. Kariūnai myli ir meną, nes mūsų Tautos Vadas yra ir menininkas.

Kar. J. Bilius

„GERAM ŠAULIUI“

(Ištrauka iš Įsakymo Karo Mokyklai 292 Nr. 1934 m. spalio mėn. 26 d.).

4 §

Žemiau išvardinti kariūnai ir kariūnai aspirantai, už šaudymą iš šautuvų 1934 m. apdovanoti:

1. Kar. Viršila Balčiūnas Bronius — laikrodžiu ir ženkleliu „Geram šauliui“.
2. Kar. j. p. Smieliauskas Vladas — ženkl. „Geram šauliui“
3. Kar. gr. Valiulis Henrikas — ženkl. „Geram šauliui“.
4. Kar. Bieliauskas Vytautas — ženkl. „Geram šauliui“.
5. Kar. Jablonskis Juozas — ženkl. „Geram šauliui“
6. Kar. Juškys Jonas — ženkl. „Geram šauliui“.

7. Kar. Vodopalas Petras — ženkl. „Geram šauliui“

8. Kar. asp. Gučas Vladas — ženkl. „Geram šauliui“

9. Kar. asp. Budrys Vladas — ženkl. „Geram šauliui“

10. Kar. asp. Urbonas Kostas — ženkl. „Geram šauliui“.

Pastaba. Kariuomenės Inspektoriaus rašt. 41832 Nr.

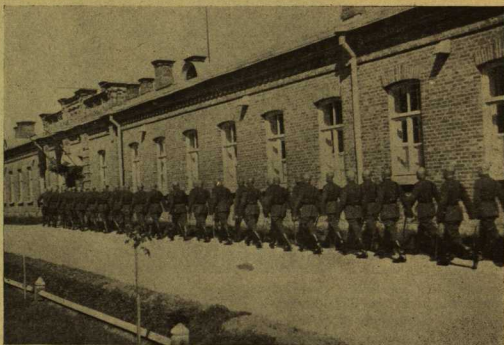
IŠ KARIŪNO-KANDIDATO DIENORAŠČIO

IX. 3 d.

Gavau šautuvą. Visą kuopa gavo šautuvus. Skyrininkas įsakė jį saugoti nuo dulkių. Kaip akį. Pakišau po antklode ir galvoju, kur reikės dėti jį nakčiai... O sunkus tas individualus ginklelis! Vargus bus, kai reikės jį nešioti. Tur būt, kitą metą. Kai sustiprėsime.

Per pamokas.

Statutai man atrodo panašūs į Mahomedo koraną. Reikia daug išminties juos suprasti. Dieve mano, kiek aš ant jų sėdėjau, o vis dėl to nežinau, ar pulko vadas gali ženyti be divizijos vado leidimo, ar ne. Jei reikės laikyti egzaminus, tai žuvęs! 2000 su viršum paragrafų negali tilpti mano akiniuotoj galvoje.

Laimingi jaunieji leitenantai eina priimti iš Tautos Vado rankų kardus

Po pietų.

Skyrininkas pavadino mane neišma-nėliu. Už šautuvo paslėpimą po ant-klode. Liepė jį (šautuvą) pastatyti į stovą. Ot galva! Stovas patiria visas gamtos atmainas, o jis liepia į jį šau-tuvą statyti. Pažiūrėsime, kaip šautu-vas po dviejų dienų atrodys. Ar ne-teks pastarąjį pervesti į žemesnę rū-šį?!...

IX. 10 d.

Daug prabėgo dienų. Poetas pasa-kytų, daug laiko nutekėjo į amžinybės bačką. Šautuvą valau kasdien ir bai-siai ščyrai. Nėra vilties, kad kada nors jis bus degraduotas.

Prakaitą senoviškai liejame, bet jau nuo mokomo žingsnio kulnų nebe-skauda.

Turiu daug vargo su šautuvu. Nesi-laiko jis man ant peties, nors mišias užpirk! Svyruoja einant, kaip Pilsuc-kio ūsai, o skyrininkas už šį ritmo įkūnijimą man jau kelias dienas pa-žadėjo. Bendrai imant, pradėjo jau

bausti. Ypatingai būrininkas kietos širdies žmogus. Jei tik ištars pavars-dę, tai nieko negalvodamas rėk: „Pa-imsiu tris dienas...“

IX. 20 d.

Mokė jau kelintą kartą sveikintis. Į miestą išeisiu tik Kalėdoms, jei kas-dien sveikinimuisi paskirsiu po dvi valandas laiko. Išmokti sveikintis — ne-lengviau, kaip pramokti kinų kalbos! Reikia čia daug gracijos. Kartu ten-ka sujungti kojos mušimą, galvos pa-sukimą ir linksmą miną dar turi veide padaryti! Daugiausia man nervus ga-sdina, kad aš sveikindamasis išsižioju ir būtinai kaire ranka turiu mojuoti!

Negreitai pamatysiu savo širdies paguodą — gyvą meilės paveikslą — Gabrusę.

X. 3 d.

Buvau metęs rašyti dienoraštį, bet apsigalvojęs vėl imu dilinti plunksną. Dabar viskas atrodo visai kitaip, ne-gu pirmomis dienomis. Laukiu vaka-ro, kuris, sako, greit bus. Galėsiu pa-

sikviesti Gabrusę ir pademonstruoti, kaip daromi sūkiniai. Darant sūkinį aplink, dar galva svaišta, bet nieko. Pripratimas viską padarys.

Vakare.

Gavau nuo viršilos keturias dienas už „gromuliojimą“ rikiuotėje. Po vakarienės gerokas kšsnis dar buvo likęs mano kairiajame žandikaulyje ir per vakarinį patikrinimą pasiryžau jį nustumti į prideramą vietą, bet viršila pastebėjo šį mano kilnų veiksmą ir keturias dienas davė. Tobulam šio veiksmo išvystymui!... Po parabelių, šeštadienį negalėsiu pasimatyti su Gabruse. Reikės pasikalbėti su kuopos būdetoju, kad praneštų mokyklos būdetojui (kai ateis Gabrusė), jog pas mane viduriai netvarkoje. Suprask, širdute, — sergu. O tai negarbė bus, jei ims stačiai ir vėptelės — nubaustas.

Ot gyvenimas! Kaip karšta geležis.

Kar. B. Šidlauskas

MANO IŠPŪDŽIAI VYKSTANT IR ATVYKUS Į P. L. P. KARO MOKYKLĄ

Paskutinis vakaras priklausė jai. Tai, kurią aš mylėjau, ir kurios akys pasiskandino mane...

— Stasyti! Aš tave pamatysiu ant risto žirgo, kai tu josi į rytus pro mūsų sodybą... Žirgas neš tave ten, kur mūsų svajonės, laimė ir viltis. Galingas tu man atrodysi, kaip aras, skraidąs Alpių viršūnėse. Aš tau mojuosiu ranka, kai tu man akimis pasakysi paskutinį sudiev. Nors ir labai tave myliu — aš vis dėlto visiškai tave paaukosiu Tėvynei. Tu mano meilė, mano viltis, mano svajonė ir įsikūnijimas. Atmink tą ir gyvenk tiktai tu!..

Tai visa idealas!

Skrido traukinys, ir liūliavo mane, ir nešė į naują gyvenimo ratą. Kur ne kur pro langą buvo matyti medžiais apaugusios sodybos, kurios buvo taip panašios į tą, kurioje gyvenė ji. Ir vėl man

atgydavo vaizdai, pergyventi padaisė su ja... Nejaukūs buvo kelevių veidai, kuriuose matėsi miesto žmonių susirūpinimo ir kovos dėl būvio pažymiai. Rodosi, tai buvo automatai, kurie niekad negyveno, nejautė, nemylėjo ir nebuvo mylimi. Mano lūpomis skrajėjo gyvenimo aistros šypsena, ir tas buvo taip priešinga, sudarė tokį kontrastą tarp manęs ir monotoniško traukinio dundėjimo, pilkų kelevių veidų ir voratinkliais saulėlydyje apraizgytų laukų.

Štai jau ir Kaunas! Traukinys dar kartą sunkiai atsidūsta ir sustoja. Lipu. Žmonių pilna stotis, pilnos gatvės — taip priešinga kaimo tylai, jo idilijai.

Šiaip taip nusitempiu čemodaną iki siaurojo traukiniuko stoties. Laukiu. Priešais matyti Nemunas, kuris taip daug apdainuotas mūsų didžiųjų poetų... Bet čia ir jis atrodo susirūpinęs, nes retas kuris kelevis praedamas meta į jį žvilgsnį. Nėra čia jame to grožio, kuris jaučiamas ir kuris taip vilioja kiekvieną lietuvį ties Veliuona, Rambynu... Čia nėra to ramumo, kurį mėgsta tylus, ramus lietuvio būdas. Čia Nemunas lyg tarnas, kuris atlieka visus sunkiuosius darbus savo ponui — Kaunui.

Važiuoju tolyn. Masyvinis Panemunės tiltas, ir toliau P. L. P. Karo Mokykla. Nejauku ir nedrašu, rodos, eiti: nieko nežinau, nieko nemoki. Bet vis dėlto įeinu pro Šefo vartus į gražų Mokyklos rajoną.

Tuojuo į akis krenta tiesūs ir miklūs aukštesniojo kurso kariūnai, iš tikro atrodo gražus tas griežtumas, vienodumas judesiuose — ir noris pačiam tokiu būti, įgauti tos energijos, to žemiško grožio. Širdis virpa, kada gimnastikos salėje leitenantas skaito priimtųjų sąrašą. Taip nesinori grįžti atgal iš Mokyklos, o kodėl — nežinau. Gal būt, sužavėjo mane gražiai sutvarkytos ir įvairiaspalvėmis gelėmis apsdintos lėšvės, gal tas tikro jaunuoliško grožio iš-

vystymas, gal tai, ko siekia kiekvienas jaunuolis.

Trečią dieną, jau visi buvom kariūnai, tiktai ne kūnu, bet rūbais. Taip viskas atrodė kartu griežta ir švelnu. Jokio rėkimo, jokio juokimosi iš mūsų netinkamo laikymosi iš vyresnio kurso kariūnų neišgirsi. Pastabą, jei kuris gauna, yra griežta, bet mandagi, neužgauliojanti.

Taip man atrodė P. L. P. Karo Mokyklos gyvenimas. Ir aš su pasiryžimu stojau į darbą, kurio išmokęs, galėsiu patarnauti tėvynei, kai ji mane pašauks. Gal tada ir teks joti pro jos sodybą į Rytus?

Kar. asp. kand. Bakšys

OFENZYVINĖS KAUTYNĖS TIES FUTBOLO VARTAIS

Mokykla — Priešas 9:9

Karo Mokykla, papildžiusi naujomis jėgomis, jas disliokavo ir pradėjo

vėl savo grūdinančia armatūra dirbti. Jau nebėra kandidatų, jau beveik puikiai visi atsigula, atsiklaupia, atsistoja ir šaudyti moka. Kartu su kariniu auklėjimu eina sportas. Jis atgaivina jėgas, užgrūdina kūną, jaunuolį padaro žvalų, linksmą. „Mens sana in corpore sano“ — sakė graikai. Be to, juk kovos užgrūdina jauną krūtinę ir žmogų padaro ištvermingą, veržlų. Nors oras ne visai linkęs tam leisti, bet pasiryžusio kariūno nesulaiko.

Esant sausesniam orui, Karo Mokykloj susidarė net keletas futbolo kėdų, mat, futbolas — universalіškiausia sporto šaka, tai ir jo pasekėjų nemaža. Atsidūrė pas mus net kelios „stambios futbolo žuovys“, tai kariūnas Kelpša, asp. Jankauskas, Speičys, Simukaitis ir kiti, be to, dar iš buvusios kėdos liko. Susidarė beveik L. L. žaidėjų kombinuota kėda, kuri neblogai atrodė. Nors šiemet nėra pas aspirantus ar kadro kariūnus, kovos tarp kuopų, bet už Mo-

Būsimieji aspirantų kandidatai žiūri kariūnų kandidatų užsiėmimų

kyklos vienetą kovoti atsirado apie pusšimtį futbolininkų, iš visų miestų. Ir štai Mokykla pirmam kontaktui gauna

sužaisti su Lietuvos vicemeisteriu LFLS 6:2 (3:2)

Šios rungtynės, reikia pasakyti, buvo mūsų Mokyklos strateginis nepasisekimas. Mūsų vienuolikė gerai dirba pirmą puslaikį, bet nevaisingai, o atvirksčiai, LFLS-sui; jo darbas buvo vaisingas. Čia, per nelaimę, ne kaip ėjosi mūsų Jankauskui, be to, gynimas ne kaip susižaidęs, o kas svarbiausia, tai puolimo nerangumas prieš priešo vartus. Nors mūsų pirmas golas ir mūsų pirmo puslaikio persvara, bet mūsų „juoda diena“ daug ką padėjo LFLS. Rungtynės, vietoj lygių, baigėsi 6:2 vicemeisterio LFLS naudai. Mokyklos du gulus įkirtu kar. asp. Speičys.

Antros Karo Mokyklos futbolo rungtynės buvo prieš studentų technikų vyrįjos „Plienias“ k-dą 3:3.

Šiose rungtynėse „Plienias“, dėka pendelio ir vienos mūsų vartininko klaidos, gavo užavansuoti mūsų k-dai du golu. Mokyklos k-dai buvo žymioj persvaroj, ypač, antrame kėliny ir žaisdamas prie vieny vartų, negalėjo padarviti aukštesnių rezultatų dėl susigrūdimų. Kelius gulus mūsų kariūnai gražiai „pramazino“. Dažnai kariūnai kerta..., bet vartininkui į rankas arba pro šalį. Šias rungtynes Mokykla baigė neužtarnautai lygiomis, prie tokios ryškios persvaros.

5 p. p. — Karo Mokykla 0:0, 0:4

Sekančios Karo Mokyklos rungtynės buvo su 5 pėst. p. kombinuota k-dai, kuri šiemet stipresnė atrodė. Pirmos rungtynės su pulku, žaidžiusiai mūsų k-dai su keliais Ilros k-dos žaidėjais, baigėsi 0:0, nors buvo kelios progos pasiekti rezultatų. Ilros rungtynės, jau esant pilnam sąstate, buvo daug gyvesnės. Pirmas kėlinys baigėsi net 4:0 Mo-

kyklos naudai, be to, liko neišnaudota antra tiek progų. Antrame kėliny, nors mūsų puolimas liovėsi, bet gynimas apgynė. Rungtynės buvo gyvos.

Bendrai mūsų Mokyklos k-dai sąstate: kar. Jankauskas, Kelpša, Bolvičius, Bruzdėlynas, Vitkus, Simokaitis, Kaminskas, Speičys, Liutermozeris, Kruskys ir Palubinskas, atrodė neblogai, trūksta puolimui intensyvaus šaudymo ties priešo vartais, be to, kartais jaučiamas nesusižaidimas. Reikia pažymėti, kad Mokyklos sąstatas yra neblogas tik prie geresnio susilūšimo ir aktyvumo, o galės neabejotinai pasiekti gerų rezultatų.

Spirianti koja

MOKYKLOS PERDAVIMAS GEN. ŠT. PLK. LTN. ČEPAUSKUI

Mokyklos viršininką, gen. št. pulkininką Černių, paskyrus gen. štabo valdybos viršininku, š. m. spalio mėn. 1 d. įvyko Mokyklos perdavimas mūsų bataliono vadui gen. št. pulk. leit. Čepauskui.

Buvęs Mokyklos viršininkas, gen. št. pulk. Černius, Mokyklą atsisveikino šiais žodžiais:

Karo Mokyklos kariai!

J.E. Respublikos Prezidento aktu, esu paskirtas generalio štabo valdybos viršininku ir atleistas nuo Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos viršininko pareigų.

Atsisveikindamas, noriu pasidalinti su Tamstomis savo keliomis mintimis ir pažymėti, kad nors neilgai man teko su Jumis dirbti, tačiau ir šis bendrojo darbo laikotarpis mano sieloje paliko neišdildomus pėdsakus. Čia būdamas, aš mačiau tuos gražius santykius, kurie buvo tarp jūsų ir jūsų tiesioginių viršininkų.

Kariai! Laikui bėgant — keičiasi viršininkai, tai yra normalu. Tačiau Karo Mokyklos dvasia visuomet turi palikti vienodai garbinga, kilni. Visuomet būkite pasirėngę ginti šalį nuo visų jos

Vyresnio kurso kariūnų seklyčia, savosios kuopos patalpose

priešų. Gyvenkite ir dirbkite vienybėje, šalindami šiurkštumus, tobulėdami. Mes esame maža tauta — tvirti būsim tik būdami vieningi.

Vyriausio Štabo viršininko įsakymu, Mokyklos viršininko pareigas perduodu generalio štabo pulkininkui leitenantui Čepauskui, ir atsisveikindamas su Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokykla, linkiu jums viso geriausio!

Priimęs Mokyklą gen. štabo pulk. leit. Čepauskas su buvusiu viršininku atsisveikino šiais žodžiais:

P. p. karininkai, kariūnai, kareiviai ir civiliai tarnautojai,

Vyr. štabo viršininko įsakymas, aš pradedu laikinai eiti P. L. P. Karo Mokyklos viršininko pareigas.

Atsisveikinant su didžiai gerbiamu mokyklos viršininku, Ponu Pulkininku Černiumi, laikau sau garbe kalbėti jūsų visų vardu.

Pone Pulkininke! Aplinkybėms susidėjus, neilgai teko Tamstai būti mūsų vadu. Bet ir per tą laiką, mes spėjome abipusiai pažinti vieni kitus, įpratome dirbti, susigyvenome.

Aš esu tikras, kad neklystu, sakydamas, jog per Tamstos vadovavimo lai-

Gen. št. pulk. ltn. BREIMELIS
Naujasis mūsų bat. vadas

kotarpį, mums visiems dirbti buvo ma-
lonu, tiesiog smagu.

Aš nenoriu būti suprastu, būk mūsų
santykiuose būtų atsiradęs familiariš-
kumas. Saugok, Dieve, ne!

Per tą laikotarpį su dar didesniu
įtempimu dirbome sunkų mūsų darbą.
Tik mums dirbant, Tamstos būdo, tak-
to ir aukštos inteligencijos sukurtoje
atmosferoje, tas darbas dirbosi kažkaip
lengvai, sklandžiai.

Nors laikotarpis ir neilgas, bet pa-
daryta Tamstos nemažai, daug sielos
įdėta. Tamstos darbo pėdsakai ilgai
bylos mums apie Tamstos čia buvimą.

Pone Pulkininke! Atsisveikinant su

Tamsta, kiekvieno mūsų širdyje randi
dvejopus jausmus.

Vieni jų — liūdni, nes gaila ir nesi-
nori su Tamsta skirtis. Kiti — links-
mesni, raminanti, nes visi mes gerai su-
prantame, kokio svarbaus ir atsakingo
darbo dirbti pakvietė Tamstą Tautos
Vadas, mūsų mylimas Šefas.

Pone Pulkininke! Nors darbai, ku-
riuos teks Tamstai dirbti, ir labai sun-
kūs, tačiau mes pajutome savo širdyse
ramumą, nes giliai esame įsitikinę, kad
Tamsta juos nudirbs.

Iš savo pusės, Pone Pulkininke, mes
iš visos širdies linkime Tamstai kuo
geriausios sveikatos ir kuo geriausios
kloties.

Reiškiant šiuos mūsų linkėjimus, aš ir
kviečiu visus Mokyklos karius suukti
Ponui Pulkininkui Černiui garsų ir
nuoširdų valio!

Perdavimo ceremonijoms pasibaigus,
pro estradoje stovintį naująjį savo vir-
šininką praėjome iškilmės maršu ir iš-
siskirstėme prie kasdieninio darbo.

NAUJASIS BATALIONO VADAS

Bataliono vadą ir l. e. Mokyklos
viršininko p. gen. štabo. pulk. leit. Če-
pauską paskyrus Mokyklos inspekto-
rium, bataliono vadu paskirtas gen.
štabo pulk. leit. Breimelis. Lapkričio
mėn. 22 d. naujasis bat. vadas priėmė
batalioną iš l. e. bat. vado p. 2-ros asp.
kuopos vado maj. Ščeponavičiaus.

SPALIŲ 9-SIOS MINĖJIMAS

Spalių mėn. 9-sios dienos vakarą, su-
sirinkę visi tinkamai parengtoje gim-
nastikos salėje, išklausėme gen. št. pulk.
ltn. Gustaičio paskaitos:

„Prie žalsvos, nuolat ošiančios Balti-
jos jūros, į vakarus nuo Vislos, Ne-
muno ir Dauguvos upynuose, traškans-
čių girių paunksmėje, nuo neatmenamų
laikų ramiai sau gyveno lietuvių tautos
giminės.

Arė, sėjo laukus, gyvulius ganė, bites veisė, žydriuosiuose ežeruose ir upėse žvejojė, akliais žirgais jodinėjo, tamsiose giriose medžiojo, dėkojo savo dievams už teikiamas malones, nes skriaudė kaimynų ir nenorėjo būti skriaudžiami.

XII ir XIII amžiuose lietuvių gimines pradeda spausti kaimynai: iš rytų — Kijevo rusų kunigaikščiai, iš pietų — lenkai ir mozūrai. 1207 metais vakaruose susuka sau gūžtą Marienburge plėsrūs kryžiuočiai, o kiek vėliau šiaurėje — kalavininkai.

Šiuodu karių vienuolių ordinu, nes va Kristaus mokslą skelbdami, pradeda ugnim ir kalaviju „krikštyti“ ramius mūsų sentėvius.

Žūsta prūsai, panašaus likimo neišvengia jotvingiai, vaitoja po skriaudėjų letena latviai.

Tik tikrieji lietuviai, pajutę iš visų pusių pavojų, susijungia ir savo krūtinėmis užtvėria priešams kelią. Jie ne tik sugeba išsilaikyti, bet išplečia savo valstybės ribas toli į rytus ir pietus. Jie sulaukia totorių veržimasi į vakarus, nukariauja rusus, sutramdo lenkus. Tai yra neramus, bet pilnas karų žygiškų darbų Mindaugo, Gedimino, Algirdo ir Kęstučio viešpatavimo laikotarpis. Vytautas Didysis iškelia Lietuvos vardą iki kulminacinio punkto. Jį pažįsta ir gerbia, jo draugingumo ir bičiulystės ieško visi garsiausi to meto Europos valdovai. Senąją lietuvių tikybą pakeičia Kristaus mokslas.

Bet nesnaudžia Lietuvos priešai. Stiprūs dar vokiečių ordina, atsigaua rusai. Politinių aplinkybių verčiami, lietuviai nelaimingai jungiasi su lenkais. Bet nuo čia ir prasideda Lietuvos galybės merdėjimo pradžia. Mūsų didžiūnai, užsikrėtę nuo Lenkijos ponų tuščiais žibučiais ir dar tuštesne garbe, pradeda užmiršti garbingą sentėvių pracių, visa aukodami savo asmenis įgeidžiams. Lietuvių-lenkų kaip ir kiekviena koalicija, turi daug silpnų pusių. Visas kultūrinis centras svyra Len-

kijon, kur buvo sostas, seimai, daugiau pažibos. Mūsų narsūs pulkai kaujasi už Lenkijos interesus, bet nesulaukia iš ten paramos, kai pavojus grėsia Lietuvai. Sunki baudžiava ir vargų našta spaudžia Lietuvos liaudį. Galų gale, dėl vidaus suirutės, žūsta Lenkija, o su ja kartu ir Lietuva. Prasideda sunkūs merdėjimo ir skurdo laikai. Mažesnioji dalis mūsų brolių skriaudžiami ir nautinami vokiečių, didesnioji dalis neiša rusų jungą. Dvarai ir ne viena klebonija skleidžia nuodus, primesdami lietuviui „ponišką“ lenkų kalbą... Rodos, kad nėra jokios vilties pabusti ir atsigaivelėti. Bet sveiki tautos savi saugos pradai dar rusena mūsų samantų grėčių pastogėse ir, nusikračius baudžiovos jungo, pradeda vis labiau pasireikšti. Išaušta naujoji Aušra. Varpas kaskart skardžiau žadina merdincią tautą iš gilaus priespaudos miego.

Atbunda visi ir griebiasi darbo, nežiūrint didžiausių kliūčių, kurias, nesigaili statyti ir tie patys bendros nelaimės „draugai“ lenkai ir abu naujieji valdovai — rusai ir vokiečiai.

Didysis karas užklumpa jau sąmoningą tautą, pribrendusią nepriklausomam gyvenimui. Vienok nepriklausomybę reikia išpirkti krauju. Šiam tikslui pasiekti, atsiranda jau tūkstančiai tautos sūnų, kurie nepabijo stoti į nelygias grumtynes su daug stipresniu priešu.

Iš praecities jie semia stiprybę savo žygiams!

Čia visi sustojame ir, orkestrui pritariant, energingai traukiame Lietuvos Himną.

Šiandien sueina lygiai 14 metų, kai lenkai užgrobė mūsų sostinę Vilnių, o su juo atplėšė ir visą trečdalį Lietuvos žemių. Užgrobė ne garbingai atvirą kovą kaudamiesi, o klasta, iš pasalų užpuldami, sulaužė duotąjį garbės žodį — 2 dienom prieš tai pasirašytą Suvalkų sutartį.

Nėra reikalo aiškinti čia mūsų Vilniaus — didžiųjų kunigaikščių lopšio,

kultūrinio ir religinio židinio reikšmę. Jau 14 metų mūsų broliai kenčia žiauriai okupantų leteną. Ardomi ekonominiai lietuvų centrai, uždarinėjamos mokyklos, persekiojami lietuviai kuniagai, kišami į kalėjimus susipratę veikėjai. Bet lietuvis kantrus. Neišdildė jo lietuviškumo 700 metų vokiečių priespaudos, nesulenkinio pražūtinga unija, nepalaužė rusų žandarų šėlimas. Neišraus lietuviškumo vilniečių širdyse ir naujieji okupantai. Tikėjimu, darbu ir pasiryžimu, susiklausymu ir vienybe atvaduosime savo senąją sostinę ir mūsų sentėvių žemes. Bet atminkime ir įsisąmoninkime, kad tai pasieksime tik ginklu. Tad mūsų vyriausioji pareiga mokytis ir išmokti gerai jį vartoti. Mes būsime pirmieji, o mus seks visa tauta. Vilniaus vadavimo idėja — mūsų alfa ir omega. Težino pasaulis, kad padarytoji mūsų tautai kruvina skriauda šaukiasi dangaus keršto ir kad ji privalo būti ir bus atitaisyta!"

Degdami kietu pasiryžimu, valia, sugiedame įspūdingą „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!... —

BŪRIO DIENORAŠTIS

Pirmosios aspirantų kuopos 2 būrio vado iniciatyva, mokslo metų pradžioje pradėtas rašyti būrio dienoraštis. Gražiai įrištam storame sąsiuvinyje, kiekvienos dienos vakarą įrašoma tos dienos užsiėmimų tvarkaraštis, o po juo, iš eilės skiriamas būrio kariūnas, rašo savo dienos įspūdžius, pergyvenimus, kilusias mintis, nuveiktus darbus, dienos atsitikimus būryje, kuopoje, visoj mokykloje. Tuo būdu tam pačiam kariūnui aspirantui rašyti tenka gana reikšmingai, o kiekviena diena, vis dėlto, įvairiausiai atvaizduojama. Čia rasi rimtų minčių, gražių aprašymų, juokų, eilėraščių, piešinių, karikatūrų... Tai tikriausias būrio gyvenimo veidrodis, kuriame matai kiekvieną kolektyvo narį ir jauti jo dvasios pergyvenimus, jo

nuotaikos niuansus. Visa tai ne oficialu, tarnybiška, o atvira, nuoširdu.

Auklėjimo atžvilgiu — dienoraštis riša, supažindina arčiau būrio žmones, o būrio vadui neabejotinai padeda pilnai juos pažinti.

MOKYKLOS PERDAVIMAS GEN. ŠT. PULK. MUSTEIKIUI

Spalių 30 diena niekuo nesiskiria iš kitų dienų, bet ji kažkodėl atrodo kitokia, nepaprasta. Tur būt, nepaprastumo skraistė ją gaubia mokyklos perdavimas naujam viršininkui.

— Batalionas lygiuok!...

— Batalionas ramiai!... Viršininkas iš kairės. Ginklu gerbk!... — komanduoja l. e. bataliono vado p. major. Ščeponavičius.

Iš kairės pasirodo keturi karininkai. Tai naujas mokyklos vadas, gen. štabo pulk. Musteikis, l. e. viršininko p. gen. št. pulk. leit. Čepausko, mokyklos inspektoriaus, gen. št. pulk. leit. Gustaičio ir adjutanto leit. Urbanavičiaus lydimas.

Bataliono vadas sutinka naują viršininką, raportuoja ir lydi. Naujasis viršininkas su savo būsimaisiais pavaldiniais ir kartu auklėtiniais: kadro kuopomis, kar. asp. kuopomis, raitų žvalgų būriu ir civiliais tarnautojais... Veržiasi iš jaunų krūtininių, kupinų energijos, skardus, drebinantis Panemunės šlaitus „Sveiks Tamsta". Tai įrodymas, kad nors ir gaila skirtis su senuoju viršininku, kuris, kaip tėvas, rūpinosi kariūnais, bet kariūnai su malonum priitaria Tautos Vado valiai ir su džiaugsmu sutinka naują viršininką.

Utilo garsusis „Sveiks Tamsta!". Visi laukia, ką naujasis viršininkas pasakys. Jis savo kalboje, priminęs Karo Mokyklos uždavinius ir jos auklėtinių pareigas, kvietė už J. E. Respublikos Prezidentą, Ginkluotųjų pajėgų Vadą, mūsų Šefą, A. Smetoną, kad Jis ilgai,

LAPKRIČIO 23 D.

ilgai vadovautų mūsų tautai, mūsų ginkluotoms pajėgoms, sušukti triskart valio.

— Valio! Valio! Valio!... — išsi-
veržė griausmingai iš kariūnų krūtinų,
o į Panemunės slaitus atsimušęs aidas,
skelbė Kaunui, skelbė Lietuvai, skelbė
visam pasauliui, kad kukliame A. Pa-
nemunės kampelyje, Karo Mokykloje
apie pusketvirto šimto jaunuolių, kiek-
vienu momentu pasiryžę pildyti savo
Šefo, Tautos Vado, valią.

Nutilo aidas, bet mintys skrenda į
Aukščiausiąjį, prašydamos ilgai, ilgai
suteikti jėgų ir ištvėmės Tautos Vadui
jo sunkiame vadovavimo darbe...

— Būrininkai 10 žingsnių, viršilos —
15, būrių vadai — 20... prieš rikiuotę
žengte marš! — nutraukė svajones ba-
taliono vado komanda.

Prasidėjo skundų apklausinėjimas.

Po skundų apklausinėjimo, pražy-
giavę iškilmių maršu pro naująjį virši-
ninką, grįžome į kazematus, — į klases,
prie kasdieninio darbo...

Kar. gr. Navickas

PRISIEKĖME

Baigus ruošiamąjį laikotarpį, jaunes-
niojo kurso kariūnai spalio mėn. 28
dieną, o kariūnai aspirantai lapkričio
mėn. 18 dieną, priėmė kario priesaiką.

Po pamaldų, grįžę iš A. Panemunės
bažnyčios, susirinkome gimnastikos sa-
lėn. 11 val. prie salėje išrikiuoto bata-
liono, atvyko Mokyklos viršininkas. Pa-
sisveikinus, Mokyklos adjutantas pers-
kaitė Įsak. Kariuomenei — Tautos Va-
do, ginkluotų jėgų vyriausio viršininko,
Antano Smetonos sveikinimą, Kariuo-
menės 16 metų sukakties progą. To-
liau, Mokyklos viršininkas, gen. št. pulk.
Musteikis, trumpais, turiningais žodžiais
paminėjo didžią kariuomenės reikšmę
ir jos uždavinius tautos gyvenime. Bu-
vo prisiminta taip pat nepriklausomy-
bės kovose žuvusieji kariai.

Pagaliau, po tautos Himno ir galingų
„valio“, pagerbimo Tautos Vado ir vy-
riausybės, buvo perskaitytas Įsakymas
Karo Mokyklai, kuriame skelbiama
Įsak. Kariuomenei apie Mokyklos kari-
ninkų pakėlimą į aukštesnius laipsnius,
o taip pat ir apie vyresniojo kurso ka-
riūnų pareigoms pakėlimo į grandinio
laipsnį.

20 val. prasidėjo vakaras—koncertas.
Programoj buvo deklamacijos, solo,
choras, kanklių muzika, kupletai. Gau-
siai jaunai publikai neabejotinai pati-
ko kar. Gončio vadovaujami kupletai,
dalyvaujant kariūnams: Kiaulėnui, Mo-
liejui, Morkūnui, Paliuliui ir Milaševičiui.

Jaun. kurso ka-
riūnų poilsis pir-
mojo žygio metu

Prie linksmo kariūniškų kūčių stalo

MŪŠŲ EKRANAS

Mūsų sporto instruktoriaus kap. Jaruševičiaus rūpesniu, spalų ir lapkričio mėn. po keletą kartų gimnastikos salėje žiūrėjome demonstruojamų pamokomųjų filmų. Pati Mokykla turi apie 400 mtr. sporto filmų, o kitos buvo pasiskolintos iš spaudos ir švietimo skyriaus. Ten pat gautas ir aparatas.

Sporto filmose matėme: laisvus judesius, mankštą su įrankiais, bėgimą, šokimą, plaukimą, šokimą į vandenį, įrankių gimnastiką, bokso pamokas ir laisvą kovą, dešimčiakovą, sunkumų kilnojimą ir kita.

Mokomose taktikos filmose buvo rodoma: kliūčių darymas ir jų nugalėjimas, tankų veiksmai, pėstininkų dalinis taktiškas veikimas (bataliono ribose) — puolimas ir gynimasis, pėstininkų puolimas su tankais, tankų dalinių užpakalio veikimas.

Žiūrėjome taip pat ir Liet. apžvalgą: kariuomenės manevrai, įvairios iššikimės, paradai, poligono gyvenimas.

Seansų metu grieždavo Mokyklos džiasbandas. Panašios rūšies filmo žiūrovams duoda neabejotinos naudos. Ateity žadama ir daugiau panašių filmų demonstruoti. Lauksime!

IMK

KALĖDOS! KALĖDOS!

Linksmos, daug žadančios atostogos jau čia pat. Seniai apie jas svajojome, jų laukėme. Tuojau išsiskirstysime po plačiąją savo tėvynę, pas savo gimines, draugus, artimuosius. Nejučiomis mums bėgs laimingos atostogų dienos.

Smagu bus ir pasilikusiems Mokykloje: linksmas kariūniškų kūčių vakaras, laisvos ištisos dienos, miestas...

Maloniausia Kalėdų dovana —

gražus kariškas žurnalas

KARIŪNIŠKI TRUPINIAI

IŠ PIRMŪJŲ ASPIRANTIŠKŲ DIENŲ GYVENIMO

Pėstininkų paguoda

Keli pėstininkai su pretenzijom, kad nepateko į artilerijos būrį, per pirmą supažindinimo su rankiniais ginklais pamoką, jau rado sau paguodą:

— Mums šautuvus žiūrinėjant, kiloti iš suolo į suolą — niekis, pažiūrėsime, kaip artileristai vienas kitam perdavinės patrankas.

„Valandų“ baimės pasekos

Keli šiurkštesnių pirštelių kariai, matę tik savo mamytes klojant lovas, ruošiasi paduoti skyrininkui „peticiją“, prašydami leisti jiems gulėti šalia lovų: nenori sugadinti kartą tinkamai atliktą gražaus paklojimo.

„Valandų“ baimės pasekos

Visuotinai gerovei, pionieriai nori išgalvoti batų valymo mašiną. Kazemartų sluoksniuose manoma, kad išradimą realizuoti pavyks, nes būsimos mašinos suportu (šepčio laikymo prietaiso) ju-

desiai jau gan nuodugniai pačių pionierių išbandyti, kambario batams valyti rajonuose.

Pasimatymo nemalonus.

Pas vieną kariūną atvyko pasimatyti graži panelė. Abu sėdėjo parke ant suolelio. Moderniškoji panelė užsirūkė papirosą. Norėdami iš arčiau pamatyti panelę, net ir nerūkė kariūnai būriais artinosi prie jos, prašydami leisti prisidėgti papirosą. Pagaliau panelė neiškentė:

— Ponai, pasigailėkite, juk aš ne ugniakalnis...

Vidaus tarnybos statuto pamokoj.

Pirmomis dienomis lektorius klausia kariūną-aspirantą:

— Na, pavyzdžiui, Tamsta, pasakyki, kas dabar yra viriausio štabo viršininkas?

— Kariūnas aspirantas kandidatas Pranaitis, Tamsta leitenante... — energingai prisistatė užklaustasis ir užkaišęs nutilo. Į klausimą atsakyti negalėjo...

Rasti keli pageltę dokumentai iš pirmųjų laidų kariūnų gyvenimo

Vyresnio kurso kariūnai, grįžę iš vasaros atostogų, beieškodami savų ir nesavų, pražuvusių ir nepražuvusių daiktų, rado spintelį, dėžučių, šovinynų, milinių ir kuprinių mišinyje tokios išvaizdos uždavinį:

Karo Mokykla, XVII laida
1934/35 m. m.

Vidaus tvarkos taktika.
Žemėlapis 1:1 — kazer-
matai ir rajonas.

UŽDAVINYS 16 NR.

Kursas puolant.

Bendros aplinkybės:

Susirinkę iš visų Lietuvos kampų, nešašyti, iškraipyti, išlankstyti ir visokio užsispyrimo ir civiliškumo privaryti kariūnai kandidatai pagrindinėmis savo silpniausiomis jėgomis ginasi virš „ekonomikos“ roksų ir obuolių bazės. Paskutinėmis kazematų išvaizdos stebėjimo žiniomis nustatyta, kad dar keletas šimtų kariūnų aspirantų kandidatų organizuoja pasipriešinimo punktus kazematuose, ką betarpiai žemiau kariūnų kandidatų ir ką betarpiai aukščiau vyresnio kurso.

Išleidžiamasis kursas, puldamas iš viršaus, apačios, kairės taip pat ir dešinės, savo leitenantiškai kvėpiančiais pamokslais, nurodymais, įsakymais ir visokiais pamokinimais, privertė kariūnus kandidatus atsisakyti nuo menkos dalelės civiliškumo, išmokė su šimtais raukšlių lovos įtempimą ir, neva, keleto raportų tarškinimą.

Atskiros aplinkybės:

XVII laida, grįžusi iš vasaros atostogų, atkentusi mergužėlių laižymus ir visokių tetyčių su sūrių priedais atsišveikinimus, pradėjusi į 24 taikymus, į

Lodix

Geriausias kremas avalynei !

Dar viena seniena!

dangaus langus šaudymus ir po to „alyvų darželyje“ praktikavimus, gavo įsakymą:

1. Priešo pagrindinė riba — civiliškas kumas ir kitoks nerangumas — eina ištiesai per visus kandidatus.

Mūsų avangardas — išleidžiamasis kursas—su kariūnais kandidatais buvo sudaręs kontaktą ir puolė jų pagrindinę ribą, bet prasilažūti neįstengė.

2. Padėjęs atsipailaidoti XVI laidos leitenantams, kursas puls visomis kryptimis gilioje ir plačioje rikiuotėje, lemiamų smūgiu į kariūnus kandidatus — būsimą jaunesnį kursą — rajone... kazematai — gimnastikos salė—užsiėmimų aikštė — IV fortas — vnk. Paņemunė, tikslu iš kandidatų padaryti karius.

3. Iš viršaus spaus puolančius, taip pat ir besiginančius, paprastos ir nepaprastos valandos — jos visiems pasidarys įprastos.

Iš apačios laikys cementinės kazematų grindys, aikštės suplakta žemė ir „alyvų darželio“ prakaituotasis betonas.

4. Puolimo eiliniai tikslai:

a) Supažindinti su skyrininko galia ir išmokyti nevaikščioti savo, taip pat ir svetimomis kulnimis; duoti supratimą, kas yra vyresnieji ir viršininkai.

b) Išaiškinti, kas daroma „alyvų darželyje“ ir išmokyti darant perbėgimus

**Vyrai žiūri
kritiškai...**

Tačiau koks vyras galėtų atsilaikyti prieš besijuokiančią burną su gražiais baltais dantimis? Taigi išsaugokite ir Jūs savo dantis visai baltus ir sveikus, reguliariai vartodami pastą Chlorodont. Ši visų mėgiama dantų pasta, kad ir turėdama didelį valomąjį pajėgumą, visai nepaliečia jautrios dantų emalės, stiprina dantų smegenis ir turi malonų gaivinantį pipirmėtės skonį.

Vietinis gaminyš. Gaunama visur.
Gražūs balti dantys per Chlorodont.

Chlorodont

nebijoti gulti į balą... Raportai turi skambėti, kaip „maksimas“ automatiškai šaudant.

c) Ištaisyti ilgąją ir trumpąją pastaciją, kad, pavasariui atėjus, visi nuo merguželių gautų geriausias atestacijas.

5. Išėities riba — linija, pasiekta išleidžiamojo kurso, turi būti užimta, pa-keičiant juos, iki išleistuvių ryto.

Išėities padėtis

Pulti visomis jėgomis, suskirsčius jas į 4 korpus. Visi smarkieji, daugiausia valandų prakitavusieji, vadų peikiamieji, bet dažniausiai miestą lankiusieji ir merguželių neužmirštantieji, ginkluoti 2-ąjį dienų porcijomis — pirmajame ešalone.

Iš netyčių mokyklon pakliuvusieji ir dvigubai daugiau už kitus bulkučių sunaikinusieji, nežiūrint jų gimimo, sugėbėjimo ar pašalinimo, apginkluoti „3 dienos“ sistemos kulkosvaidžiais — antrame ešalone.

Per apsirikimus, ar kitokius pasitaikiusius „imus“ išrinktieji, rikiuotei netinkantieji, blaivybę mėgstantieji ir prohibicijai pasipriešinantieji, visoki seniai ir vaikai, simuliantų tėvai, ginkluoti minosvaidžiais „1 valanda“ sistemos ir kulkosvaidžiais „4 dienos“ — trečiame ešalone.

Visi kiti likusieji — pulti visur priešą dujomis „pranešk skyrininkui, būrininkui ar viršilai“ ir išmestus iš rikiuotės, bet kurio ešalono kovotojus, pa-keisti.

6. Puolimo vykdymas.

a) Stipriausiomis jėgomis pulti kariūnus kandidatus ir žiūrėti, kad jų batai

žibėtų, už diržų piršto užkišti negalima būtų, kaunieriukai nejuostų, statutai ir lovos lygiuotų, rikiuotėn nesivėluotų, žodžiu, visur laiko nestokuotų, kaip žemę perdavę nemarširuotų ir savo jėgomis ant turninko užkoptų.

b) Kitomis jėgomis panašiai spausti kariūnus aspirantus kandidatus.

c) Pasiekus pirmą tikslą, be atskiro įsakymo, puolimą tęsti toliau.

7. Ugnies planas.

a) Puolimo parengimo nebus.

b) Pirmam ešalonui šaudyti smūgiais po du ar pavieniai tiesiai prieš save, skersai, išilgai, įstrižai ir kaip kuriam paklius kitaip.

c) Antram ešalonui šaudyti pro tarpus į pasirodančius ir parodamus taikinius.

d) Trečio ešalono riteriams — ryškesniuosis taikinius apmėtyti minomis arba automatiška ugnimi smūgiais po 4.

e) Dujų tarnybai — pastebėtą priešą priversti atsidurti ties puolančiųjų ugnimi.

8. Ugnį perkelti tik po sekančių vasaros atostogų.

9. Lengvai sužeistuosius gabenti į „alyvų darželį“. Sunkiai sužeistuosius evakuoti į „ramybės kampelį“, ką betarpiškai į šiaurės vakarus nuo sargybos busto, ir priskirti prie dujų tarnybos korpo.

10. Tiekimas joks neveiks.

11. Oras gražus ir baurus, šilta ir šalta, lyja kartais ir sninga. Aukštesnieji viršinkinai dažniausiai nepalankūs. Kada saulė teka ar leidžiasi, nesvarbu.

Uždavinį sustatė: Cha-cha-cha!

Leidžia Kariūnų Ramovė
Redaguoja ltn. URBANAVIČIUS SIMAS

„DIRVOS“ B-vė knygoms leisti perka rankraščius, leidžia knygas. Knygynuose, be knygu, yra didelis pasirinkimas rašomosios medžiagos.

Kreiptis: „DIRVOS“ B-vės knygynai.

Kaunas, Laisvės alėja 29. * * * Marijampolė, Basanavičiaus aikštė 14.

*KALĖDŲ ŠVENČIŲ ir NAUJŲ METŲ
proga siunčiame širdingus sveikinius ir geriausius linkėjimus mūsų nariams, gerbiamiems klientams, pieno ir kiaušinių statytojams ir visiems kitiems mūsų bendradarbiams.*

„PIENOCENTRAS“

EKONOMINĖ KARIŲ B-VĖ

KAUNAS, Laisvės Alėja 23. Tel. 133

Didelis pasirinkimas įvairių rūšių prekių:

Gastronomija, vietos ir užsienio vynai, konjakai ir kiti gėrimai. Galanterija, Kosmetika, Rašomoji medžiaga, manufaktūra ir kariška avalinė.

Specialus kariškų reikmenų skyrius:

Revoleriai, šoviniai, parakas, medžioklės reikmenys, kariški diržai, akselbantai, pentinai, kutai kardams, kariškos apikaklės, visų ordinų ir medalių kaspiniai ir t. t.

Kaunas, Laisvės Al.
telef. 42-08

Kaunas, Prezidento gatvė 4

Klaipėda, Laukininkų g-vė. 19. telef. 13-77

Siauliai, Vilniaus g-vė 134
telef. 305.

Bata Avalinė kiekvienam

MŪSŲ ŽINYNAS

Karo mokslų žurnalas. Eina kas mėnuo. Prenum. metams: karininkams — 25 lt.; stud. ats. kar-kams, kariūnams, puskar-kiams ir kareiviams — 12 lt.

Redaguoja pulk. ltn. Vyt. Steponaitis
Leidžia Spaudos ir švietimo skyrius

KARDAS

Lietuvos karininkų laikraštis. Prenumerata metams — 18 lt. Atskiras numeris — 1 lt.

Ats. redaktorius gen. št. pulk. Musteikis.

Redaktorius mjr. Balčiūnas

Leidžia Karininkų Ramovė

KARYS

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis. Prenumerata metams — 8 lt, Atskir nr. — 30 ct.

Redaktorius mjr. Balčiūnas

Leidžia Vyr. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius

KARIŪNAS

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklos Kariūnų iliustruotas žurnalas. Eina kas du mėn. Prenumerata metams — 5 lt. Atskiras nr. 1 lt.

Redaguoja ltn. Urbanavičius

Leidžia kariūnų ramovė

Akc. B-vė „DROBĖ”

Vilnonių Gelumbių Fabrikas

Kaunas I. Drobės g. 56. Tel. Kaunas I-as 18

Geriausios vilnonės kostiumams ir paltams medžiagos ponioms, ponams, kunigams, ūkininkams ir vaikams.

Taip pat uniformoms: kariuomenei, policijai, šauliams ir t. t.

„DROBĖS“ moderniškiausių uniformų ir civilių rūbų

SIUVYKLA

Pirmaeilis siuvimas pigiausiomis kainomis

JUL. LEMANO

KOKLIŲ FABRIKAS

įsteigta 1884 metais

Ukmergė — Pivonija tel. 109.

Iš pagrindų pertvarkytose savo erdviuose patalpose gamina ir parduoda įvairių rūšių glazūruotus ir neglazūruotus koklius ir visokias plytas.

Reikalaukite tikrai vietinės gamybos aukščiausios rūšies mano gaminius — Fabrike ir sandėliuose:

Kaune, Vytauto prosp. 26, tel. 34-94. Šiauliuose, Prekyba „Ukis“. Kybartuose, Kybartų Ūkin. Dr-joj, tel. 30. Utenoj, Anykščiųose ir pas perpardavėjus visuos Lietuvos miest. ir miestel.

LITUANICA

amžina 14 kar.
aukso plunksna

Garantija
25 metams

maloni ir
praktiška dovana šventėms

APDRAUDIMO DRAUGIJA „LIETUVA“

draudžia: nuo ugnies, gyvybę, transportus,
Kaunas, Kęstučio g. 26 a Nr. (savi namai), tel. 288

Direktoriaus kabinetas tel. 17-95,
telegr. adresas „LIETDRAUD“

Agentūros visuose apskr. miest. ir didesn. miestel.

Kas nori valgyti sveikus ir skanius mėsos gaminius, tas perka juos Akcinės
B-vės „Maistas“ krautuvėse.

Akc. B-vė „MAISTAS“

yra įsteigusi nuosavių krautuvių

KAUNE, KLAIPĖDOJ, PANEVĖŽY, TAURAGEJ IR ŠIAULIUOSE

Per savo krautuves b-vė parduoda: įvairias dešras, konservus, lydytus taukus, rūkytus ir virtus kumpius, šviežių jautieną, kiaulieną, veršieną, bekėnų liekanas ir kitus mėsos gaminius. Be to, „Maisto“ krautuvėse galima užsisakyti: kraujo, mėsos ir kaulų miltų, o taip pat ir žasų plunksnų

KAINOS NEAUKSTOS!

KAINOS NEAUKSTOS!

SUJUNGTŲ ALAUS DARYKLŲ

Salyklos Fabrikų ir Vaisvandenių Dirbtuvių

„I. B. VOLFAŠ-ENGLMAN“

AKCINĖ BENDROVĖ KAUNE. .*. Telefonai Nr. Nr. 51, 24-49

Stalo alus • Pilzeno alus • Lietuviškas Porteris
Stiprus alus „Double“ • Vaisvandeniai.

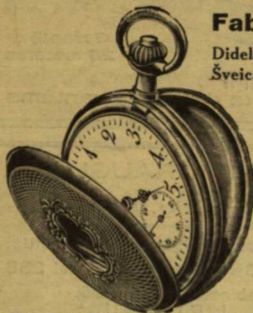
2- Kaina 2 lt.

ALP 2147

ŠVEICARIJOS LAIKRODŽIŲ L.T.S.R. Valst. Resp. Biblioteka

Akc. „ŠALINA” B-vė

Kaunas, kampas Laisvės al. ir Ukmergės pl. 1 Nr. Tel. 40-47

Fabriko kainomis

Didelis pasirinkimas geriausių Šveicarijos laikrodžių kaip:

Eterna, Cyma, Tavannes Watsch ir kt.
Laikrod. **Paul Buhre**
prizams nuo **Lt. 35,—**

Taipogi didelis pasirinkimas: briliantinių, auksinių, sidabrinių, paaukuotų ir pasidabruotų daiktų.

Užsakymai ir pataisymai pildomi greit ir sąžiningai.

13-14
1934

Laikas verčia taupyti
— taupykit ir Jūs!

Sumažinus iki minimumo išlaidas yra galimumo kostiumą pagaminti tik už 80 lt. vietoje 130.

Tad nepermokėkit, bet kreipkitės firmon

K. KUOSAITIS

Ožėšklenės g-vė 1 Nr. Telef. 7-44

Ten pat didelis pasirinkimas galavų vyrų ir moterų rūbų ir medžiagų. Čia pat atidarytas kariškų ir kitokių uniformų skyrius, prižiūrint žinomam specialistui J. Paškauskui.